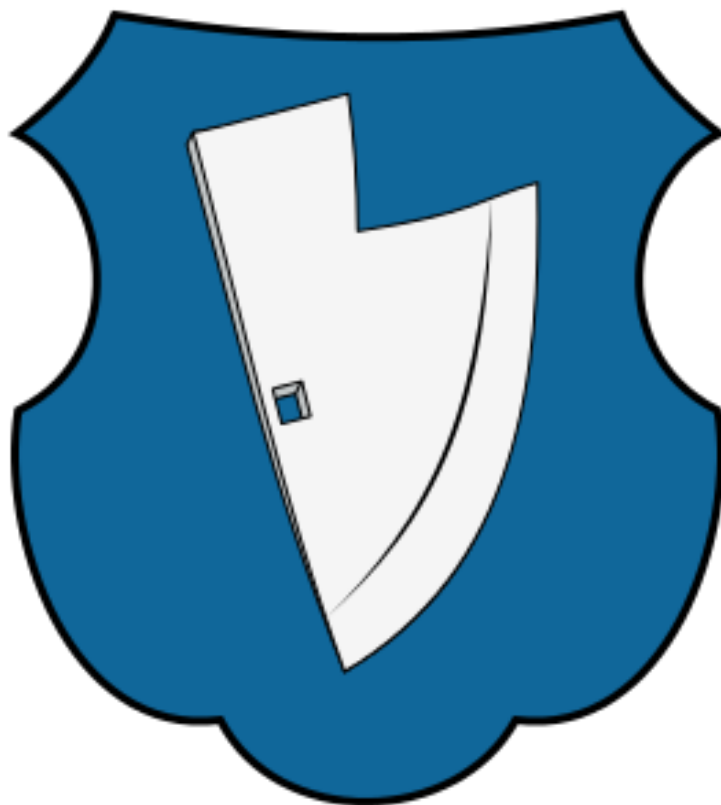

Helyi Esélyegyenlőségi Program

Nagykerekai Községi Önkormányzat

2022 – 2027

(a 2024. és 2026. évi felülvizsgálattal egységes szerkezetben)

Tartalom

Helyi Esélyegyenlőségi Program (HEP).....	3
Bevezetés	3
A település bemutatása	4
Értékeink, küldetésünk.....	9
Célok.....	10
A Helyi Esélyegyenlőségi Program Helyzetelemzése (HEP HE)	13
1. Jogszabályi háttér bemutatása	13
2. Stratégiai környezet bemutatása.....	15
3. A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége.....	18
4. A gyermekek helyzete, esélyegyenlősége, gyermekszegénység.....	50
5. A nők helyzete, esélyegyenlősége.....	76
6. Az idősek helyzete, esélyegyenlősége	82
7. A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége	89
8. Helyi partnerség, lakossági önszerveződések, civil szervezetek és for-profit szereplők társadalmi felelősségvállalása.....	95
9. A helyi esélyegyenlőségi program nyilvánossága	97
A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT).....	98
1. A HEP IT részletei	98
A helyzetelemzés megállapításainak összegzése.....	98
Jövőképünk	99
2. Összegző táblázat - A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)	100
3. Megvalósítás	103
3.1 A megvalósítás előkészítése	103
3.2 A megvalósítás folyamata	103
3.3 Monitoring és visszacsatolás	106
3.4 Nyilvánosság	106
3.6 Érvényesülés, módosítás.....	108
4. Elfogadás módja és dátuma.....	108

Helyi Esélyegyenlőségi Program (HEP)

Bevezetés

Összhangban az Egyenlő Bánásmódról és az Esélyegyenlőség Előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény, a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról szóló 2021.06.30-án módosított 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet alapján megjelent Belügyminisztérium „Módszertani útmutató a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szempontjaihoz és a program felülvizsgálatához” c. dokumentum szerint átdolgozva, Nagykereki Községi Önkormányzat Esélyegyenlőségi Programban rögzíti az esélyegyenlőség érdekében szükséges feladatokat.

Az önkormányzat vállalja, hogy az elkészült és elfogadott Esélyegyenlőségi Programmal összehangolja a település más dokumentumait¹, valamint az önkormányzat fenntartásában lévő intézmények működtetését. Vállalja továbbá, hogy az Esélyegyenlőségi Program elkészítése során bevonja partneri kapcsolatrendszerét, különös tekintettel a köznevelés állami és nem állami intézményfenntartóira.

Jelen helyzetelemzés az Esélyegyenlőségi Program megalapozását szolgálja.

A 2024-es felülvizsgálat során belekerült részeket ezzel a betűformával jelöljük.²

Jelen felülvizsgálat célja a Helyi Esélyegyenlőségi Program 2022. évi elfogadása óta eltelt időszak alatt bekövetkezett helyi szintű társadalmi változások, valamint az intézkedési tervben célul tűzött feladatok megvalósításának összegzése.

A 2022-ben elfogadott Helyi Esélyegyenlőségi Programban 12 beazonosított problémára született konkrét intézkedési javaslat. Jelen felülvizsgálat az intézkedési terv megvalósulásának vizsgálatára irányul elsősorban.

A 2026-os felülvizsgálat megállapításai ezzel a betűszínnel kerülnek bejegyzésre³.

¹ Költségvetési koncepció, Gazdasági program, Szolgáltatástervezési koncepció, Településfejlesztési stratégia, Településrendezési terv, Településszerkezeti terv, Településfejlesztési koncepció

² Megállapította a 2024. évi felülvizsgálat

³ Megállapította a 2026. évi felülvizsgálat.

A 2026. évi felülvizsgálat adatelemzést nem tartalmaz, mivel az eltelt két éves időszakban jelentős társadalmi változás a korábbi tendenciákhoz képest nem mutatható ki.⁴

A település bemutatása

Története

A falu Árpád-kori megtelepedését régészeti leletek bizonyítják. Eredeti neve Kereki volt. A helynév a kör alakú erdőt jelentő kerek szavunk származéka. Megtelepítői a későbbi Ártándy család ősei. Korai templomát a Szent Kereszt tiszteletére emelték. A váradi püspöknek fizetett tized összege szerint a 13. század végére még kis falu. Az Ártándyak korábban csak palánkkal védett földesúri kúriájából az 1440-es évekre várkastély épült ki, melyben a birtokos család lakott. A 16. század elején országos szerepre emelkedett család tizenegy faluból álló uradalmának központja.

Bocskai István felesége, Hagymássy Katalin révén kapja meg a várat. Az 1592-től váradi főkapitányi tisztelet elnyert Bocskai több száz katona elhelyezésére alkalmas, korszerű, komoly erősségé tette a várat, ahol maga is hosszabb ideig lakott.

A Bocskait megtámadó császári csapatok 1604. október 3-án ostromolták meg a várat, de kapitánya, Örvendi Pál, háromszáz segítségül hívott köleséri hajdúval és a kereki lakosság segítségével megvédte. Helytállásukat Bocskai azzal jutalmazta, hogy a falut mezővárosi rangra emelte, lakóit kivette a jobbágysorból. Örökös nélküli halála után a vár végrendelete értelmében unokaöccsée, Báthori Gábor erdélyi fejedelemé lett. Testvére, a rejtelmes és szomorú sorsú Báthori Anna hosszú évekig lakott a kereki várban. 1628-ban Bethlen Gábor adományozta öccsének, Istvánnak – az ő leánya hozományaként került a váruradalom Zólyomi Dávidhoz. A várat 1660-ban Szejdi pasa ostroma során nagy pusztulás érte. A lakóépület is elhanyagolódott, birtokosai nem itt éltek. A váruradalom Perényi Gáborné Zólyomi Erzsébet és fia halála után az erdélyi fejedelmi kincstáré lett. A település fizette a hódoltsági adót és 1692-ben csak tizennégy család lakott benne.

Az 1720–30-as években a falu földesura Joseph Kiczing császári hadbiztos, aki a vár ép részében lakott. Katonaságnak és katolikus káplánnak is helyet adott 1749-ig. Ekkor vásárolta meg a birtokot a kastéllyal együtt id. Hodossy János, kunkapitány második felesége, özv. Mensáros Györgyné Magyary Kossa Judit részére. Férje halála után ő, majd leánya Klára és veje Csanády Sámuel, hajdúkerületi főkapitány a földesúr. Rendbe hozatták

⁴ Megállapította a 2026. évi felülvizsgálat

a kastélyrészt, de a várnak többé szerepe nem volt. A lepusztult lakóépület helyén 1752–84 között barokk kastély épült, délkeleti sarkán toronyszobával.

Utoljára Csanády Sándor 1848–49-es megyebiztos, nemzetőrkapitány, később országgyűlési képviselő lakott itt. A klasszicista kocsifeljáró, délnyugati porticus és belső átalakítás 1850-ben, a romantikus neobarokk átépítés 1870-ben a nevükhöz fűződik.

A Csanádyak alatt a bihari középbirtokosok kúriáira jellemző élet folyt. A kastély 1878–1929 között a Lakatos családé. 1927-ben került nem helyi birtokosok kezére, azóta nem lakták. A háború alatti években már gazdasági célt szolgált. A pusztulás 1945. után fokozódott. Elhordták a 17. századi körítő fal, a kapubejárat és a délnyugati sarokbástya maradványait is.

Az Országos Műemléki Felügyelőség helyi kezdeményezésre 1959–1962 között állította helyre. Benne más jellegű hasznosítás mellett könyvtár és állandó múzeumi kiállítás is helyet kapott.

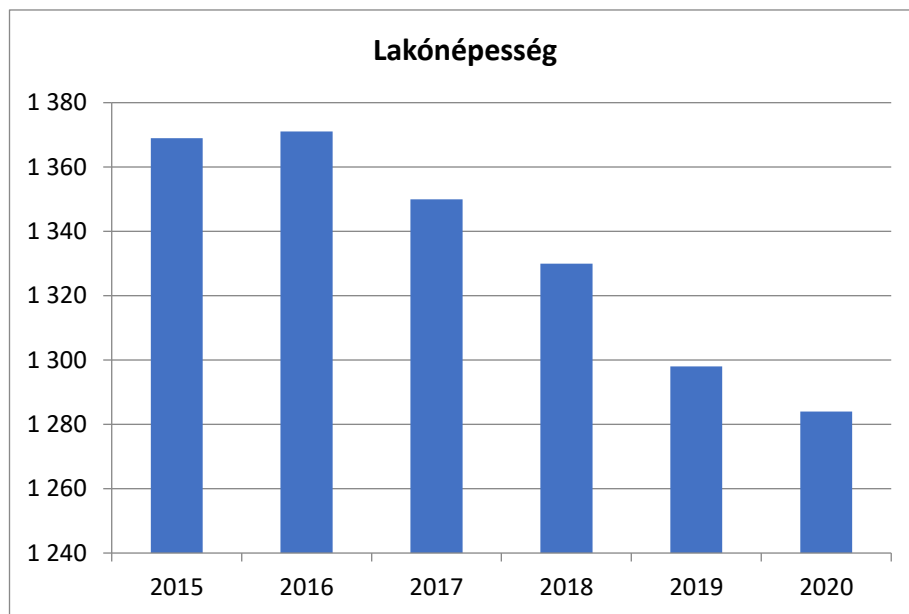
Fekvése

Nagykerek a Sárrét keleti szélén, a Kis-Körös partján fekvő település. A község megközelíthető vasúton Debrecen felől (a Debrecen–Sáránd–Nagykerek-vasútvonal végállomása), illetve közúton, Biharkeresztes felől, Bedő irányából, valamint Berettyóújfalú felől, Hencida irányából és Debrecen felől, Kismarja irányából. 10 km-re van a 42-es úttól, Biharkeresztestől.

Nagykerekben 2021. január 1-jén (települési statisztikai adat) 3727 hektárnyi területen (37,27 km²) 1409 fő volt az állandó lakosság, melyből a lakónépesség 1313 fő.

1. számú táblázat - Lakónépesség száma az év végén		
Év	Fő (TS 001)	Változás
2015	1 369	bázis év
2016	1 371	100,15%
2017	1 350	98,47%
2018	1 330	98,52%
2019	1 298	97,59%
2020	1 284	98, 92%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

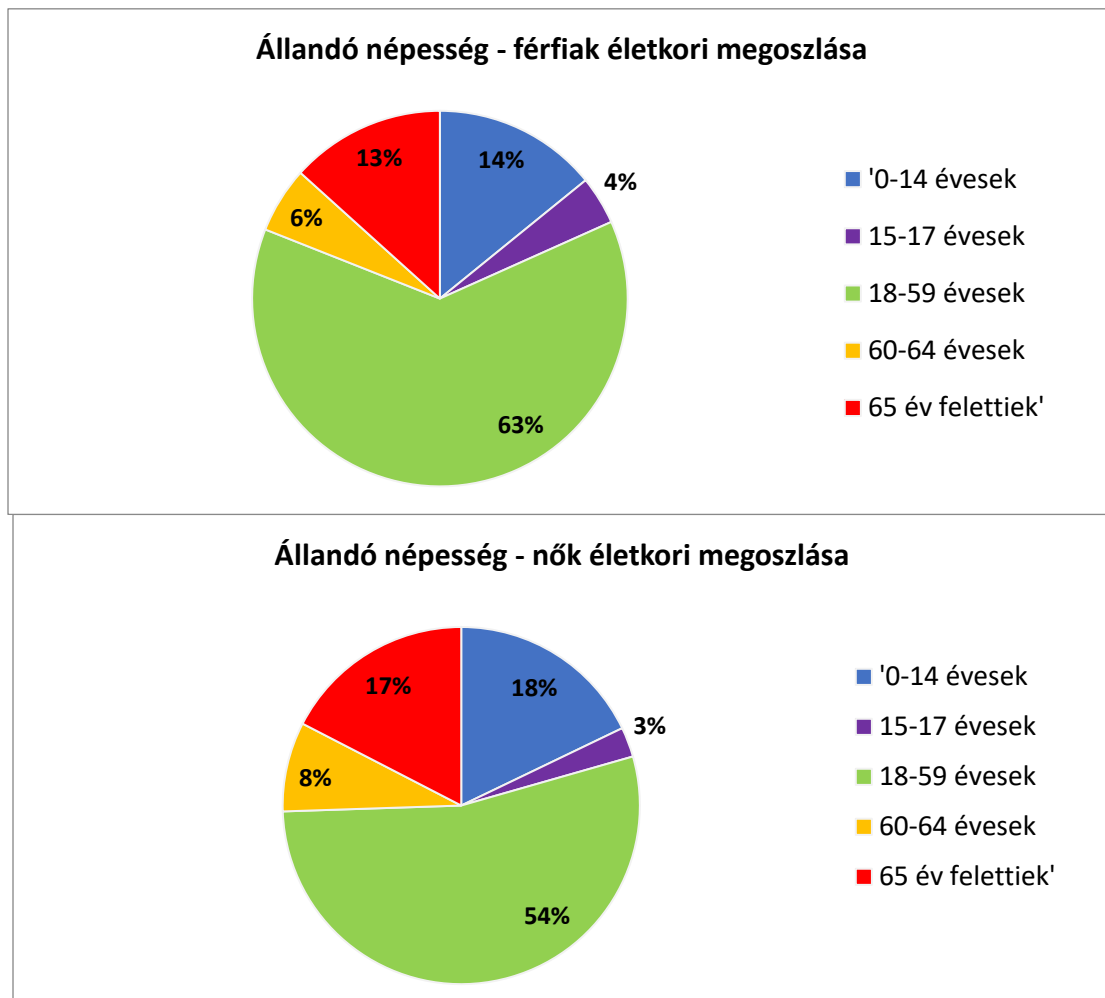

A lakónépességet úgy értjük, mint az adott területen lakóhellyel rendelkező, de másutt tartózkodási hellyel nem rendelkező személyek, valamint az ugyanezen a területen tartózkodási hellyel rendelkező személyek együttes száma. A táblázat alapján megállapítható, hogy a lakónépesség száma 2015-től folyamatosan csökken.

2. számú táblázat - Állandó népesség összetétele nemek és korcsoportok szerint (2018)					
Korcsoport	Fő			Az állandó népességből a megfelelő korcsoportú nők és férfiak aránya (%)	
	Férfia k	Nő k	Összes en (TS 003)	Férfia k (TS 005)	Nők (TS 007)
Állandó népesség száma (férfiak TS 004, nők TS 006)	721	666	1387	51,98 %	48,02 %
0-2 évesek (összes száma TS 008, aránya TS 009)			41	2,96%	
0-14 éves (férfiak TS 010, aránya TS 011; nők TS 012, aránya TS 013)	102	119	221	7,35%	8,58%
15-17 éves (férfiak TS 014, aránya TS 015; nők TS 016, aránya TS 017)	30	18	48	2,16%	1,30%
18-59 éves (férfiak TS 018, aránya TS 019; nők TS 020, aránya TS 021)	452	359	811	32,59 %	25,88 %
60-64 éves (férfiak TS 022, aránya TS 023; nők TS 024, aránya TS 025)	41	54	95	2,96%	3,89%
65 év feletti (férfiak TS 026, aránya TS 027; nők TS 028, aránya TS 029)	96	116	212	6,92%	8,36%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

Az állandó népesség számát úgy értelmezzük, mint a bejelentett állandó népességet. Tehát az adott területen bejelentett lakóhellyel (állandó lakással) rendelkező személyek tartoznak a bejelentett állandó népesség körébe, függetlenül attól, hogy van-e máshol bejelentett tartózkodási helyük (ideiglenes lakásuk).

A diagramok az állandó népesség korcsoportok szerinti megoszlását mutatják, melyből megállapítható, hogy a település legnagyobb részét a munkaképes korosztály teszi ki. Azonban a kedvezőtlen foglalkoztatási helyzet, továbbá a fokozatosan romló szociális háló ezt a csoportot fenyegeti a legjobban, így a települési lakosok fokozatos elvándorlásának oka javarészt ezzel áll összefüggésben.

Az öregedési index azt jelzi, hogy 100 fő 14 év alattira mennyi 65 éven felüli fő jut.

3. számú táblázat - Öregedési index			
Év	65 év feletti állandó lakosok száma (fő) (TS 026 és TS 028 összesen)	0-14 éves korú állandó lakosok száma (fő) (TS 010 és TS 012 összesen)	Öregedési index % (TS 030)
2015	202	221	91,40%
2016	201	232	86,64%
2017	204	230	88,70%
2018	212	221	95,93%
2019	222	222	100,00%
2020	247	224	110,26%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

4. számú táblázat - Belföldi vándorlások	
Év	Állandó oda-, és elvándorlások különbségének 1000 állandó lakosra vetített száma (fő) (TS 031)
2015	-16,76
2016	-7,30
2017	-12,50
2018	-8,21
2019	-47,18
2020	n.a.

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

Az adatok alapján megállapítható, hogy a vizsgált időszak a 2019-es évet kivéve 100 alatti az index, vagyis túlsúlyban vannak a 14 év alattiak. Ez alapján a településre jelenleg a fiatalos népességszerkezet jellemző. A fiatalos népességszerkezetet figyelembe véve a gyerekeknek fokozottabb ellátására van szükség.

A belföldi vándorlások egyenlegét megvizsgálva megállapítható, hogy az állandó elvándorlások száma mindegyik évben meghaladja az állandó odavándorlások számát. A települést a negatív vándorlási egyenleg jellemzi. Kiemelkedően magas az elvándorlás 2019-ben.

A következő táblázat mutatja a születések és halálozások számának alakulását.

5. számú táblázat - Természetes szaporodás	
Év	Az élve születések és halálozások különbözetének 1000 lakosra vetített száma (fő) (TS 032)
2015	-8,75
2016	-1,46
2017	-0,74
2018	-7,46
2019	2,28
2020	n.a.

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

A születések és halálozások számát vizsgálva megállapítható, hogy a 2019-es évet kivéve a halálozások száma meghaladja a születések számát.

A településen a belföldi vándorlások egyenlege 2015-től folyamatosan negatív, illetve a természetes szaporodás értéke is negatív 2015-től 2018-ig, mindez az elmúlt években a település lakosságszámának csökkenését is okozza.

A 2026. évi felülvizsgálat során megállapításra került, hogy a korábban elfogadott Helyi Esélyegyenlőségi Program felülvizsgálata során tett megállapításokban 2026. évig érdemi változás nem következett be.⁵

Értékeink, küldetésünk

Nagykerekéi Község Önkormányzata:

- az esélyegyenlőségi politikáját munkáltatói szerepkörben, közvetlen szolgáltatásai során, intézményfenntartói szerepkörében, pályázóként és a közpolitikák alakítójaként érvényesíti;
- az esélyegyenlőséggel kapcsolatos tevékenysége során mindent megtesz annak érdekében, hogy az egyes projektek kidolgozásában az érdekelt civil szerveződések is aktív szerepet kapjanak, elősegítve ezzel a település lakosságának ilyen irányú szemléletváltását is;

⁵ Megállapította a 2026. évi felülvizsgálat

- elkötelezett az egyenlő esélyek biztosítás iránt: minden lakos számára lehetővé kívánja tenni, hogy megkülönböztetés nélkül dolgozhasson, tanulhasson és élhessen a településen;
- a képviselő-testület és szervei döntésein keresztül is kifejezi elkötelezettségét az esélyegyenlőség területén;
- a jogszabályokban meghatározott, ilyen irányú kötelező feladatok ellátásán túl a társszervekkel, civil szerveződésekkel, egyházzal, önszerveződésekkel, társulásaival, egyesületeivel és alapítványaival együttműködve közösen törekszik érvényre juttatni az esélyegyenlőség eszméjét a társadalmi élet minden területén;
- ösztönözi a hátrányos helyzetű csoportokat és egyéneket, hogy vegyenek részt a helyi közösség életében;
- esélyegyenlőségi politikáját minél szélesebb körben megismerteti a helyi munkáltatókkal, munkavállalókkal, a helyi polgárokkal és a partner szervezetekkel.

Célok

A Helyi Esélyegyenlőségi Program átfogó célja

Nagykerekai település Önkormányzata az Esélyegyenlőségi Program elfogadásával érvényesíteni kívánja:

- az egyenlő bánásmód, és az esélyegyenlőség biztosításának követelményét,
- a közszolgáltatásokhoz történő egyenlő hozzáférés elvét,
- a diszkriminációmentességet,
- szegregációmentességet,
- a foglalkoztatás, a szociális biztonság, az egészségügy, az oktatás és a lakhatás területén a helyzetelemzés során feltárt problémák komplex kezelése érdekében szükséges intézkedéseket. A köznevelési intézményeket – az óvoda kivételével – érintő intézkedések érdekében együttműködik az intézményfenntartó központ területi szerveivel (tankerülettel).

- A településen élő hátrányos helyzetű csoportok helyzetének feltérképezése és a feltárt problémák komplex kezelésre szolgáló (más települési programokkal összehangolt) intézkedési terv megalkotása, a helyben érintett szereplők bevonásával, szükség szerint a települések közötti együttműködések kialakításával.

A HEP helyzetelemző részének célja

Elsődleges célunk számba venni a 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet 1. § (2) bekezdésében nevesített, esélyegyenlőségi szempontból fókuszban lévő célcsoportokba tartozók számát és arányát, valamint helyzetét a településen.

E mellett célunk a célcsoportba tartozókra vonatkozóan áttekinteni a szolgáltatásokhoz történő hozzáférésük alakulását, valamint feltárni az ezeken a területeken jelentkező problémákat.

További célunk meghatározni az e csoportok esélyegyenlőségét elősegítő feladatokat, és azokat a területeket, melyek fejlesztésre szorulnak az egyenlő bánásmód érdekében.

A célok megvalósításának lépéseit, azok forrásigényét és végrehajtásuk tervezett ütemezését az HEP IT tartalmazza.

A HEP IT célja

Célunk a helyzetelemzésre építve olyan beavatkozások részletes tervezése, amelyek konkrét elmozdulásokat eredményeznek az esélyegyenlőségi célcsoportokhoz tartozók helyzetének javítása szempontjából.

További célunk meghatározni a beavatkozásokhoz kapcsolódó kommunikációt.

Szintén célként határozzuk meg annak az együttműködési rendszernek a felállítását, amely a programalkotás és végrehajtás során biztosítja majd a megvalósítás, nyomon követés, ellenőrzés-értékelés, kiigazítás támogató strukturális rendszerét, vagyis a HEP Fórumot és a hozzá kapcsolódó tematikus munkacsoportokat.

A HEP jelentősége

A HEP-ek nem csupán a felzárkózási stratégia településszintű megvalósításának alapegységei, hanem fontos szerepet töltenek be a kormányzati konzultációs rendszerben

azzal, hogy megteremtik a lehetőséget a kormányzati célok társadalmazására, a fejlesztési elképzelésekhez történő csatlakozásra és fordított irányban az alulról felfelé történő információáramlásban is lehetőséget biztosítanak a településszintű előrehaladás nyomon követésére és fejlesztési igények megfogalmazására a felzárkózási, esélyteremtési feladatokhoz kapcsolódóan.

A Helyi Esélyegyenlőségi Program Helyzetelemzése (HEP HE)

„Magyarország az alapvető jogokat mindenkinek bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, fogyatékoság, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül biztosítja.”⁶

1. Jogszabályi háttér bemutatása

1.1 A program készítését előíró jogszabályi környezet rövid bemutatása

- Az Alaptörvény 4. módosításával bekerült a XV. cikk (4) pontjaként, hogy „Magyarország az
- esélyegyenlőség és a társadalmi felzárkózás megvalósulását külön intézkedésekkel segíti.”
- A helyi esélyegyenlőségi program elkészítését az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény (továbbiakban: Ebktv.) előírásai alapján végeztük. A program elkészítésére vonatkozó részletszabályokat a törvény végrehajtási rendeletei,
- a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról” szóló 321/2011. (XII.27.) Korm. rendelet „2. A helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének szempontjai” fejezete és 2021.06.30-i módosítása
- a Belügyminisztérium honlapján megjelent „MÓDSZERTANI ÚTMUTATÓ a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szempontjaihoz és a program felülvizsgálatához” alapján alkalmaztuk, különös figyelmet fordítva a
- a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (továbbiakban: Mötv.)
- a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (továbbiakban: Szt.)
- a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény (továbbiakban: Flt.)

⁶ Magyarország Alaptörvénye

- a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény (továbbiakban: nemzetiségi törvény)
- az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (továbbiakban: Eütv.)
- a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (továbbiakban: Gytv.)
- a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény (továbbiakban: Nkntv.) előírásaira.

1.2 Az esélyegyenlőségi célcsoportokat érintő helyi szabályozás rövid bemutatása

Az önkormányzat a feladat- és hatáskörébe tartozó önkormányzati ügyekben – a törvény által biztosított keretek között – önállóan mérlegelhet. Az állampolgári öngondoskodás és együttműködési készség erősítését szolgálja az a törvényi felhatalmazás, mely szerint a képviselőtestület egyes közszolgáltatások igénybevételét rendeletében feltételekhez kötheti. A jogszabályi környezet változása miatt a helyi rendeletek felülvizsgálata és ebből következőleg a módosítása, illetve újraszabályozása folyamatos.

- 9/2005. (XI.29.) rendelet Nagykereki Község Helyi Építési Szabályzata,
- 5/2013. (III. 28.) rendelet az önkormányzat vagyonáról, a vagyonhasznosítás rendjéről és a vagyontárgyak feletti tulajdonosi jogok gyakorlásának szabályairól,
- 9/2013. (V. 02.) rendelet a személyes gondoskodást nyújtó szociális ellátások térítési díjáról,
- 4/2015. (II. 27.) rendelet a települési támogatások és ellátások helyi szabályairól,
- 15/2015. (XI. 30.) rendelet a tanyagondnoki szolgálatról,
- 8/2016. (V. 31.) rendelet Nagykereki Községi Önkormányzat közigazgatási területén működő egészségügyi alapellátást nyújtó háziorvosok, fogorvosok, védőnők ellátási körzetének megállapításáról,
- 9/2017. (V. 5.) rendelet a szociális földprogram működésére vonatkozó szervezeti és működési szabályzatról,
- 1/2019. (I. 31.) rendelet az önkormányzat közművelődési feladatainak ellátásáról,
- 14/2019. (XI. 1.) rendelet Nagykereki Községi Önkormányzat Szervezeti és Működési Szabályzatáról,
- 10/2021. (IX. 24.) rendelet a gyermekétkeztetésről,
- 5/2022. (II. 24.) rendelet Nagykereki Községi Önkormányzat 2022. évi költségvetéséről.

2. Stratégiai környezet bemutatása

A felzárkózás politika alapidokumentumaként Magyarország Kormánya 2011-ben fogadta el a Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégiát [1430/2011. (XII. 13.) Korm. hat.], majd 2014-ben annak frissítéseként a Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia II-t [1603/2014. (XI. 4.) Korm. hat.] 2021-ben elkészült a Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030 (MNTFS 2030), amely a következő 10 évre alapozza meg a felzárkózás-politika fő irányait.

- Új Roma Stratégia (2019-2030)
- Nemzeti Ifjúsági Stratégia (2009-2024)
- „Legyen jobb a gyermekeknek” Nemzeti Stratégia (2007-2032)
- „A nők szerepének erősítése a családban és a társadalomban (2021-2030)
- Idősügyi Nemzeti Stratégia (II. ütemterv 2023-2034)
- Országos Fogytékosságügyi Program (2026-2036)

A HEP-ekben leképeződik a felzárkózási stratégia szemlélete, így azok a felzárkózás politika helyi szintű részeként és a végrehajtás eszközeiként működnek.

A helyi felzárkózás politika tervezési alapjaként épít a HEP-ekre a Pénzügyminisztérium összefogásában készült Nemzeti Fejlesztés 2030, Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció is.

Az Ebktv. 31. § (2) bekezdése értelmében a programalkotás során gondoskodni kell a HEP és a települési önkormányzat által készítendő egyéb fejlesztési tervek, koncepciók, továbbá a köznevelési esélyegyenlőségi terv, illetve a szakképzési esélyegyenlőségi terv és az integrált településfejlesztési stratégia antiszegregációs célkitűzéseinek összhangjáról.

2.1 Kapcsolódás helyi stratégiai és települési önkormányzati dokumentumokkal, koncepciókkal, programokkal

A Helyi Esélyegyenlőségi Program megalkotása során nem csupán az esélyegyenlőség szempontjából releváns Európai Unió, országos, megyei stratégiákkal és programokkal való összhangra kell figyelemmel lennünk, hanem arra is, hogy a HEP és a helyi szintű egyéb koncepciók, dokumentumok is illeszkedjenek egymáshoz, hiszen így lehet egy olyan stratégiai környezetet teremteni a tervek megvalósításához, melyben a település jövőjét érintő elképzelések nem kerülnek ellentmondásba, hanem egymást erősítve konvertálhatók konkrét

intézkedésekké. Az önkormányzati dokumentumok komplex szemléletű összehangolása növelheti az egyes programok, koncepciók tervezett intézkedéseinek, beavatkozásainak hatékonyságát. Az alábbiakban röviden számba vesszük a HEP és más települési dokumentumok főbb kapcsolódási pontjait.

2.1.1. Nagykereki Községi Önkormányzat költségvetési koncepcióját minden évben elkészíti az Önkormányzat Pénzügyi Irodája. A benne foglalt alapelvek szerint kerül kidolgozásra a költségvetési rendelet, mely meghatározza az önkormányzat által a településen élők, az ott működő civil szervezetek számára nyújtott támogatások összegét, az ösztöndíj programokra fordítandó keretet, illetve a beruházásokra, felújításokra szánt összegeket.

2.1.2. Nagykereki Községi Önkormányzat Gazdasági Programja a 2019-2024-es periódusra 2020-ban készült, melynek készítését Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 116. §-a írja elő. A dokumentum olyan prioritásokat határoz meg, amelyek megvalósításával a településen élők helyzete javul, mindez az egyenlő esélyek biztosítását is segíti.

A program prioritásai a következők:

- A középületek folyamatos állagmegóvása, korszerűsítése pályázatok segítségével.
- Az óvoda, könyvtár felújítása, korszerűsítése.
- Járdák, önkormányzati utak felújítása. Járdaépítés.
- A falu képének alakítása.
 - Elhagyott, romos házak gazdáinak felszólítása a portájuk rendbetételére.
 - Tiszta, virágos porta mozgalom meghirdetése.
 - Épületek akadálymentesítésének folytatása.
 - Óvoda épületének szigetelése, nyílászárók cseréje.
 - Középületek fűtésének korszerűsítése.
 - A temető és környékének rendbetétele, előtető, kinti padok, szemétkerítő helyek kialakítása. Ravatalozó felújítása.
- A település egész területén a közterületek folyamatos tisztántartása, fejlesztése. Belvízrendezési terv felülvizsgálata. A külterületi csatornák tisztítása, a belvízelvezető rendszer folyamatos karbantartása, sikeres pályázat esetén a hiányzó részeinek kiépítése.
- Játsszótér kialakítása.
- Önkormányzati dűlőutak folyamatos karbantartása, gazdák, tulajdonosok bevonásával.

- A közbiztonság növelését segítő programok, tájékoztatók szervezése, polgárőrség működtetésének támogatása (szorgalmazza a polgárőr szervezet aktív tevékenységét, helyet biztosít számukra, anyagilag támogatja az eszközbeszerzéseket).

2.2 A helyi esélyegyenlőségi program térségi, társulási kapcsolódásainak bemutatása

Az önkormányzatok működésével, a polgármesterek, valamint a jegyző feladat- és hatáskörébe tartozó ügyek intézésére, a döntések szakmai előkészítésére, a döntések végrehajtásának szervezésére és ellenőrzésére közös önkormányzati hivatalt hoztunk létre Ártánd, Bojt, Nagykereki, Told községekkel Biharkeresztes Közös Önkormányzati hivatal elnevezéssel, Biharkeresztes székhellyel.

Az önkormányzat kötelező- és önként vállalt feladatai teljesítése során törekszik azok szakszerű, gazdaságos, a pályázati lehetőségek teljes körű felhasználásával történő ellátására. Ennek gyakorlatban bevált formája egyes feladatok társulás keretében történő biztosítása.

- Az óvodai ellátást az **Óvodai Társulása** által fenntartott Biharkeresztes Szivárvány Óvoda és Bölcsőde nevelési intézményen keresztül biztosítjuk, a társult önkormányzatok – Biharkeresztes, Ártánd, Bojt, Nagykereki, Told – önkormányzatok közigazgatási területén Biharkeresztes székhellyel.
- A szociális alapszolgáltatások és a gyermekjóléti alapellátás magasabb szakmai színvonalon történő, hatékonyabb ellátását a **Szociális és Gyermekjóléti Társulás** által fenntartott Biharkeresztesi Egyesített Szociális Intézmények keretében biztosítjuk az alábbi ellátásokra vonatkozóan:
 - Család és gyermekjóléti szolgálat tekintetében
 - Házi segítségnyújtás vonatkozásában
 - szociális étkeztetés
- Nagykereki község tagja a berettyóújfalui székhellyel működő **Bihari Önkormányzatok Többcélú Kistérségi Társulásának**. A Társulás az alábbi feladatkörbe tartozó közszolgáltatások biztosításához kapcsolódó és térségi együttműködést igénylő feladatok közös ellátásáról gondoskodik:
 1. család- és gyermekjóléti központ működtetése
 2. gyermekek átmeneti gondozása helyettes szülő útján
 3. esélyegyenlőséget elősegítő programok szervezése, működtetése,
 4. foglalkoztatás,
 5. gazdaság- és turizmusfejlesztés, idegenforgalom.

Településünk a Bihari Önkormányzatok Többcélú Kistérségi Társulása keretében látja el a család- és gyermekjóléti központ működtetésének feladatát.

Biharkeresztes és Komádi település biztosítja a Család- és Gyermekjóléti Központ számára a szociális, gyermekjóléti és gyermekvédelmi szolgáltatók, intézmények és hálózatok hatósági nyilvántartásáról és ellenőrzéséről szóló 369/2013. (X. 24.) Korm. rendeletben meghatározott ellátottak számára nyitva álló egyéb helyiségeket. A Család- és Gyermekjóléti Központnak a Biharkeresztesen nyújtott szolgáltatását Nagykereki település lakosai is igénybe vehetik.

2.3 A települési önkormányzat rendelkezésére álló, az esélyegyenlőség szempontjából releváns adatok, kutatások áttekintése, adathiányok kimutatása

A helyzetelemzés alapját szolgáló statisztikai adatokat a TEIR rendszer adatbázisából, valamint a helyi nyilvántartásokból gyűjtöttük össze. Felhasználtuk az ágazati beszámolók megállapításait, szakemberek tapasztalatait. Azoknál az adatoknál, amelyekre nyilvántartás nincs, ott a 2011. évi népszámlálás adataiból indultunk ki.

Az önkormányzat számára a koherens esélytervhez szükséges információk rendelkezésre állnak. Vannak azonban olyan területek, amelyről az információszerzés még nehézkes. Az adatok gyűjtése elsősorban a fogyatékkal élő személyek foglalkoztatásáról, iskolai végzettségéről, a nők helyi gazdaságban elfoglalt szerepéről, az idősek informatikai jártasságáról problémás.

3. A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége

2016. évi felmérések szerint hazánkban 1,2 millió felett van a szegény emberek száma. Míg korábban az öregkori szegénység volt a jellemzőbb, napjainkban a gyermekeké vált azzá. Egyre többen tartoznak a mélyszegények közé is.

A szegénységnek nincs mindenki számára elfogadott, örökérvényű definíciója. Általában azokat a területi egységeket tekintjük mélyszegénység által sújtott településeknek, településrészeknek, ahol a nagyon alacsony iskolázottság és foglalkoztatási ráta, erős települési, lakóövezeti térségi koncentráció és szegregáció, az ezekből következő súlyos szociális deficit és a hátrányos társadalmi helyzet újratermelődésének nagyon nagy valószínűsége jellemzi.

A roma népességre vonatkozóan kevés hivatalos adat áll rendelkezésünkre. Nagykerékiben a 2001-es népszámlálás adatai alapján 49 fő roma nemzetiségű ember élt, mely az akkori

lakosságszám 3,5 %-át jelentette. A 2011-es népszámlálás adatai alapján 62 fő roma nemzetiségű ember él a településen, ez a lakosságszám 4,9 %-a. Természetesen ezeket az adatokat fenntartásokkal kell venni. A népszámlálási adatok azért megbízhatatlanok, mivel a legtöbb roma származású ember nem vallja magát romának.

A roma lakosság szociális helyzetére vonatkozóan sincsenek pontos adatok, azonban megállapítható, hogy a roma népesség átlagos életszínvonala, lakhatási körülményei, egészségi állapota, iskolázottsága, foglalkoztatottsága a társadalom egészéhez viszonyítva lényegesen rosszabb. Munkaerő-piaci szempontból a rendszerváltás, piacgazdasági átalakulás legnagyobb vesztese a roma népesség.

3.1 Jövedelmi és vagyoni helyzet

A szegénység számos társadalmi tényező által meghatározott, összetett jelenség, okai között szerepelnek társadalmi és kulturális hátrányok, szocializációs hiányosságok, alacsony vagy elavult iskolai végzettség, munkanélküliség, egészségi állapot, a családok gyermekszáma, a gyermekszegénység, de a jövedelmi viszonyok mutatják meg leginkább. Annak megítélése, behatárolása, hogy mekkora jövedelemből lehet megélni egy-egy településen, országtól függően más és más.

A mélyszegénységgel kapcsolatos vizsgálatok az egyén, illetve háztartás saját jövedelmi helyzetének értékelésén alapulnak. A rendelkezésünkre álló adatok alapján elsősorban a munkanélküliség, a szociális rászorultság, a gyermekek helyzete, a lakhatási viszonyok és az iskolai végzettségek figyelembe vételével készítünk elemzéseket. A lakossági jövedelmekre és átlagkeresetekre vonatkozó adatok települési szinten nem állnak rendelkezésünkre.

Nagykeréki egyike a bihari térség gazdaságilag, társadalmilag hátrányos helyzetű településeinek. Hátrányos helyzete a falu elhelyezkedéséből, a lakosság összetételéből, rossz infrastrukturális ellátottságából, a kulturáltság, iskolai- szakmai végzettség alacsony színvonalából, a nagymértékű munkanélküliségből adódik. A lakosok szerény, de elfogadható körülmények között élnek. Otthonaik fenntartása azonban ma egyre nehezebb, mely oka elsősorban a munkanélküliség. Az alacsony jövedelműek bevételeinek számottevő része származik a pénzbeli juttatások rendszereiből. Az inaktív emberek között nagy arányban fordulnak elő az alacsony iskolai végzettségűek, a megváltozott munkaképességűek és a romák. A 2011. évi népszámlálás adatai alapján a településen 2011-ben a foglalkoztatottak száma 322 fő volt. Ugyanezen évben a településen a KSH adatai alapján 171 fő öregségi nyugdíjban, 78 fő rokkantsági és rehabilitációs ellátásban, 35 fő hozzátartozói nyugdíjban, 11 fő életkoron alapuló ellátásban részesült.

3.1. számú táblázat - Jövedelmi helyzet		
Év	Az SZJA adófizetők száma	Az SZJA adófizetők közül a 0-1 millió forintos jövedelemsávba tartozók
	az állandó népesség %-ában (TS 059)	az állandó népesség %-ában (TS 060)
2015	37,01	62,35
2016	40,80	61,93
2017	40,82	54,31
2018	41,38	50,35
2019	40,43	32,86
2020	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar

3.2 Foglalkoztatottság, munkaerő-piaci integráció

A HEP-ben elhelyezett táblázatokba gyűjtött adatok, valamint a helyi önkormányzat a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény (továbbiakban: Flt.) és a Möt-v-ben foglalt feladatai alapján településünkre jellemző foglalkoztatottságot, munkaerő-piaci lehetőségeket kívánjuk elemezni az elmúlt évek változásainak bemutatásával, a különböző korosztályok, illetve nemek szerinti bontásban. Az elemzést összevetjük térségi és országos adatokkal is.

Egy település gazdasági szerkezete a település gazdasági-társadalmi fejlettségét tükrözi. Bár napjainkra az egyes nemzetgazdasági ágak súlypontjai globális méretekben is a mezőgazdaság rovására és a tercier/szolgáltató szektor javára tolódtak el, az ún. gazdasági szerkezetváltás nem minden térségben, településen zajlott le azonos intenzitással. A település népességmegtartó ereje az infrastruktúrától, az önkormányzati és közintézmények működtetésétől és színvonalától egyaránt függ.

A helyi önkormányzat a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény 8. §-a értelmében külön törvényben meghatározott foglalkoztatási feladatainak ellátása során

- közfoglalkoztatást szervez,
- figyelemmel kíséri a helyi foglalkoztatási viszonyok alakulását,
- döntéseinek előkészítése, valamint végrehajtása során figyelembe veszi azok foglalkoztatáspolitikai követelményeit,
- az állami foglalkoztatási szerv működési feltételeihez és fejlesztéséhez támogatást nyújt.

A rendszerváltás után a helyi Termelőszövetkezet felszámolásra került. Az addig ott dolgozó, fizikai munkát végző, szakképesítéssel általában nem rendelkező emberek elhelyezkedése szinte lehetetlenné vált.

a) foglalkoztatottak, munkanélküliek, tartós munkanélküliek helyzete;

Elmondható, hogy a településen az Önkormányzat a legjelentősebb foglalkoztató, mivel ipari tevékenység nincs a településen.

Az önkormányzat által állandó foglalkoztatottak száma: 4 fő teljes munkaidőben. A lakók többségének az alkalmi munkák, mezőgazdaság, kisebb mértékben a kisvállalkozások biztosítanak szerény megélhetést.

Nagykerékiben a regisztrált vállalkozások száma 2011-ben 154 volt, melyből a regisztrált őstermelők száma 118, regisztrált egyéni vállalkozói nyilvántartásban szereplők száma 16. Mint látható a lakosság egy része őstermelőként próbál jövedelemre szert tenni, az egyéni vállalkozások száma igen alacsony.

A településen a foglalkoztatottak száma 2011-ben a Népszámlálás adatai szerint 322 fő volt, mely a teljes lakosság 27,1 %-a, a népesség 71,2%-a (893 fő) pedig gazdaságilag inaktív.

3.2. 1. számú táblázat - Munkanélküliségi ráta nemek szerint			
Év	Nyilvántartott álláskereső aránya az állandó népességben a 15-64 évesek körében		
	Férfiak aránya (TS 033)	Nők aránya (TS 034)	Összesen
2015	7,80%	7,01%	7,41%
2016	5,83%	4,01%	4,92%
2017	4,01%	5,73%	4,87%
2018	7,46%	8,35%	7,91%
2019	7,23%	6,29%	6,76%
2020	8,38%	6,53%	7,52%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

Ezek az adatok arra mutatnak rá, hogy Nagykerékiben a 15-64 év közötti lakónépességhez képest milyen arányú a nyilvántartott álláskeresők száma, ez miként változott az elmúlt években, illetve, hogy milyen az arány a férfiak és nők között

A település gazdaságilag aktív lakosainak mintegy 6 – 7 %-a regisztrált munkanélküli. A nemek arányát megvizsgálva megállapítható, hogy évenként változó.

A regisztrált álláskeresők többségének a munkanélküli és szociális ellátások, valamint a közfoglalkoztatás keretében történő alkalmazás idejére biztosított közfoglalkoztatási bér jelent állandó jövedelmet.

A nyilvántartott álláskeresők száma és aránya korcsoportonkénti bontásban hasznos információt nyújt a település munkaerő-piaci problémái, a foglalkoztatás terén hátrányos helyzetben lévő csoportok beazonosítása szempontjából.

3.2.2. számú táblázat - Nyilvántartott álláskeresők száma korcsoportok szerint							
Nyilvántartott álláskeresők száma összesen	Év	2015	2016	2017	2018	2019	2020
	Fő összesen	71	48	46	75	64	0
20 éves, vagy az alatti (TS 037)	Fő	7,00	3,00	2,00	9,00	9,00	n.a.
	%	9,86%	6,25%	4,35%	12,00%	14,06%	-
21-25 év (TS 038)	Fő	15,00	7,00	15,00	20,00	14,00	n.a.
	%	21,13%	14,58%	32,61%	26,67%	21,88%	-
26-30 év (TS 039)	Fő	3,00	7,00	5,00	7,00	5,00	n.a.
	%	4,23%	14,58%	10,87%	9,33%	7,81%	-
31-35 év (TS 040)	Fő	7,00	9,00	3,00	4,00	5,00	n.a.
	%	9,86%	18,75%	6,52%	5,33%	7,81%	-
36-40 év (TS 041)	Fő	10,00	9,00	3,00	5,00	2,00	n.a.
	%	14,08%	18,75%	6,52%	6,67%	3,13%	-
41-45 év (TS 042)	Fő	3,00	4,00	8,00	6,00	10,00	n.a.
	%	4,23%	8,33%	17,39%	8,00%	15,63%	-
46-50 év (TS 043)	Fő	4,00	1,00	2,00	3,00	2,00	n.a.
	%	5,63%	2,08%	4,35%	4,00%	3,13%	-
51-55 év (TS 044)	Fő	7,00	4,00	1,00	1,00	2,00	n.a.
	%	9,86%	8,33%	2,17%	1,33%	3,13%	-
56-60 év (TS 045)	Fő	10,00	3,00	4,00	5,00	2,00	n.a.
	%	14,08%	6,25%	8,70%	6,67%	3,13%	-
61 éves, vagy afeletti (TS 046)	Fő	5,00	1,00	3,00	15,00	13,00	n.a.
	%	7,04%	2,08%	6,52%	20,00%	20,31%	-

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A regisztrált munkanélküliek korcsoportonkénti bontása, illetve idősoros változása rámutat arra, hogy a munkanélküliség a különböző korosztály tekintetében miként változik. Nagykerekiben viszonylag magas a 25 év alatti álláskereső (23 fő – összes álláskereső 35,9 %-a), valamint az 50 éven felüli álláskereső (17 fő – összes álláskereső 26,5 %-a) aránya. A 25 év alattiak körében mutatkozó növekedés utalhat a pályakezdő fiatalok nehezebb munkaerő-piaci helyzetére. Napjainkban a fiatalok egyre tovább vesznek részt az oktatásban, és egyre később lépnek be a munkaerő-piacra. A pályakezdő fiatalok azonban szembesülhetnek nehézségekkel az elhelyezkedés során, különösen, ha végzettségük típusának és szintjének megfelelő állást szeretnének szerezni. Pályakezdőként elsősorban a tapasztalat hiánya jelenthet problémát az elhelyezkedés során.

Hirtelen negatív változás az egyik legveszélyeztetettebb korcsoportban, az 61 év feletti kategóriájában következett be. A nyugdíjazás előtt álló idős álláskereső helyzetét igencsak nehéz. Életkoruk miatt a munkáltatók sokszor nem szívesen alkalmazzák őket, rugalmatlan munkaerőnek minősülnek, és gyakrabban küzdhetnek egészségi problémákkal, ami tovább nehezíti álláskeresői törekvéseiket. A táblázat adataiból láthatjuk, hogy körükben a munkanélküliek aránya 2018 és 2019 között ugrásszerűen megnövekedett.

3.2.3. számú tábla - A 180 napnál hosszabb ideje nyilvántartott álláskereső aránya		
Év	180 napnál hosszabb ideje regisztrált munkanélküliek aránya (TS 057)	Nők aránya a 180 napon túli nyilvántartott álláskeresőknél (TS 058)
	%	%
2015	38,03%	51,85%
2016	41,67%	45,00%
2017	45,65%	71,43%
2018	48,00%	52,78%
2019	54,69%	42,86%
2020	56,71%	55,26%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A táblázat azt mutatja meg, hogy milyen arányban vannak a tartós munkanélküliek a településen. Minél magasabb a tartós munkanélküliek számaránya, annál inkább szükséges a beavatkozások tervezése, figyelemmel a nemek közötti különbségre.

A munkanélküliek csoportján belül meglehetősen magas a tartósan munka nélkül lévők aránya a vizsgált években. A településen a regisztrált munkanélkülieken belül a 180 napnál hosszabb

ideje nyilvántartásban lévő személyek aránya folyamatosan emelkedett. A nemek arányát megvizsgálva megállapítható, hogy a 180 napnál hosszabb ideje nyilvántartásban lévő személyek közül a nők és férfiak aránya változó. A tartós elhelyezkedési problémákkal küszködők munkaerő-piacra történő visszavezetése továbbra is jelentős kihívást jelent az önkormányzatnak.

b) alacsony iskolai végzettségűek foglalkoztatottsága;

Az iskolai végzettség a munkaerő-piaci helyzet egyik fő meghatározója, a modern munkaerőpiac elvárásainak általános iskolai végzettséggel aligha lehet megfelelni, a magasabb végzettségi fokozattal rendelkezők jóval könnyebben érvényesülnek a munka világában.

3.2.4. számú táblázat - Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott állás keresők száma iskolai végzettség szerint							
Év	Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott állás keresők száma összesen (TS 052)	Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott állás keresők megoszlása iskolai végzettség szerint					
		8 általánosnál alacsonyabb végzettség (TS 036)		Általános iskolai végzettség (TS 035)		8 általánosnál magasabb iskolai végzettség	
		Fő	%	Fő	%	Fő	%
2015	71	2	2,82%	41	57,75%	28	39,44%
2016	48	0	0,00%	22	45,83%	26	54,16%
2017	46	2	4,35%	29	63,04%	15	32,61%
2018	75	3	4,00%	41	54,67%	31	41,33%
2019	64	4	6,25%	32	50,00%	28	43,75%
2020	67	2	2,98%	39	58,20%	26	38,80%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A táblázat adatai alapján megállapítható, hogy a nyilvántartott állás keresők közül a 8 általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya igen magas (2019-ben 50 %), viszont a 8 általánosnál alacsonyabb végzettségűek száma nem kiugróan magas, viszonylag állandóságot mutat.

Az állás keresők közül 2019-ben 25 fő rendelkezett középfokú végzettséggel, felsőfokú végzettségű állás kereső pedig 3 fő volt.

c) közfoglalkoztatás, közfoglalkoztatásból az elsődleges munkaerőpiacra történő átlépés lehetőségei;

A településen jelenleg nem tapasztalhatók olyan gazdasági folyamatok, amelyek az állástalanok számát csökkenthetnék. Az önkormányzat a legfőbb foglalkoztató, ezért a munkaerő-piaci szempontból hátrányos helyzetben lévő állás keresők számára kiemelt jelentőséggel bír az

önkormányzat által szervezett **közfoglalkoztatás**. Az önkormányzatnak hosszú távú és startmunkaprogramban való részvételre van lehetősége évek óta, mely keretében a Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal Berettyóújfalui Járási Hivatal Foglalkoztatási Osztálya által biztosított közfoglalkoztatási programokat teljeskörűen igénybe veszi.

A közfoglalkoztatás egy, a munkaviszonytól elkülönülten kezelendő, állam által részben vagy egészben finanszírozott speciális jogviszony, amelynek célja, hogy a közfoglalkoztatott sikeresen vissza-, illetve bekerüljön az elsődleges munkaerőpiacra. A közfoglalkoztatás a jelenlegi piaci és gazdasági környezetben számottevő lehetőséget jelent a hátrányos helyzetű álláskereső – kiemelten a foglalkoztatást helyettesítő támogatásra (a továbbiakban: FHT) jogosultak – átmeneti jellegű, határozott időtartamú foglalkoztatására. Valamennyi program kiemelt sajátossága maga az értékteremtés, a közfoglalkoztatottak munkájukkal hozzájárulnak a település ápolásához, a gyermekétkeztetés támogatásához, a szociális természetbeni ellátások megteremtéséhez, közben elsajátíthatnak a munkavállaláshoz szükséges kompetenciákat is.

Továbbra is fontos a munkaerő-piara való visszakerülés esélyének növelése érdekében a szakmai végzettséget adó képzések szervezése, és az érintettek képzésbe való integrálása. Az önkormányzat meghatározott célcsoportok elsődleges munkaerőpiacon történő elhelyezkedését a munkaügyi központ által szervezett képzésekhez történő csatlakozással is igyekszik támogatni.

A hosszú távú közfoglalkoztatással egybekötött képzési program révén olyan szakmát "tanulhatnak ki" a résztvevők, amely a későbbiekben önálló megélhetési lehetőséget is biztosíthat számukra.

A közfoglalkoztatás rendszerének kibővítése nyomán a 2011. utáni években jelentős mértékben nőtt a közfoglalkoztatottak száma. A nagymértékű emelkedés 2015-ig tartott, mivel a közfoglalkoztatás elsődleges célját - a munkaerő-piacra történő visszajuttatást - sok esetben nem képes elérni. Miután a közfoglalkoztatás feltételeit némiképp szigorították, így 2017-ben megindult a közfoglalkoztatottak számának nagymértékű csökkenése, de településünkön még mindig igen magas a közfoglalkoztatottak száma, 2020-ban még mindig 132 fő.

3.2.5. számú táblázat - Foglalkoztatáspolitikai		
Év	Aktív foglalkoztatás-politikai eszközökkel támogatottak száma (TS 050)	Közfoglalkoztatottak száma (TS 055)
	Fő	(éves átlag - fő)
2015	199	207
2016	9	203
2017	193	197
2018	163	163
2019	146	138
2020	143	132

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

Összességében elmondható, hogy a mélyszegénységben élők és a településen nagy létszámban élő romák foglalkoztatásában kap jelentős szerepet a közfoglalkoztatási program. Ezen csoport igen jelentős részének a közfoglalkoztatás jelenti az egyetlen reális esélyt a munkához való jutásra.

d) a foglalkoztatáshoz való hozzáférés esélyének mobilitási, információs és egyéb tényezői; közlekedés, potenciális munkalehetőségek, tervezett beruházások, lehetséges vállalkozási területek, helyben/térségben működő foglalkoztatási programok;

A településen a legnagyobb foglalkoztató az önkormányzat. A helyi munkáltatók az önkormányzaton kívül a kisvállalkozások körébe tartoznak, tevékenységüket jobbra a kereskedelem területén fejtik ki. Viszonylag alacsony munkavállalói létszámmal – néhány fő alkalmazott – működnek, munkaerő igény tekintetében pedig a szakképzett munkavállalókat alkalmazzák. A munkavállalók nagyobb hányada azonban ingázik. Berettyóújfalu, Biharkeresztes és a megyeszékhely Debrecen jelent potenciális munkavállalási lehetőséget a nagykereskiek számára. A település kedvező közlekedés-földrajzi adottságokkal rendelkezik. A városok busszal, illetve autóval a az M4 autópályán viszonylag rövid időn belül megközelíthetőek, Debrecenbe a közvetlen vonatközlekedés is megoldott helyből, így az esetleges ingázás viszonylag egyszerűen megoldható. Összességében az utóbbi évek infrastrukturális beruházásai hozzájárultak a munkaerő mobilitásának esetleges növekedéséhez.

e) fiatalok foglalkoztatását és az oktatásból a munkaerőpiacra való átmenetet megkönnyítő programok a településen; képzéshez, továbbképzéshez való hozzáférésük;

3.2.6. számú táblázat - Pályakezdő állás keresők száma		
Év	Nyilvántartott állás keresők száma (TS 052)	Nyilvántartott pályakezdő állás keresők száma (TS 053)
	Fő	Fő
2015	71	7
2016	48	7
2017	46	5
2018	75	10
2019	64	5
2020	67	9

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A táblázat egy fontos munkaerő-piaci helyzetre, a pályakezdők helyzetére irányítja a figyelmet. A pályakezdők elhelyezkedési esélye a településen kilátástalan, mert helyben nagyon kevés a munkahely.

A pályakezdő állás keresők száma az összes állás kereső számának kb. 10%-át teszi ki.

Aki nem szerzett középfokú végzettséget vagy szakképesítést, hátrányos helyzetű munkavállalónak kell tekinteni. A nem megfelelő – alacsony vagy a munkáltatói igényektől eltérő – iskolai végzettség, szakképzettség az elhelyezkedést megnehezíti. A közfoglalkoztatási programok átmeneti jelleggel szintén megoldást jelenthetnek elsősorban az oktatásból már kilépő, de a munkaerő-piacra még nem integrálódott fiatalok számára.

f) munkaerő-piaci integrációt segítő szervezetek és szolgáltatások feltérképezése, szakképzéshez, felnőttképzéshez és egyéb munkaerő-piaci szolgáltatásokhoz való hozzáférés, helyi foglalkoztatási programok;

Továbbra is fontos a munkaerő-piacra való visszakerülés esélyének növelése érdekében a szakmai végzettséget adó képzések szervezése, és az érintettek képzésbe való integrálása. Az önkormányzat meghatározott célcsoportok elsődleges munkaerőpiacon történő elhelyezkedését a munkaügyi központ által szervezett képzésekhez történő csatlakozással is igyekszik támogatni.

A településen nincs általános iskolai és középfokú felnőttképzés, de külső szervek különböző képzéseket, tréningeket biztosítanak elsősorban a munkaerő-piaci szempontból hátrányos helyzetben lévő állás keresők, pályakezdők, 50 év felettiek, elavult szakképzettséggel, illetve szakképzettséggel nem rendelkezők segítésére a minél hamarabbi munkaerő-piacra történő visszakerülés érdekében.

g) mélyszegénységben élők és romák települési önkormányzati saját fenntartású intézményekben történő foglalkoztatása;

Az önkormányzatunk által szervezett közfoglalkoztatás keretében mélyszegénységben élők és romák is foglalkoztatásra kerülnek önkormányzati intézményekben is.

h) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén;

Az egyenlőtlenség meglétét bizonyító esetekről nincs tudomásunk, ha mégis érzékelhető a mindennapok során, az a társadalomban meglévő előítéletek alapján értelmezhető. Ezek ellen minden lehetséges eszközzel fel kell lépni.

i) digitális ismeretek megszerzésének és hozzáféréseinek lehetőségei;

A digitális ismeretek megszerzésének és hozzáféréseinek lehetőségei településünkön adottak. Az általános iskolai képzés során évről évre egyre hangsúlyosabb szerepet kap a digitális eszközök alkalmazása, illetve a diákok informatikai ismereteinek bővítése.

A Bocskai Várkastélyban található Digitális Jólét Pont-on biztosított a lakosság számára szükség esetén a számítógép- és internet használat, e-mail fiók létrehozása igény szerint, e-mail küldés, számítógépes alapismeretek oktatása is.

3.3 Pénzbeli és természetbeni szociális ellátások, aktív korúak ellátása, munkanélküliséghez kapcsolódó támogatások

A szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (a továbbiakban: Szt.) módosítása 2015. március 1-jétől jelentős változásokat hozott a pénzbeli és természetbeni szociális támogatások rendszerében, és ezzel összefüggésben a módosított Szt. 132. § (4) bekezdésének g) pontja felhatalmazást adott az önkormányzatnak a támogatások megállapítása, kifizetése, folyósítása, valamint ellenőrzése helyi szabályainak rendeletben történő szabályozására is.

Az Szt.-ben az állami szabályozási hatáskörben nyújtott és az önkormányzatok segélyezéssel kapcsolatos feladatai elválasztásra kerültek. Az Szt. 2015. március 1-jétől csak a kötelező ellátásokra vonatkozó szabályokat tartalmazza. A kötelező segélyek körén kívül további ellátások nyújtásáról és a jogosultsági feltételekről az önkormányzat szabadon dönthetett. Az Szt. az önkormányzatok által biztosítandó segélyek tekintetében annyit ír elő, hogy az önkormányzat a helyi viszonyokhoz mérten, a krízishelyzetben levő személyek számára, illetve a helyi szociális problémák kezelésére települési támogatást nyújt.

Nagykerekéi Községi Önkormányzat Képviselő-testülete a települési támogatások és ellátások helyi szabályairól szóló 4/2015. (II. 27.) önkormányzati rendelete alapján nyújtott ellátások biztosításával a szociális szempontokból rászorult családok életminőségén kíván javítani, egyidejűleg ösztönözni kívánja a kérelmezőket arra, hogy maguk is tegyenek meg minden tőlük elvárható annak érdekében, hogy családjuk eltartásáról elsősorban kereső tevékenységből származó jövedelemből tudjanak gondoskodni.

Települési támogatás formái:

- **a lakhatáshoz kapcsolódó rezsiköltségekhez való hozzájárulás:** Az önkormányzat települési támogatást nyújt a szociálisan rászorult személyeknek, családoknak az általuk lakott lakás fenntartásával kapcsolatos rendszeres kiadásai viseléséhez, a rendeletben meghatározott feltételek fennállása esetén.
- **gyógyszerkiadásokhoz való hozzájárulás:** Az egészségi állapot megőrzése és helyreállítása érdekében gyógyszerkiadásokhoz való hozzájárulás állapítható meg annak a közgyógyellátásban nem részesülőnek, akinek havi gyógyszerköltsége – a rendszeres havi kiadásokat is figyelembe véve – létfenntartását veszélyezteti.
- **az elhunyt személy eltemettetésének költségeihez való hozzájárulás:** Az önkormányzat képviselő-testülete támogatást nyújt annak, aki a meghalt személy eltemettetéséről gondoskodott, annak ellenére, hogy arra nem volt köteles, vagy tartásra köteles hozzátartozó volt ugyan, de a temetési költségek viselése a saját, illetve családja létfenntartását veszélyezteti.
- **születési támogatás:** Születési támogatásra jogosult 5.000 Ft összegben az a család, ahol kisgyermek születik, illetve gyermeket fogadnak örökbe és akinek családjában az egy főre jutó jövedelem legfeljebb az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 500 %-a. A támogatás megállapításához szükséges a család ezen irányuló kérelmének hivatalhoz történő benyújtása a születést követő 30 napon belül.
- **születésnap támogatás:** Születésnap támogatásra jogosult 5.000 Ft összegben az a 90. életévét betöltött személy, akinek családjában az egy főre jutó jövedelem legfeljebb az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 500 %-a. A támogatás megállapításának ezen formája hivatalból történik.

- **szociális célú tüzelőanyag támogatás:** Nagykereki Községi Önkormányzat, hozzájárulva a tüzelőanyag költségekhez, évente egyszeri, természetbeni szociális célú tüzelőanyag támogatást nyújt a szociálisan rászoruló személyek részére.

Az önkormányzat a létfenntartást veszélyeztető, rendkívüli élethelyzetbe került, valamint időszakosan vagy tartósan létfenntartási gondokkal küzdő személyek részére rendkívüli települési támogatást nyújt.

A fenti önkormányzati támogatástípusok mellett a Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal Berettyóújfalui Járási Hivatala is nyújt különböző, az Szt.-ben szabályozott pénzbeli és természetbeni ellátásokat:

- Időskorúak járadéka
- Ápolási díj
- Közgyógyellátás
- Aktív korúak ellátása egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatás
- Aktív korúak ellátása –foglalkoztatást helyettesítő támogatás
- Egészségügyi szolgáltatásra való jogosultság

Az álláskereső részére **álláskeresői ellátásként** álláskeresői járadék, nyugdíj előtti álláskeresői segély, valamint költségtérítés jár. Az álláskeresői járadék maximum 90 nap lehet, a munkaerő-piaci járulékalap 60 %-a, legfeljebb a jogosultság kezdő napján hatályos kötelező legkisebb munkabér napi összegének megfelelő összeg.

Az alábbi adatokból látható, hogy az utóbbi 4-5 évben állandósult a nyilvántartott álláskeresők aránya az aktív korú (15-64 év közötti) népesség körében, közülük az álláskeresői ellátásban részesülők aránya pedig az elmúlt 2 évben erőteljes emelkedést mutat. Az álláskeresők 28 %-a részesül álláskeresői ellátásban.

3.3. 1. számú táblázat - Passzív foglalkoztatás-politikai eszközök - Álláskeresőek ellátásai I.

Év	Nyilvántartott álláskeresőek száma (TS 052)		Álláskeresői ellátásban részesülő nyilvántartott álláskeresőek száma (TS 047)	
	Fő	15-64 év közötti népesség %-ában	Fő	Nyilvántartottak %-ában
2015	71	7,51%	7	9,86%
2016	48	5,12%	8	16,67%
2017	46	5,02%	7	15,22%
2018	75	8,36%	21	28,00%
2019	64	7,49%	18	28,13%
2020	67	7,52%	17	25,37%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

Az aktív korúak ellátása a hátrányos munkaerő-piaci helyzetű aktív korú személyek és családjuk részére nyújtott ellátás. Az aktív korú személynek az ellátásra való jogosultságot a járási hivatal állapítja meg.

3.3.2. számú táblázat - Passzív foglalkoztatás-politikai eszközök - Álláskeresőek ellátásai II.

Év	Szociális támogatásban részesülő nyilvántartott álláskeresőek száma (TS 048)		Foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesítettek átlagos havi száma (TS 054)		Ellátásban részesülő nyilvántartott álláskeresőek száma (TS 049)	
	Fő	Nyilvántartot tak %-ában	Fő	Nyilvántartot tak %-ában	Fő	Nyilvántartot tak %-ában
2015	23	32,39%	30	42,25%	30	42,25%
2016	11	22,92%	26	54,17%	19	39,58%
2017	6	13,04%	68	148,20%	13	28,26%
2018	13	17,33%	28	37,68%	34	45,33%
2019	21	32,81%	32	50,06%	39	60,94%
2020	26	38,80%	25	37,31%	43	64,17%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

Az FHT a tartósan munkanélküliek esetében bír relevanciával, és mivel az álláskeresőek jelentős része esik ebbe a kategóriába, ezért fontos információ, hogy ők mekkora arányban jutnak ellátáshoz. Az adatokat látva az FHT továbbra is jelentős szereppel bír az álláskereső támogatási formái közt. Amennyiben az álláskereső nem tesz eleget az igénybevétel feltételeinek, vagy nem felel meg minden jogosultsági kritériumnak, úgy az ellátástól könnyen eleshet.

3.3.3. számú táblázat - Egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatás	
Év	Egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatásban részesítettek havi átlagos száma (TS 056)
	fő
2015	0
2016	0
2017	1
2018	1
2019	2
2020	2

Forrás: TeIR, KSH

A statisztikák az elmúlt öt év mindegyikében azt mutatják, hogy a regisztrált munkanélküliek túlnyomó többsége részesült valamilyen pénzbeli juttatásban, teljesen ellátatlan alig akadt az évek során, de az álláskeresői ellátásban részesülők aránya csupán 10 % és 28 % közt mozog. Szembeötlő a foglalkoztatást helyettesítő támogatás arányának visszaszorulása. Egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatásban csupán egy-két fő részesül a községben.

3.4 Lakhatás, lakáshoz jutás, lakhatási szegregáció

E fejezetben a lakhatáshoz kapcsolódó területet elemezzük, kiemelve a bérlakás-állományt, a szociális lakhatást, az egyéb lakáscélra nem használt lakáscélú ingatlanokat, feltárva a településen fellelhető elégtelen lakhatási körülményeket, veszélyeztetett lakhatási helyzeteket és hajléktalanságot, illetve a lakhatást segítő támogatásokat. E mellett részletezzük a lakhatásra vonatkozó egyéb jellemzőket, elsősorban a szolgáltatásokhoz való hozzáférést.

A község infrastrukturális feltételei megfelelőek, bár a faluban nincs kiépítve szennyvízrendszer és a gázvezeték sem ér el minden utcába. A beépült utcák aszfaltozására az önkormányzat által megnyert pályázatok útján folyamatosan kerül sor.

A településen a belvíz elvezetés nem megoldott, ez esőzések esetén jelentős problémát okoz. A település számos területén nem folyik el a csapadékvíz, melyek oka a csapadékvíz elvezető csatorna hiánya.

A felülvizsgált időszakban lehetőség nyílt a TOP_PLUSZ-1.2.1-21-HB1 - Élhető települések pályázat által a településen a belterületi vízrendezés keretén belül a Dózsa György utca, Petőfi Sándor utca, Nagy Sándor utca meglévő csapadékvíz-elvezető rendszerének felújítására, rekonstrukciójára, melynek célja a belvíz és helyi vízkár veszélyeztetettségének csökkentése,

a káros csapadékvizek elvezetése, a település belterületének védelme. A beruházás közvetlenül hozzájárul a lakosság életminőségének javításához és a lakhatási biztonság növeléséhez. A csapadékvíz rendezett elvezetése megvédi a lakóingatlanokat és a közterületeket az elöntésektől, csökkentve a talajvízszint megemelkedéséből adódó épületkárokat (vizesedés, penészesedés), amelyek halmozottan érintik a nehezebb anyagi helyzetben lévő, régebbi típusú ingatlanokban élő családokat. A fejlesztés emellett javítja a közlekedésbiztonságot, akadálymentesíti a gyalogos és közúti közlekedést a nagyobb esőzések idején is, biztosítva a közszolgáltatások (orvosi rendelő, gyógyszertár, önkormányzat) folyamatos és biztonságos elérését minden lakos – különösen az idősek, kisgyermekesek és mozgásukban korlátozott személyek – számára.⁷

A lakásállomány, leginkább annak minősége, illetve az újonnan épült lakások aránya jól mutatja egy település jövedelmi viszonyait, fejlettségi szintjét, dinamikáját.

Nagykerek-i „korára” a lakásállomány korából is következtethetünk, segítve annak megítélését, mennyire fiatalos a község településképe. Meghatározó az új/régi lakások teljes lakásállományon belül elfoglalt aránya, és az építkezések dinamikája. A nagykerek-i lakások 2011-es számbavétele alapján a lakásállományban 25 % (125 db lakás) az 1946. előtt épült lakások aránya, mely magasnak mondható. Az építkezések dinamikáját tekintve megállapítható, hogy 1946-1960. között épült a település lakásainak legnagyobb része, 32 %-a (161 db lakás), majd csökkent az új lakások száma. A 2011-ben összeírt lakásállománynak 7 %-a (34 db lakás) épült 1991. és 2000. között, míg csak 4 %-a (22 db lakás) épült 2001-2011. között. Összességében megállapítható, hogy a 20 évnél régebbi épületek 95,6 %-os részarányukkal Nagykerék-i „idős” településsé teszik.

Míg 2001-ben a 524 lakást tartottak nyilván, addig 2003-ra számuk 503-ra csökkent. Az épített lakásokon belül a négy és több szobás lakások arányából következtethetünk a lakosság életszínvonalára, anyagi körülményeire.

A 2011-es Népszámlálás adatai alapján a lakásállomány 13,7%-a egyszobás, 52,5%-a kétszobás, 30,2%-a háromszobás, míg 3,6%-a négy és többszobás lakás volt. A lakások tulajdonviszonyait tekintve 98,4%-a természetes személyek tulajdonában, míg az önkormányzat tulajdonában a lakások 0,8%-a volt. A 2011-es népszámlálási adatok alapján a lakásállomány 19,3%-a összkomfortos, 42,7%-a komfortosnak, 4,4%-a félkomfortosnak, viszont 32,4%-a komfort nélkülinek tekinthető. 2011-ben 6 szükség-lakás volt.

⁷ Megállapította a 2026. évi felülvizsgálat

3.4.1. számú táblázat - Lakásállomány						
Év	Lakásállomány (db) (TS 073)	Épített lakások száma (TSv 077)	Épített lakások száma 1000 lakásra (TS 078)	1-2 szobás lakások aránya (TS 076)	A közüemi szennyvízgyűjtő-hálózatba bekapcsolt lakások aránya (TS 074)	A közüemi ivóvízvezeték-hálózatba bekapcsolt lakások aránya (TS 075)
	db	db	db	%	%	%
2015	502	n.a.	n.a.	65,94	n.a.	73,51%
2016	503	1	2	65,81	n.a.	73,96%
2017	503	n.a.	n.a.	65,81	n.a.	74,16%
2018	503	n.a.	n.a.	65,81	n.a.	74,35%
2019	503	n.a.	n.a.	65,81	n.a.	74,35%
2020	503	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar, önkormányzati adatok

A településen működő intézmények épületeinek állapota jó, azok felújítása folyamatosan megtörtént és történik.

A településen 2020-ban 503 db lakás van. Egy-egy lakásban átlag 2,5 fő él.

Az időskorúak lakhatási helyzete a település viszonylatában megfelelőnek mondható. Nagykerekiben nincs bentlakásos idősok otthona, legközelebbi otthon Biharkeresztesen található.

A lakásviszonyok jellemző problémái a közműdíj-, illetve lakáshitel-tartozások, hátralékok felhalmozódása.

a) bérlakás-állomány;

A település bérlakás-állománnyal nem rendelkezik.

b) szociális lakhatás;

A településen nincs szociális lakhatást biztosító lakásállomány.

c) egyéb lakáscélra használt nem lakáscélú ingatlanok;

A településen nincs egyéb lakáscélra használt nem lakáscélú ingatlan.

d) elégtelen lakhatási körülmények, veszélyeztetett lakhatási helyzetek, hajléktalanság;

A lakott házak állaga változó, a lakásállomány közel 10%-a elégtelen lakhatási körülményt biztosít, ezek többsége lesújtó állapotban lévő, komfort nélküli lakás. Nagykerekiben a

hajléktalanság nem jellemző.

e) lakhatást segítő támogatások;

Az önkormányzat a települési támogatások és ellátások helyi szabályozásáról szóló 4/2015. (II.27.) önkormányzati rendelet alapján támogatást nyújt a szociálisan rászorult személyeknek, családoknak az általuk lakott lakás fenntartásával kapcsolatos rendszeres kiadásaik viseléséhez, a rendeletben meghatározott feltételek fennállása esetén. A terhek enyhítését szolgálja az Szt-ben és a helyi rendeletben meghatározott feltételek fennállása esetén igénybe a lakhatáshoz kapcsolódó rezsiköltségekhez való hozzájárulás. Településünkön természetbeni ellátásként a szolgáltatóhoz utalással történik a támogatás megállapítása.

3.4.3. számú táblázat - Lakhatást segítő támogatások		
Év	Települési támogatásban részesítettek száma (pénzbeli és természetbeni) (TS 136)	Egyéb önkormányzati támogatásban részesítettek száma (TS 137)
	Fő	Fő
2015	n.a.	n.a.
2016	1216	n.a.
2017	719	n.a.
2018	817	562
2019	658	563
2020	623	548

Forrás: TeIR, KSH Tstar

Az Önkormányzat rendkívüli települési támogatás keretében is nyújthat lakhatást segítő támogatást különösen közüzemi díjak fizetésében keletkezett elmaradás rendezése céljából. A rendkívüli települési támogatás (átmeneti segély) az átmeneti nehéz élethelyzetek, lakhatással kapcsolatos problémák megoldása érdekében nyújtott egyszeri, egy összegben kifizetett pénzbeli támogatás.

f) eladósodottság;

Az eladósodottság mértékét illetően nincsenek adataink. Általánosságban elmondható, hogy a lakhatás, a lakásfenntartással kapcsolatos rendszeres kiadások viselése, illetve a lakáscélú hiteltörlesztés hatalmas terhet jelent a családok számára. Az utóbbi időszak kormányzati intézkedései fontos előrelépést jelentett e terhek enyhítése terén. Külön adósságcsökkentés céljából nyújtott támogatás már nem érhető el, hiszen az Önkormányzatok egységesen települési támogatás keretében nyújthatnak segítséget a szociálisan rászorulóknak számára. Az

eladósodás megelőzése érdekében nyújtható a fentebb már említett lakásfenntartási támogatás, illetve rendkívüli települési támogatás keretében átmeneti segély.

g) lakhatás egyéb jellemzői: külterületeken és nem lakóövezetben elhelyezkedő lakások, minőségi közszolgáltatásokhoz, közműszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez való hozzáférés bemutatása;

A településen két család él külterületen megfelelő lakhatási körülmények között. A közszolgáltatásokhoz, közműszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez való hozzáférés az egész településen egyenlő feltételekkel biztosított.

3.5 Telepek, szegregátumok helyzete

Nagykerekai községben szegregátumnak nevezett településrész jelenleg nem azonosítható be, nem különülnek el egy adott településrészen belül az egyes védett tulajdonságokkal rendelkező csoportok.

a) a telep, /szegregátum mint lakókörnyezet jellemzői (kiterjedtsége, területi elhelyezkedése, megközelíthetősége, a közösségi közlekedés, és a munkába jutás egyéb lehetőségei, lakásállományának állapota, közműellátottsága, közszolgáltatásokhoz való hozzáférés lehetőségei, egyéb környezet-egészségügyi jellemzői);

nem releváns

b) a telepen, /szegregátumokban élők általános jellemzői és társadalmi problémák szempontjából főbb mutatói: életkori megoszlás, iskolai végzettség, foglalkoztatottsági helyzet, segélyezettek, hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek aránya;

nem releváns

c) a szegregációval veszélyeztetett területek, a lakosság területi átrendeződésének folyamatai;

nem releváns

3.6 Egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés

a) az egészségügyi alapszolgáltatásokhoz, szakellátáshoz való hozzáférés;

A Magyarország helyi önkormányzatokról szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 13. § (1) 4. pontja határozza meg, hogy az egészségügyi alapellátás, az egészséges életmód segítségét célzó szolgáltatások kötelezően ellátandó feladata az önkormányzatnak. Az egészségügyi alapellátásról szóló 2015. évi CXXII. törvény 5. §-a értelmében a települési önkormányzat az egészségügyi alapellátás körében gondoskodik:

- a) a háziorvosi, házi gyermekorvosi ellátásról,
- b) a fogorvosi alapellátásról,
- c) az alapellátáshoz kapcsolódó háziorvosi, házi gyermekorvosi és fogorvosi ügyeleti ellátásról,
- d) a védőnői ellátásról, és
- e) az iskola-egészségügyi ellátásról.

Egy adott település egészségügyi ellátórendszerének kihasználtságát nagymértékben befolyásolja a lakosság korösszetétele. Az életkor előrehaladtával természetesen egyre gyakrabban jelentkeznek a különböző egészségügyi problémák, amelyek megterhelik az alapellátást és erre az egészségügyi, valamint a szociális ellátórendszernek is fel kell készülnie.

A születések száma alacsony és csökkenő tendenciát mutat. A lakosság keveset törődik egészségével, keveset mozog, helytelenül táplálkozik, magas a dohányosok és alkoholfogyasztók aránya. Az egészségi állapotot jól tükrözi a születéskor várható átlagos élettartam mérőszámát, vagyis az az életkor, amelyet átlagosan megélhet egy ma született nő vagy férfi. Az Európai Unió országainak átlagában a nők 81-82 év, a férfiak 75 év körüli élettartamra számíthatnak. Magyarországon ez az élettartam a nők körében átlagosan 76 év, a férfiaknál 68 év (2001. évi adatok).

A települési önkormányzat az alapszolgáltatások megszervezésével segítséget nyújt a rászorulóknak részére, életvitelük fenntartásában, valamint egészségügyi állapotukból vagy más okból származó problémáik megoldásában.

3.6.1. számú táblázat – Egészségügyi ellátás						
Év	Felnőttek és gyermekek részére szervezett házi orvosi szolgálatok száma (TS 107)	Csak felnőttek részére szervezett házi orvosi szolgáltatás ok száma (TS 106)	A házi gyermekorvo sok által ellátott szolgálatok száma (TS 108)	Gyógyszertárak és fiókgyógyszertá rak száma (TS 110)	Közgyógyellá tási igazolvánnyal rendelkezők száma (alanyi és normatív alapon kiadott) (TS 133)	Ápolási díj, alanyi jogon: támogatásb an részesítette k évi átlagos száma (TS 135)
	db	db	db	db	Fő	Fő
2015	1	n.a.	n.a.	1	127	n.a.
2016	1	n.a.	n.a.	1	128	17
2017	1	n.a.	n.a.	1	115	13
2018	1	n.a.	n.a.	1	111	13
2019	1	n.a.	n.a.	1	97	7
2020	1	n.a.	n.a.	1	98	8

Forrás: TeIR, KSH
Tstar

A község egészségügyi ellátása megfelelő. Az egészségügyi ellátás helyben a házi orvosi praxisokon keresztül valósul meg. A **házi orvosi szolgálatot** a Megyei Egészségbiztosító Pénztár finanszírozza. Az ellátás a lakosságszámtól függő fix finanszírozás, amit kiegészít a kártyával bejelentkezett betegek utáni teljesítménydíjazás.

A házi orvosi ellátásban megjelentek és meglátogatottak száma összesen 2020-ban 8 551 eset volt. A rendelők kapacitása a település szezonális, illetve állandó betegszáma mellett kielégítőnek mondható.

A rendelési idő: hétfőtől-péntekig 9-13 óráig tart. A rendelési időn kívül készenlétet tart a házi orvos 7-16 óráig, a Biharkeresztes székhelyű központi ügyelet kezdetéig.

Az orvosi rendelőt az önkormányzat az elmúlt években felújította, a házi orvos kielégítő körülmények között dolgozik. A helyi orvosi rendelő akadálymentesített, mely a fogyatékkal élők, a gyermekes anyák és az idősebb korosztály esélyegyenlősége szempontjából igen fontos. Egy védőnő és egy ápolónő segíti az orvos munkáját.

Az egészségházban működik a védőnői szolgálat, 1 fő védőnővel, aki vállalkozóként látja el ezt a feladatot. A **területi védőnői ellátás** a védőnő illetékességi területén lakcímmel rendelkező, vagy életvitelszerűen ott tartózkodó és a védőnői gondozás iránti igényt írásban bejelentő várandós és gyermekágyas anyákat, újszülött kortól a tanulói jogviszony megkezdéséig a gyermekeket, valamint az oktatási intézménybe nem járó, otthon gondozott tanköteles korú gyermekeket, fiatalokat érinti.

Az **iskolavédőnői tevékenység** a védőnői szolgáltatás egy speciális területe, melynek során a 6-18 évesek egészségének megőrzése, fejlesztése, az ahhoz kapcsolódó problémák megelőzése, korai felismerése, kiküszöbölése és gyógyítása történik. A megelőző ellátás a hatályos jogszabályok, irányelvek, módszertani levelek alapján történik. A preventív tevékenység módszere a gondozás, amelynek során felkutatják, értékelik, nyilvántartják, és folyamatosan nyomon követik a tanulók fejlődését, szűkebb és tágabb környezetének alakulását, annak érdekében, hogy kedvező módon befolyásolják az életmódjukat. Az iskolát ellátó védőnő egyeztetett munkatervet készít minden tanévben, a munkaterv tartalmazza évfolyamonként az egész évi feladatokat havi bontásban:

- egészségfejlesztő tevékenység,
- szűrővizsgálatok rendje,
- védőoltások rendje,
- személyi és környezeti higiénés ellenőrzések menete
- fogadóórák rendszere.

Járó- és fekvőbeteg ellátás csak a kistérségi központban, Berettyóújfaluban a Gróf Tisza István Kórházban működik. A szakorvosi ellátást igénylő betegeket ezért a háziorvos a berettyóújfalui, illetve debreceni szakorvosi rendelőintézetbe utalja. Az idős, mozgásukban korlátozott, illetve önálló közlekedésre képtelen személyek számára, szükség szerint a falugondnoki szolgálat gépjárműve igényelhető.

A fogorvosi ellátást a Biharkeresztesen működő fogszakorvosi rendelő biztosítja.

A gyógyszereket és segédeszközöket a településen működő gyógyszerértár biztosítja, mely a berettyóújfalui Szent Márton **Gyógyszerértár** fiókgyógyszerára. **A gyógyszerértár kedden, szerdán, csütörtökön és pénteken 11:30-12:30 óráig tart nyitva.**⁸ Az épület akadálymentesítése még szintén nem megoldott.

Biharkeresztes, Ártánd, Bedő, Berekböszörmény, Bojt, Körösszegapáti, Mezőpeterd, Nagykereki, Told és Váncsod települések területén az alapellátási **orvosi ügyeletet** Biharkeresztesi központtal központi orvosi ügyelet formájában biztosított. Az alapellátáshoz kapcsolódó háziorvosi és házi gyermekorvosi ügyeleti ellátásról való gondoskodás érdekében az Önkormányzat 2021. július 1. napjától az Országos Mentőszolgálatot kérte fel Biharkeresztes településen az ügyeleti szolgálat működtetésére.

⁸ Megállapította a 2026. évi felülvizsgálat.

Az Országos Mentőszolgálat hétköznapiakon éjszaka, és hétvégén, valamint ünnepnapokon biztosítja a betegek sürgősségi ellátását. A településen mentőállomás is működik, mely az egykori gyermekorvosi rendelő helyén került kialakításra.

b) prevenció és szűrőprogramokhoz (pl. népegészségügyi, koragyermekkori kötelező szűrésekhez) való hozzáférés;

A lakosság jobb egészségi állapotának elérésében kiemelt jelentőséggel bírnak a **preventív tevékenységek**, vagyis a szűrések, az egészséges életmód és táplálkozás terjesztése, valamint a lelki egészségvédelem, különös tekintettel a szív- és érrendszeri megbetegedések vonatkozásában. Kiemelten fontos a szűrővizsgálatokon való részvételi arány emelése, különösen a középkorú lakosság körében. Az egészségfejlesztési nevelő tevékenység beépülése a közoktatási programokba is jelentősen hozzájárulhat az egészségtudatosság erősödéséhez.

A lakosság egészségügyi és szociális állapotának javításához a helyben biztosítható tárgyi és intézményi feltételeket, az egészségügyi és szociális szolgáltatások színvonala és a lakosság különböző csoportjai számára az egyenlő mértékű hozzáférés biztosítása teremti meg az életkilátások javulását. Rendszeres szűrővizsgálatok történnek (tüdőszűrő, nőgyógyászati, mammográfia), de közel sem vesznek részt elegendő számban ezeken a vizsgálatokon, a beutazás költsége miatt. Viszont a helyben történő szűrővizsgálatokra szívesen elmennek.

c) fejlesztő és rehabilitációs ellátáshoz való hozzáférés;

A gyerekek fejlesztése már a legkisebbeknél elkezdődik. A szakértői és rehabilitációs bizottság javaslata alapján a nevelési és oktatási intézményekben sajátos nevelési igény típusa szerint logopédus, gyógypedagógus, pszichológus, fejlesztőpedagógus, gyógytestnevelő szakembert kellene bevonni a fejlesztő tevékenységbe. A helyi oktatási intézményekben jelenleg utazó logopédus foglalkozik a gyermekekkel, a többi területen fejlesztésre szoruló gyermekek ellátásáról a Hajdú-Bihar Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Berettyóújfalui Tagintézménye gondoskodik.

d) közétkeztetésben az egészséges táplálkozás szempontjainak megjelenése;

Az önkormányzat a **közétkeztetést** a településen 2011-ig az iskola konyhájában lévő saját konyhával oldotta meg. Jelenleg az önkormányzat a Sápex-Duett Kft. közreműködésével nyújt ellátást az óvodai, iskolai étkeztetést igénylők számára, amely megfelel az érintett korosztály egészséges étrendjére vonatkozó elvárásoknak. A Kft, mint szolgáltató minőségi és mennyiségi ellenőrzése folyamatos, szakember bevonásával történik. Az iskolás gyermekek étkeztetéséhez az ebédlő alapterülete megfelelő, a gyermekek ebédtetésének feltételei adottak.

e) sportprogramokhoz való hozzáférés;

A **szabadidősport** szervezésének, az emberek mozgósításának a megvalósításban kiemelt szerepe van az önkormányzatnak, a helyi civil szervezeteknek, az önkénteseknek, illetve a lakóközösségnek, a családnak, a baráti közösségeknek és az egyénnek.

A községnek nincs sportcsarnoka, viszont a labdarúgás, kézilabda szenvedélyének hódolók igénybe vehetik az iskola kézilabdapályáját. Évente megrendezésre kerül a Gyöngyösi Miklós Emléknap, mely keretében a környező településekről érkező csapatok közötti labdarúgó mérkőzésre kerül sor.

A 18 év alatti korosztály többsége kizárólag intézményi keretek között testnevelés órán, foglalkozáson végez csak rendszeres testmozgást. A testnevelés órák, a diáksportkörök elsődleges célja a gyermekek jó testi, szellemi és lelki egészségének biztosítása, mozgáskultúrájának fejlesztése, megfelelő kondíciójának megteremtése.

A sportolás sajnos csak kis arányban szerepel a lakosság szabadidős tevékenységei között. A települési sportpálya rendbetétele további lehetőséget biztosíthatna a mozgást, sportot kedvelők számára.

Törekedni kell komplex - a testedzés mellett a kultúra egyéb területeit is magába foglaló - a szabadidő programok népszerűsítésére. A rendezvények jellegét, helyszínét és időpontját a lakosság érdeklődéséhez kell igazítani. A programok, rendezvények, események szervezésénél jobban kell építeni a családokra, mert a gyermekek és a szülők együtt eredményesebben motiválhatók, mint külön-külön. Fontos feladat a szabadidősport tevékenységre szakosodó társadalmi szervezetek és csoportok megalakításának segítése.

Folyamatosan tájékoztatást kell adni a település lakosságának az elért eredményekről, másrészt a sportrendezvények helyének, idejének közlésével fel kell kelteni az érdeklődést a helyi újság, valamint a település honlapjának (www.nagykerek.hu) igénybevételével.

Törekedni olyan kiadványok megjelentetésére, amelyek minden korosztályban felkeltik az érdeklődést a sport, az egészséges és a környezettudatos életmód iránt.

A felülvizsgálati időszakban elkészült a településen a Sportpark. A kondipark az egészen fiataloktól az idősekig (senior torna) mindenkinek segít az aktív életmód fenntartásában, hasznos, céllal teli és egészséges alternatívát nyújt a helyi fiataloknak a céltalan szabadidő-eltöltéssel szemben. Anyagi helyzettől függetlenül minden lakos számára elérhetővé teszi a minőségi testmozgást. Egy olyan ingyenes tér jött létre, amely erősíti a helyi identitást, és összehozza a különböző társadalmi csoportokat. Egyben közösségi tér is, hisz a kondipark

*nemcsak sporthelyszín, hanem találkozási pont is, ahol közös edzések, sportprogramok szervezhetők. A tervek szerint pályázati lehetőség igénybevételével a terület kiegészül egy játszótérrel is.*⁹

f) személyes gondoskodást nyújtó szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés;

Nagykerékiben a **szociális ellátást** a társulások formájában működő Biharkeresztesi Egyesített Szociális Intézmények látja el, melynek fenntartója a Biharkeresztes, Ártánd, Bedő, Berekböszörmény, Bojt, Nagykeréki, Told önkormányzatai által létrehozott Szociális és Gyermekjóléti Társulás. Az intézmény által nyújtott szociális szolgáltatások közül a településen az alábbi ellátások biztosítottak:

- *Házi segítségnyújtás:* Házi segítségnyújtás keretében a szolgáltatást igénybe vevő személy saját lakókörnyezetében az önálló életvitel fenntartása érdekében szükséges ellátást biztosítják. A házi segítségnyújtás keretében szociális segítséget vagy - a szociális segítség tevékenységeit is magába foglaló - személyi gondozást kell nyújtani.

Szociális segítség keretében biztosítani kell

- a) a lakókörnyezeti higiénia megtartásában való közreműködést,
- b) a háztartási tevékenységben való közreműködést,
- c) a veszélyhelyzetek kialakulásának megelőzésében és a kialakult veszélyhelyzet elhárításában történő segítségnyújtást,
- d) szükség esetén a bentlakásos szociális intézménybe történő beköltözés segítségét.

Személyi gondozás keretében biztosítani kell

- a) az ellátást igénybe vevővel a segítő kapcsolat kialakítását és fenntartását,
- b) a gondozási és ápolási feladatok elvégzését,

A házi segítségnyújtásban dolgozó szociális gondozó együttműködik az ellátás során az egészségügyi és szociális alap- és szakellátást nyújtó intézményekkel. A gondozók feladatai közé tartozik a bevásárlás, gyógyszerkiváltás, adagolás, testi, személyi higiénia biztosítása, szükség esetén hivatalos ügyek intézése. A gondozási tevékenységet szociális gondozó végzi. A napi gondozási tevékenységről a külön jogszabály szerinti gondozási naplót vezeti.

⁹ Megállapította a 2026. évi felülvizsgálat

- *Családsegítés:* A családsegítés a szociális vagy mentálhigiénés problémák, illetve egyéb krízishelyzet miatt segítségre szoruló személyek, családok számára az ilyen helyzethez vezető okok megelőzése, a krízishelyzet megszüntetése, valamint az életvezetési képesség megőrzése céljából nyújtott szolgáltatás.

A családsegítés keretében biztosítják

- a szociális, életvezetési és mentálhigiénés tanácsadást,
- az anyagi nehézségekkel küzdők számára a pénzügyi, természetbeni ellátásokhoz, továbbá a szociális szolgáltatásokhoz való hozzájutás megszervezését,
- a szociális segítőmunkát, így a családban jelentkező működési zavarok, illetve konfliktusok megoldásának elősegítését,
- a közösségfejlesztő programok szervezését, valamint egyéni és csoportos készségfejlesztést,
- a tartós munkanélküliek, a fiatal munkanélküliek, az adósságterhekkel és lakhatási problémákkal küzdők, a fogyatékkal élők, a krónikus betegek, a szenvedélybetegek, a pszichiátriai betegek, a kábítószer-problémával küzdők, illetve egyéb szociálisan rászorult személyek és családtagjaik részére tanácsadás nyújtását,
- a kríziskezelést, valamint a nehéz élethelyzetben élő családokat segítő szolgáltatásokat,

Családsegítés a gyermekjóléti szolgáltatással egy szolgáltató keretében működik. A gyermekjóléti szolgáltatás feladata a gyermek testi, lelki egészségének, családban történő nevelésének elősegítése érdekében

- a gyermeki jogokról és a gyermek fejlődését biztosító támogatásokról való tájékoztatás, a támogatásokhoz való hozzájutás segítése,
- a családtervezési, a pszichológiai, a nevelési, az egészségügyi, a mentálhigiénés és a káros szenvedélyek megelőzését célzó tanácsadás vagy az ezekhez való hozzájutás megszervezése,
- a válsághelyzetben lévő várandós anya támogatása, segítése, tanácsokkal való ellátása, valamint szociális szolgáltatásokhoz és gyermekjóléti alapellátásokhoz, különösen a családok átmeneti otthonában igénybe vehető ellátáshoz történő hozzájutásának szervezése,

- a szabadidős programok szervezése,
- a hivatalos ügyek intézésének segítése.

Családsegítés során az egyre romló szociális helyzet megoldása jelenti a legtöbb problémát. Az intézmény tapasztalata alapján a kliensek túlnyomó része tartós munkanélküli.

Az önkormányzat az alapszolgáltatások közül a szociális étkeztetés megszervezésével is segítséget nyújt a szociálisan rászorulóknak részére saját otthonukban és lakókörnyezetükben önálló életvitelük fenntartásában, valamint egészségügyi állapotukból, mentális állapotukból, vagy más okból származó problémák megoldásában. Az étkeztetés keretében napi egyszeri meleg étel biztosított. A szociális étkeztetésben részesülők (jogosultak) körét az önkormányzati rendelet határozza meg.

Eszerint szociálisan rászorult az, aki:

- 60 éven felüli,
- beteg,
- fogyatékos,
- szenvedélybeteg,
- pszichiátriai beteg,
- hajléktalan.

A településen a szociális étkeztetést 2017-ig a Szociális és Gyermekjóléti Társulás keretében biztosította az önkormányzat, majd ezzel az alapszolgáltatással kilépett a társulásból és 2018-tól az Alapvető Segítség Közhasznú Alapítvány által biztosítja ezt az ellátási formát.

Az önkormányzat *tanyagondnoki szolgálatot* működtet, melyet önállóan biztosít, nem a Biharkeresztesi Egyesített Szociális Intézmények keretében. A tanyagondnoki szolgáltatás egy szociális alapellátási forma, amelyet tanyagondnok alkalmazásával és a szolgáltatás jellegéhez igazodó gépjármű üzemeltetésével biztosítanak, csökkentve ezzel a település szolgáltatás- és intézményhiányából eredő hátrányait.

Alapellátási feladatok:

- étkeztetésben való közreműködés
- házi segítségnyújtásban való közreműködés
- családsegítésben való közreműködés

A tanya- és falugondnok által ellátandó egyéb feladatok:

- személyszállítási feladatok (orvoshoz, egészségügyi intézménybe, bevásárlásra, önkormányzati ill. egyéb rendezvényre történő szállítás, óvodások ill. iskolások intézménybe történő szállítása),
- önkormányzati feladathoz tartozó egyéb szállítási feladatok,
- önkormányzati rendezvények szervezésével, lebonyolításával kapcsolatos feladatok,
- kapcsolattartási feladat az önkormányzat és a lakosság között,
- egyéb szolgáltatási jellegű feladatok.

A szociális szolgáltatások és ellátórendszer esetében fontos kihívás és célkitűzés a település számára, hogy minden rászoruló lakója számára legyenek elérhetőek azok a jogszabályokban rögzített ellátási formák, amelyek a szociális biztonságot garantálják, és minőségi ellátást biztosítsanak. A szolgáltatásoknak köszönhetően javuljanak a hátrányos helyzetűek felzárkóztatási esélyei és életkilátásai.

Az önkormányzat természetbeni juttatásokkal is segíti a rászorulókat ruhaosztással, segélycsomagokkal, vagy gyermekek nyári étkeztetésének megszervezésével.

g) drogprevenciós szolgáltatások;

A drogprevenció fő színhelye Nagykerekiben az iskolai oktatás, melynek keretében rendszeresen foglalkoznak ilyen felvilágosítással, gyakran a rendőrséggel együttműködve, de a téma gyermekjóléti szolgálat által szervezett programokon is rendre előkerül. Egyéb intézkedésre helyben nem merült fel szükséglet.

h) hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése a szolgáltatások nyújtásakor;

Összességében megállapítható, hogy az egészségügyi és szociális ellátórendszer kiépített, a településen hozzáférhető. E tekintetben hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelmények megsértése a szolgáltatások nyújtásakor senkit nem érhet.

i) előnyben részesítési (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások) a szociális és az egészségügyi ellátórendszer keretein belül;

Az esélyegyenlőségi célcsoportokat célzó ellátások általában véve is pozitív intézkedésekkel segítik a rászorulókat, a pozitív megkülönböztetést szükség esetén az eljárások, illetve a

szolgáltatások nyújtása során érvényesíti az Önkormányzat, illetve a szolgáltató intézmény annak érdekében, hogy a leghátrányosabb helyzetben lévőket kompenzálja, esélyegyenlőségüket biztosítsa.

Településünkön biztosított a népkonyha szolgáltatás. Népkonyhai szolgáltatás keretében napi egy adag meleg ételt kaphatnak állami támogatásból kisnyugdíjasok, öregségi nyugdíjban részesülők és családtagjaik, szenvedélybetegek, alacsony jövedelműek, valamint egyéb szociális hálóból kiszorult személyek.

3.6.2. Népkonyha	
Év	Népkonyhán kiosztott ételadagok száma (db)
2015	n.a.
2016	n.a.
2017	n.a.
2018	n.a.
2019	n.a.
2020	n.a.

Forrás: Önkormányzati adat

3.7 Közösségi viszonyok, helyi közélet bemutatása

Az önkormányzat fontos feladata a kultúra és a kulturális értékek ápolása, fejlesztése. Alapvető cél a nemzeti és az európai – és ebben a helyi, települési - értékek megőrzése. A megőrzésnél a szakszerű védelem és a felelevenítés mellett az elérhetőség, a megtalálás elősegítése is egyre fontosabb, ideértve a digitális hozzáférés lehetőségeit is, illeszkedve a magyar kulturális stratégiához.

Cél:

- esélyteremtés,
- hagyomány- és értékörzés,
- új értékek létrehozása,
- közösségteremtés erősítése.

a) közösségi élet színterei, fórumai;

Nagykerekai községben a kultúrához való hozzáférést a települési önkormányzat biztosítja, elsősorban a Bocskai Várkastélyban, amely szervezeti felépítéseként magában foglalja a közgyűjteményi és közművelődési feladatok ellátását. Nagykerekai község kiemelkedő fontosságát jelentő intézménye, közösségi színtere a várkastély. Az intézményen belül működik

a község könyvtára, a Várkastély múzeuma, a közművelődési programok megvalósítása és a közösségi feladatok ellátása.

3.7.1. számú táblázat - Intézményi ellátottság (2018)			
Tornateremmel, tornaszobával ellátott köznevelési intézmények száma (intézmény székhelye szerint) (TS 102)	Sportcsarnok, sportpálya léte (TS 103)	A települési könyvtárak kikölcsönzött egységeinek száma (TS 104)	Közművelődési intézmények száma (TS 105)
db	van/nincs	db	db
1	0	1001	1

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A Nagykereki Községi Könyvtár legfontosabb feladataihoz sorolandó a könyvtári és szakirodalmi szolgáltatások nyújtása az óvodások, az általános iskola tanulóinak és a település lakosainak részére: kölcsönzés, helyben használat, szakirodalmi tájékoztatás, másolatszolgáltatás.

2016-ban a Könyvtár csatlakozott a „KönyvtárMozi” programhoz, amely szolgáltatás az ötezer lakos alatti kistépelölések könyvtárai számára biztosít lehetőséget filmek vetítésére. 2021-ben is számos alkalommal került sor vetítésekre, amelyeken egyaránt iskoláskorúak és felnőttek is részt vettek. A Könyvtár által 12 folyóirat megrendelése valósult meg, amelyek rendszeresen érkeznek a Könyvtár részére, így az olvasók és a szolgáltatásokat igénybe vevő ügyfelek is hozzáférhetnek ezen naprakész dokumentumokhoz.

A település a közművelődési alapfeladatok ellátására is nagy hangsúlyt fektet. Fontosnak tartjuk a települést összefogó, lakosságot megmozgató ünnepi, kulturális, szórakoztató rendezvények szervezését. Programjaink összeállításakor arra törekszünk, hogy minden korosztály igényeinek megfeleljen. A nemzeti kultúra értékeinek megismertetése községi ünnepek keretében történik. Az elmúlt évek során már hagyománya vált a Bocskai- nap megrendezése. E köré a rendezvény köré sikerült több olyan műfajt felsorakoztatni, amellyel gyermekeknek és felnőtteknek maradandó élményt nyújtanak.

A farsangok, a gyerekműsorok, gyermeknap, mikulás, karácsony a gyermekek igényéhez igazodik. Míg a majális, a Bocskai – nap vagy a szüreti mulatság a felnőtt lakosság szórakozását segíti elő. Ünnepekhez kötődően családi játszóházakat szervezünk főleg hátrányos helyzetű családok részére. A programok egyik fő eleme a kézműves foglalkozások, amely során a résztvevők saját, kreatív munkájukat magukkal is vihetik. A programoknak közösségformáló szerepe van.

A települési szinten megvalósuló rendezvények és programok lebonyolítása során sikeresen együttműködünk a Nagykereki Bocskai István Általános Tagiskolával, a Nagykereki Szivárvány Tagóvodával, a Nagykereki Református Egyházközséggel és a Nagykereki Roma Nemzetiségi Önkormányzattal.

Az egész évesrendezvényeken, programokon sajnos a helyi lakosok nem mutatnak nagy érdeklődést.

2021-es évben is szerveztünk színházi látogatást az igényeknek megfelelően. Az elmúlt évben ellátogattunk egy színvonalas színházi előadásra Biharkeresztesre.

A Bocskai Várkastély helyt ad a **múzeumi feladatok** ellátására. Állandó kiállítás „A kismarjai Bocskai István nemzetsége és nagysága” (2004 óta), amely sok látogató számára nyújt maradandó történelmi élményt, megismerve ezáltal településünk történetét. Több múzeumpedagógiai foglalkozás valósult meg 2021-ben is, amelyek emelték a múzeum színvonalát.

Továbbá az állandó kiállításon kívül 2 időszak kiállítást is szerveztünk, amelyek nemcsak a településre látogatóknak bővítette kulturális ismereteit, hanem a település lakosainak is.

A szabadidő hasznos eltöltésének feltételeit az épület nagyterme biztosítja, míg a nyári szabadtéri rendezvények esetében a mobil színpad biztosított.

Az önkormányzat igyekszik a közművelődés, a sport, a szabadidő eltöltésének terén olyan családbarát környezetet, közösségi teret létrehozni, melyek színvonalas programokat, rendezvényeket kínálnak. Jelenleg a településen közösségi tér nem található, ezért szükséges lenne a mai kor igényeit teljesen kielégítő épületkomplexumban létrehozni azt a közösségi teret, ahol mindenki zavartalanul élvezheti a művelődés, a kultúra, a szórakozás különféle aspektusait.

A kulturális örökségünk megismeréséhez és elsajátításához, személyiségének a művelődés általi fejlesztéséhez, valamint a kulturális értékek birtokba vételéhez szükséges esélyegyenlőséghez szükséges a 21. századnak megfelelő szintű biztosítása, melyet az önkormányzat pályázat által tudna megvalósítani.

b) közösségi együttélés jellemzői, konfliktuskezelési megoldások;

A településen a közösségi együttélés zökkenőmentes, nem beszélhetünk etnikai konfliktusokról, nemzetiségek közötti problémáról. Az önkormányzat, az intézmények

rendezvényeit bárki látogathatja, érdeklődési körének megfelelően. A rendezvényeken az atrocitások, a viták nem jellemzőek.

c) helyi közösségi szolidaritás megnyilvánulásai;

Településünkön önkéntes munka nem működik. Az Önkormányzat karitatív szervezetekkel (pl.: Magyar Vöröskereszt, Máltai Szeretetszolgálat) együttműködve nyújt adományokat (ruhaosztás) a rászorulóknak.

d) a helyben élő nemzetiségek kulturális sokszínűségének bemutatása és kulturális identitásuk megőrzésének lehetőségei;

A 2024. évi nemzetiségi önkormányzati választásokat követően a településen 2024. október 9. napján megalakult a Nagykereki Község Román Nemzetiségi Önkormányzat, valamint 2024. október 15. napján a Nagykereki Roma Nemzetiség Önkormányzat. Mindkét nemzetiségi önkormányzat igyekszik a nemzetiségéhez tartozó helyi lakosság számára érdekképviseletet biztosítani, különböző kulturális, szabadidős tevékenységeket szervezni.¹⁰

e) helyi lakossági önszerveződések.;

Helyi lakosok önszerveződéseképpen jött létre a Nagykereki Csigacsináló Klubközösség a szabadidő hasznos eltöltése céljából. A klub szerda délutánonként tartja összejöveteleit. Jelenlegi létszámuk 12fő.

3.8 A nemzetiségi önkormányzatok célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége, partnersége a települési önkormányzattal;

Nagykereki Község Önkormányzata biztosítja a Nagykereki Roma Nemzetiségi Önkormányzat és a Nagykereki Román Nemzetiségi Önkormányzat működésének személyi és tárgyi feltételeit, továbbá gondoskodik a működéssel kapcsolatos végrehajtási feladatok ellátásáról. A nemzetiségi önkormányzatokat együttműködési megállapodás köti Nagykereki Község Önkormányzatához. A nemzetiségi önkormányzatok jó kapcsolatot alakítottak ki az óvodával és az általános iskolával, rendezvényeiket támogatják.

A helyi nemzetiségi önkormányzatok tagjai bekapcsolódnak társadalmi munkaakciókba, gyermekprogramok szervezésébe, megvalósításába.¹¹

¹⁰ Megállapította a 2026. évi felülvizsgálat

¹¹ Megállapította a 2026. évi felülvizsgálat

3.9 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A 2026. évi felülvizsgálat során megállapításra került, hogy a korábban elfogadott Helyi Esélyegyenlőségi Program felülvizsgálata során tett megállapításokban 2026. évig érdemi változás nem következett be.¹²

<i>A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön</i>	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
nincs egy rendezvényeknek, programoknak helyt adó modern közösségi tér a településen	Közösségi tér kialakítása
egészségi állapot romlása, rendszeres testmozgás hiánya	Sportpark létrehozása <i>Megvalósult¹³</i>

4. A gyermekek helyzete, esélyegyenlősége, gyermekszegénység

A gyermekszegénység csökkentése átfogó, minden ágazatra kiterjedő intézkedéseket igényel. Az egyes részterületeken a foglalkoztatás, az oktatás, a lakásügy, az egészségügy, a szociális és gyermekjóléti, gyermekvédelmi szolgáltatások egymással összhangban álló és egymásra épülő intézkedéseit kell meghozni, amelyek a gyermek megszületésének pillanatától segítenek az esélyek javításában. A szegénységben vagy szegénység kockázatával élő gyermekek sajátos csoportját alkotják a fogyatékkal élő gyermekek. A fogyatékos gyermeket nevelő családok helyzete az átlagosnál sokkal nehezebb, különösen a halmozottan fogyatékos gyermeket nevelő családok esetében figyelhető meg.

Az Önkormányzat hozzájárul a gyermekekkel kapcsolatos költségekhez, illetve a gyermekek gondozásával kapcsolatos feladatokhoz. A helyi gyermekvédelmi rendszer sajátossága, hogy minden gyermek számára gondoskodást nyújt, ugyanakkor fokozott védelemben részesíti az arra rászorulókat. A különböző ágazatok együttműködnek és egymást segítik. Az egyes szolgáltatások, ellátások szociális rászorultság alapján, más ellátások alanyi jogon járnak a gyermekek részére.

¹² Megállapította a 2026. évi felülvizsgálat

¹³ Megállapította a 2026. évi felülvizsgálat

A településen a gyermekvédelmi alapellátások jól működnek, a gyermek- és ifjúságvédelem a gyermekekkel foglalkozó intézményekben jelen van. A gyermekek, az iskoláskorúak ellátása, esélyegyenlősége az egyenlő bánásmód szerint jól működik.

A Képviselő-testület minden évben átfogó értékelést fogad el a településen jelentkező gyermekvédelmi és gyermekjóléti feladatok ellátásáról.

4.1 A gyermekek helyzetének általános jellemzői gyermekek száma, aránya, életkori megoszlása, demográfiai trendek

Az állandó lakosság száma a 2018. január 31-i állapot szerint 1387 fő volt. Az összes állandó lakoshoz viszonyítva a 0-14 éves korúak száma 221 fő, arányát tekintve 15,9 %. A 15-17 éves fiatalok száma 48 fő, arányuk 3,4 %. Az aktív korú (15-64 éves) lakossághoz (954 fő) viszonyítva a 0-14 éves korúak számaránya 23 %.

4.1. számú táblázat - Gyermekek korcsoportjainak összetétele nemek és korcsoportok szerint (2.számú táblázatból)					
Korcsoport	Fő			Az állandó népességből a megfelelő korcsoportú nők és férfiak aránya (%)	
	Férfiak	Nők	Összesen (TS 003)	Férfiak (TS 005)	Nők (TS 007)
	Fő	Fő	Fő	%	%
Állandó népesség száma (férfiak TS 004, nők TS 006)	721	666	1387	51,98 %	48,02 %
0-2 évesek (összes száma TS 008, aránya TS 009)			41	2,96%	
0-14 éves (férfiak TS 010, aránya TS 011; nők TS 012, aránya TS 013)	102	119	221	7,35%	8,58%
15-17 éves (férfiak TS 014, aránya TS 015; nők TS 016, aránya TS 017)	30	18	48	2,16%	1,30%

Forrás: TeIR, KSH Tstar

a) veszélyeztetett és védelembe vett, hátrányos helyzetű, illetve halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek, valamint fogyatékkal élő gyermekek jellemzői, egészségügyi, szociális, lakhatási helyzete;

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvényben (továbbiakban: Gyvt.) szabályozott gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatot látnak el a törvényben meghatározott alaptevékenység keretében az egészségügyi szolgáltatást nyújtók, így különösen a védőnői szolgálat, a háziorvos, a házi gyermekorvos, a személyes gondoskodást nyújtó szolgáltatók, így különösen a családsegítő szolgálat, a családsegítő

központ, a köznevelési intézmények, a rendőrség, az ügyészség, a bíróság, a pártfogói felügyelői szolgálat, az áldozatsegítés és a kárenyhítés feladatait ellátó szervezetek, a menekülteket befogadó állomás, a menekültek átmeneti szállása, a társadalmi szervezetek, egyházak, alapítványok, a munkaügyi hatóság.

A felsorolt intézmények és személyek kötelesek

- jelzéssel élni a gyermek veszélyeztetettsége esetén a gyermekjóléti szolgálatnál;
- hatósági eljárást kezdeményezni a gyermek bántalmazása, illetve súlyos elhanyagolása vagy egyéb más súlyos veszélyeztető ok fennállása, továbbá a gyermek önmaga által előidézett súlyos veszélyeztető magatartása esetén.

Ilyen jelzéssel és kezdeményezéssel bármely állampolgár és a gyermekek érdekeit képviselő társadalmi szervezet is élhet.

A törvény által nevesített személyek, szolgáltatók, intézmények és hatóságok a gyermek családban történő nevelkedésének elősegítése, a veszélyeztetettség megelőzése és megszüntetése érdekében kötelesek egymással együttműködni és egymást kölcsönösen tájékoztatni.

A gyermekvédelmi törvény meghatározza a gyermekek védelmének rendszerét. A gyermekek védelme a gyermek családban történő nevelkedésének elősegítésére, veszélyeztetettségének megelőzésére és megszüntetésére, valamint a szülői vagy más hozzátartozói gondoskodásból kikerülő gyermek helyettesítő védelmének biztosítására irányuló tevékenység. A gyermekek védelmét pénzbeli, természetbeni és személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti alapellátások, illetve gyermekvédelmi szakellátások, valamint hatósági intézkedések biztosítják. A gyermekvédelmi rendszer működtetése állami és önkormányzati feladat. Településünkön a gyermekvédelmi alapellátások kiépültek, a preventív gyermekvédelem minden gyermekekkel foglalkozó intézményben, szakmai programban jelen van.

Nagykereki Község Önkormányzata a gyermekvédelmi rendszer alábbi ellátásaival és intézkedéseivel tesz eleget a gyermekvédelmi törvényben foglalt ellátási kötelezettségeinek:

A gyermekvédelmi gondoskodás keretében nyújtott pénzbeli és természetbeni ellátások:

- a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény,
- a gyermekétkeztetés,
- a gyermektartásdíj megelőlegezése,
- az otthonteremtési támogatás,

A személyes gondoskodás keretébe tartozó gyermekjóléti alapellátások:

- a gyermekjóléti szolgáltatás,
- a gyermekek napközbeni ellátása,
- a gyermekek átmeneti gondozása,

Az alábbi *gyermekvédelmi gondoskodás keretébe tartozó hatósági intézkedések* 2013. január 01. napjától a járási gyámhivatal feladatkörébe tartoznak:

- védelembe vétel, iskoláztatási támogatás szüneteltetése
- ideiglenes hatályú elhelyezés
- átmeneti nevelésbe vétel

A gyermekvédelmi gondoskodás körébe tartozó intézkedések kiválasztásánál figyelembe kell venni a veszélyeztetettség jellegét, a gyermek személyiségét, a gyermek családi körülményeit, az intézkedés várható hatásait, a gyermeknek a törvényben meghatározott - saját családi környezetben történő - nevelkedéséhez fűződő jogát.

A veszélyeztetett gyermek definíciója alatt olyan - magatartás, mulasztás vagy körülmény következtében kialakult – állapotot értenek, amely a gyermek testi, értelmi, érzelmi vagy erkölcsi fejlődését gátolja vagy akadályozza. A gyermekvédelemben érintett szakemberek gyakran eltérően értelmezik a veszélyeztetettség fogalmát és a mértékét is.

Ha a szülő vagy törvényes képviselő az alapellátások önkéntes igénybevételével a gyermek veszélyeztetettségét megszüntetni nem tudja, vagy nem akarja, de segítséggel a gyermek fejlődése a családban biztosítható, a gyámhatóság a gyermeket védelembe veszi. A gyámhatóság - a gyermekjóléti szolgálat javaslatának figyelembevételével - védelembe veheti továbbá a szabálysértési hatóság értesítése alapján a szabálysértést elkövetett fiatakorút, a nyomozó hatóság nyomozást megtagadó határozata alapján a tizennegyedik életévét be nem töltött gyermeket, vagy a rendőrség, az ügyészség, illetve a bíróság jelzése alapján a bűncselekmény elkövetésével gyanúsított, vádolt fiatakorút. A védelembe vétellel egyidejűleg a gyermek gondozásának folyamatos segítése és ellátásának megszervezése, a szülői nevelés támogatása érdekében a gyámhatóság a gyermek részére a gyermekjóléti szolgálat családgondozóját rendeli ki. A családgondozó a védelembe vett gyermekekre vonatkozóan egyéni gondozási nevelési tervet készít, melyben megfogalmazásra kerülnek a családgondozó, a szülő és a gyermek azon feladatai, amelyek a gyermek veszélyeztetettségének megszüntetéséhez szükségesek. A kirendelt családgondozó szükség

szerint, de legalább évente írásban tájékoztatja a gyámhatóságot a családgondozás eredményéről.

4.1.1. számú táblázat - Védelembe vett és veszélyeztetett kiskorú gyermekek		
Év	Védelembe vett kiskorú gyermekek száma (TS 116)	Veszélyeztetett kiskorú gyermekek száma (TS 115)
	Fő	Fő
2015	18	41
2016	8	n.a.
2017	24	35
2018	12	27
2019	15	27
2020	10	23

Forrás: TeIR, KSH Tstar

Településünkön a veszélyeztetett gyermekek száma a vizsgált időszakban 2015-től csökkenő tendenciát mutat.

Elmondható, hogy a lakosság létszámához képest kiemelkedően magas a védelembe vett gyermekek száma. Nagykerekiben 2019. évben az érintett 18 év alatti korosztályba tartozó 269 gyermek közül 15 gyerek van védelembe véve. A védelembe vett kiskorúak esetében megállapítható, hogy a gyermekek száma a vizsgált időszakban ingadozó volt.

A településen a veszélyeztetett gyermekek számára tekintettel a környezet és a szakemberek odafigyelése, a jelzőrendszer azonnali, több lábon álló működésének szinten tartása, javítása elengedhetetlen.

b) rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők;

Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményt a nyugdíjminimumhoz viszonyított egy főre eső havi jövedelem összege és a vagyoni helyzet függvényében állapítják meg, míg a kiegészítő illetve a rendkívüli gyermekvédelmi támogatásban akkor részesítheti a családot az önkormányzat, illetve az illetékes jegyző, amennyiben a gyermeket gondozó család időszakosan létfenntartási gondokkal küzd, vagy létfenntartást veszélyeztető rendkívüli élethelyzetbe került. A rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény célja a szociális alapon rászoruló kiskorúak, vagy közoktatási intézményben tanuló nagykorúak anyagi támogatása.

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultság megállapításának célja annak igazolása, hogy a gyermek szociális helyzete alapján jogosult

- ingyenes vagy kedvezményes intézményi gyermekétkeztetésnek és a szünidei gyermekétkeztetésnek,

- természetbeni támogatásnak (évente két alkalommal: augusztus és november hónapban, feltéve, hogy a kedvezményre való jogosultsága tárgyév augusztus 1-én, illetve november 1-én fennáll)
- más jogszabályban meghatározott egyéb kedvezményeknek az igénybevételére.

4.1.2. számú táblázat - Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek	
Év	Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek évi átlagos száma (TS 111)
	Fő
2015	211
2016	185
2017	90
2018	161
2019	145
2020	142

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

Nagykerekai Község Önkormányzata 2020. évben 142 gyermek esetében állapított meg rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre vonatkozó jogosultságot. A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők száma folyamatos csökkenést mutat. Míg 2015-ben még a 18 év alattiak 70 %-a részesült az ellátásban, 2020-ra ez már 50 %-ra csökkent. A kérelmezőkre jellemző, hogy a szülők többnyire alacsony jövedelműek, illetve csak egyiküknek van jövedelme.

A rendszeres támogatás esetében elmondható, hogy a beérkezett kérelem elutasítására csak nagyon kevés esetben kerül sor, melynek oka minden esetben a család olyan anyagi, vagyoni helyzete, mely a támogatás megállapítását kizárja. A támogatási formák konkrét kérelmezését megelőző személyes elbeszélgetések alkalmával részletes tájékoztatást kapnak a gyermeket nevelő családok a támogatások jogosultsági feltételeiről és így konkrét kérelem - amennyiben a kérelmező nem felel meg a feltételeknek - kevés esetben érkezik az önkormányzathoz.

c) a gyermek jogán járó helyi juttatásokban részesülők helyzete;

A gyermekek támogatásának egyik speciális fajtája az árvaellátás, amely egy biztosítási típusú, havi rendszerességű, jövedelemarányos pénzbeli ellátás, az elhunyt biztosítottak gyermekei, illetve bizonyos esetekben unokái és testvérei részére. Az árvaellátás az elhunyt nyugdíjas, illetve nyugdíjban nem részesülő, de nyugdíjjogosultságot szerzett elhunyt személy gyermekének, örökbe fogadott gyermekének, meghatározott feltételek esetén nevelt

gyermekének, testvérének, unokájának járó ellátás. Az árvaellátás alapvetően a gyermek 16. életévének betöltéséig jár, kivéve, ha nappali rendszerű oktatásban vesz részt a gyermek, ebben az esetben legfeljebb 25. életévének betöltéséig jár. Az árvaellátás összege gyermekenként annak a nyugdíjnak a harminc százaléka, ami az elhunytat öregségi nyugdíjként halála időpontjában megillette, vagy megillette volna. A nyugdíj hatvan százaléka jár árvaellátásként annak a gyermeknek, akinek mindkét szülője elhunyt, illetve akinek életben lévő szülője megváltozott munkaképességű. Nagykerekiben az árvaellátásban részesülők száma folyamatos csökkenést mutat. Az árvaellátásban részesülők közt a férfiak és nők aránya közel azonos.

4.1.3. számú táblázat - Árvaellátás			
Év	Árvaellátásban részesülő férfiak száma (fő) (TS 065)	Árvaellátásban részesülő nők száma (fő) (TS 066)	Árvaellátásban részesülők összesen
	Fő	Fő	Fő
2015	9	11	20
2016	9	9	18
2017	10	6	16
2018	8	6	14
2019	8	5	13
2020	8	7	15

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

d) ingyenes vagy kedvezményes iskolai étkeztetésben részesülők jellemzői;

Az ingyenes vagy a kedvezményes támogatások köre az elmúlt években kiszélesedett. A támogatások zöme a rendszeres gyermekvédelmi támogatások jogosultságához kötődik. A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők ingyenesen étkeznek az óvodában és az általános iskolában egyaránt. Az óvodában 2015-től 2021-ig vizsgálva minden gyerek ingyenesen étkezett. Ennek legfőbb oka a családok anyagi helyzetének romlása. A kedvezményes iskolai-óvodai étkeztetés jelentősége igen nagy. A naponkénti meleg ebéd igen fontos lehet azoknak a gyermekeknek, ahol nem, vagy csak ritkán tudják a meleg ételt biztosítani a szülők.

e) magyar állampolgársággal nem rendelkező gyermekek helyzete;

Magyar állampolgársággal nem rendelkező gyermek a község intézményeibe nem jár, nincs is tudomásunk ilyenről.

f) állampolgársággal rendelkező, illetve magyar állampolgársággal nem rendelkező külföldről visszatért, hátrányos helyzetű családban élő gyerekek jellemzői;

A hátrányos helyzetű családok egyike sem külföldről tért vissza.

4.2 Szegregált, telepszerű lakókörnyezetben élő gyermekek helyzete, esélyegyenlősége

Nagykerekiben szegregált, telepszerű lakókörnyezetben élő gyermekek nincsenek.

4.3 A hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű, valamint fogyatékkal élő gyermekek szolgáltatásokhoz való hozzáférése

A hatályos szabályozás értelmében hátrányos helyzetű az a gyermek, tanuló, akinek rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultságát családi körülményei, szociális helyzete miatt megállapították. E csoporton belül halmozottan hátrányos helyzetű az a gyermek, tanuló, akinek törvényes felügyeletét ellátó szülője, óvodás gyermek esetén a gyermek három éves korában, tanuló esetén a tankötelezettség beállásának időpontjában legfeljebb az iskola nyolcadik évfolyamán folytatott tanulmányait fejezte be sikeresen. Erről a szülő önkéntesen a Gyvt-ben meghatározott eljárás keretében nyilatkozhat. Halmozottan hátrányos helyzetű az a gyermek, tanuló is, akit tartós nevelésbe vettek. A gyermekvédelem intézményes rendszere kiépült a településen, a Családsegítő, a Gyermekjóléti szolgálat, az óvodai és iskolai gyermekvédelmi felelősök, pedagógusok és a védőnők összehangolt munkájának köszönhetően összehangoltan működik.

Településünkön a hátrányos és a halmozottan hátrányos helyzetű, valamint a fogyatékkal élő gyermekek egyaránt hozzájutnak az egészségügyi (védőnői és háziorvosi ellátás) és a szociális ellátásokhoz (gyermekjóléti szolgáltatás, családsegítés).

a) védőnői ellátás jellemzői (pl. a védőnő által ellátott települések száma, egy védőnőre jutott ellátott, betöltetlen státuszok);

A település gyermekvédelmi jelzőrendszerének szerves részét képezi az óvodán, iskolán és a gyermekjóléti szolgálaton kívül a Védőnői Szolgálat is. Nagykerekiben egy védőnő, aki felett a munkáltatói jogokat 2023. július 1-től az az irányító vármegyei intézmény a DE Klinikai Központ gyakorolja. A tanácsadások heti két alkalommal hétfőn és csütörtökön vannak, amikor várandós gondozást, csecsemő és kisgyermek tanácsadást végez a védőnő, aki közeli ismeri az általa ellátott családokat, tevékenysége kiterjed az egész településre.¹⁴

¹⁴ Megállapította a 2026. évi felülvizsgálat

A védőnői működés specifikuma, hogy munkája során a lakosság legszélesebb rétegeivel van kapcsolata. Családlátogatásai során várandós kismamák, gyermekes anyukák problémáinak megoldásában segít. Nagyon sokszor elég egy megerősítő beszélgetés ahhoz, hogy problémájukkal orvoshoz forduljanak.

A községben az iskola-egészségügyi feladatok ellátása is biztosított. Az iskolások ellátása 1-8. osztályig a helyi iskolában történik. A védőnő látja el az oktatási intézményekben az iskolavédőnői feladatokat is.

4.3.1. számú táblázat – Védőnői álláshelyek száma			
Év	Betöltött védőnői álláshelyek száma (TS 109)	0-3 év közötti gyermekek száma	Átlagos gyermekszám védőnőnként
	db	fő	fő
2015	1	63	63
2016	1	59	59
2017	1	73	73
2018	1	64	64
2019	1	51	51
2020	1	60	60

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

A védőnői szolgálat épületének akadálymentesítése még nem megoldott, fontos megvalósítani az akadálymentesítést, mert ennek megoldása a fogyatékkal élők, a gyermekes anyák esélyegyenlősége szempontjából igen fontos.

b) gyermekorvosi ellátás jellemzői (pl. házi gyermekorvoshoz, gyermek szakorvosi ellátáshoz való hozzáférés, betöltetlen házi gyermekorvosi praxisok száma);

Nagykerékiben egy vegyes háziorvosi praxis működik, tehát a háziorvos látja el a gyermekorvosi feladatokat is. Fogorvosi alapellátás és orvosi ügyelet Biharkeresztesen, míg egészségügyi szakellátás Berettyóújfaluban férhető hozzá a lakosok számára.

4.3.2. számú táblázat – Gyermekorvosi ellátás

Év	Felnőttek és gyermek részére szervezett házi orvosi szolgálatok száma (TS 107)	Csak felnőttek részére szervezett házi orvosi szolgálatok száma (TS 106)	A házi gyermekorvosok által ellátott szolgálatok száma (TS 108)	Gyermekorvos által ellátott gyerekek száma	Felnőtt házi orvos által ellátott gyerekek száma
	db	db	db	Fő	Fő
2015	1	0	0	0	n.a.
2016	1	0	0	0	n.a.
2017	1	0	0	0	n.a.
2018	1	0	0	0	n.a.
2019	1	0	0	0	n.a.
2020	1	0	0	0	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

c) 0–7 éves korúak speciális (egészségügyi-szociális-oktatási) ellátási igényeire (pl. korai fejlesztésre, rehabilitációra) vonatkozó adatok;

A kisgyermek és iskoláskorú gyermek számára kötelező szűrővizsgálatok védőnő, háziorvos, gyógytestnevelő és fejlesztő gyógypedagógus bevonásával rendszeresen megtörténik. A 0-2 éves korú gyermek évenkénti vizsgálata védőnő, orvos bevonásával, az iskolás korú gyermek (2-4-6 évfolyam) kötelező szűrővizsgálata védőnő, orvos bevonásával, az iskolai gyógytestnevelésbe sorolás védőnő, orvos, gyógypedagógus bevonásával történik.

d) gyermekjóléti alapellátások, Biztos Kezdet Gyerekház, Tanoda, gyermekszegénységet csökkentő speciális szolgáltatások;

A gyermekvédelem intézményes rendszere mellett prevenciós programként Biharkeresztesen működik a **Biztos Kezdet Gyerekház** program, amely segítségével lehetőség nyílik az eltérő élethelyzetből induló gyermek számára a probléma lehető legkorábban történő felismerésére, a korai képességfejlesztésre. A Biharkeresztes Város Önkormányzatával kötött megállapodás alapján a település lakosai igénybe vehetik ezt a szolgáltatást.

e) gyermekek napközbeni ellátásai, bölcsődei ellátás;

A gyermekek napközbeni ellátásaként a családban élő gyermek életkorának megfelelő nappali felügyeletét, gondozását, nevelését, foglalkoztatását és étkeztetését kell megszervezni azon gyermekek számára, akiknek szülei, nevelői, gondozói munkavégzésük, munkaerő-piaci részvételt elősegítő programban, képzésben való részvételük, betegségük vagy egyéb ok miatt

napközbeni ellátásukról nem tudnak gondoskodni. A napközbeni ellátás keretében biztosított szolgáltatások időtartama lehetőleg a szülő munkarendjéhez igazodik.

A gyermekek napközbeni ellátását különösen az olyan gyermek számára kell biztosítani, akinek fejlődése érdekében állandó napközbeni ellátásra van szüksége, akit egyedülálló vagy időskorú személy nevel, vagy akivel együtt a családban három vagy több gyermeket nevelnek, kivéve azt, akire nézve eltartója gyermekgondozási díjban részesül, vagy akinek a szülője, gondozója szociális helyzete miatt az ellátásról nem tud gondoskodni.

4.3.3. a.) számú táblázat - Bölcsődék és bölcsődébe beíratott gyermekek száma		
Év	Működő, önkormányzati bölcsődei férőhelyek száma	Önkormányzati bölcsődébe beírt gyermekek száma
	db	Fő
2015	0	0
2016	0	0
2017	0	0
2018	0	0
2019	0	0
2020	0	0

Forrás: Önkormányzati és intézményi adatgyűjtés

4.3.3. b.) számú táblázat - Bölcsődék és bölcsődébe beíratott gyermekek száma								
Év	Működő munkahelyi bölcsődei férőhelyek száma (TS 126)	Munkahelyi bölcsődébe beírt gyermekek száma (TS 122)	Működő családi bölcsődei férőhelyek száma (TS 125)	Családi bölcsődébe beírt gyermekek száma (TS 121)	Működő mini bölcsődei férőhelyek száma (TS 127)	Mini bölcsődébe beírt gyermekek száma (TS 123)	Működő (összes) bölcsődei férőhelyek száma (TS 124)	Bölcsődébe (összes) beírt gyermekek száma (TS 120)
	db	Fő	db	Fő	db	Fő	db	Fő
2015	0	0	0	0	0	0	0	0
2016	0	0	0	0	0	0	0	0
2017	0	0	0	0	0	0	0	0
2018	0	0	0	0	0	0	0	0
2019	0	0	0	0	0	0	0	0
2020	0	0	0	0	0	0	0	0

*Forrás: TeIR, KSH
Tstar*

Nagykerékiben sem bölcsőde, sem pedig mini bölcsőde nem található. A gyermeklétszám nem indokolja a bölcsődei intézmények szükségességét, és ilyen jellegű igény sem merült fel a lakosság részéről. Ennek oka valószínűsíthetően az, hogy a legtöbb 0-3 éves gyermek olyan családban van, ahol az édesanyának a gyermek megszületését megelőzően sem volt munkahelye, ezért a gyermekek korai intézménybe íratása nem válik szükségessé.

f) gyermekvédelem;

A gyermekvédelem, olyan köztevékenység, mely a gyermek családban történő nevelkedésének elősegítésére, veszélyeztetettségének megelőzésére és megszüntetésére, valamint a szülői vagy más hozzátartozói gondoskodásból kikerülő gyermek helyettesítő védelmének biztosítására szolgál. A gyermekjóléti alapellátások célja a gyermek testi, értelmi, érzelmi, erkölcsi fejlődésének, jólétének, családban történő nevelésének elősegítése, veszélyeztetettségének megelőzése, megszüntetése, családból való kiemelésének megelőzése, a családból kiemelt gyermek visszahelyezése. Ezeket a feladatokat településünkön a Biharkeresztesi Egyesített Szociális Intézmények látja el.

Gyermekjóléti szolgálat tevékenysége a kezelt probléma és az ellátott gyermekek száma szerint:

KEZELT PROBLÉMA	SZOLGÁLTATÁST IGÉNYBE VEVŐ KISKORÚAK SZÁMA
<i>anyagi, megélhetési, lakhatással összefüggő problémák</i>	1 gyermek
<i>gyermeknevelési problémák</i>	2 gyermek
<i>magatartászavar</i>	1 gyermek

2020-ban 17 gyermek volt védelemben, a védelemben vételekre hiányzások, magatartási problémák és családi problémák miatt került sor. A védelemben vett gyermekek a Gyermekjóléti központ felügyelete alá tartoznak, de gondozásuk a családgondozó feladata is marad. A gyermekek gondozási helyével és a vérszerinti szülőkkel a Szolgálat rendszeres kapcsolatot tart.

A család- és gyermekjóléti szolgálat jelzőrendszere jól működik. Az oktatási intézmények tagjai időben jeleznek, kapcsolattartásuk folyamatos a hathatós segítségnyújtás érdekében. Az esetek többségében magatartás és teljesítményzavarról valamint iskolai hiányzásról érkezett írásbeli feljegyzés az általános iskola és a környék középiskolái részéről. A jelzés beérkezése után felveszik a kapcsolatot a diákkal és a szülőkkel családlátogatás formájában. Az esetek többségében a középiskolás diák iskolai hiányzásairól a szülőnek nincs tudomása. A család

szocio-kulturális háttere meghatározza az ilyen esetekben végzett munka eredményességét. 2020. évben a jelzőrendszer más tagjaitól is érkeztek jelzések megkönnyítve ezzel az információáramlást.

A jelzőrendszer által küldött jelzések száma (halmozott adat):

JELZŐRENDSZERI TAG	JELZÉSEK SZÁMA
köznevelési intézmény	2
rendőrség	1

Az érintett személyek száma 14 fő volt.

g) krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások;

Társulás keretében biztosított családsegítő szolgálat működik a településen, aminek részben feladata, hogy a krízis helyzetbe kerülő családokat, gyermekeket és a számukra elérhető szolgáltatásokat összekapcsolja.

h) egészségfejlesztési, sport-, szabadidős és szünidős programokhoz való hozzáférés;

Nagykerékiben a védőnő és a házi orvos által végzett iskola-egészségügyi munka során végeznek egészségfejlesztést. A Gyvt 39.§ (2) d) pontja szerint a gyermekjóléti szolgáltatás feladata a **szabadidős programok** szervezése. Szabadidős és szünidős programokat több intézmény is - általános iskola, óvoda, könyvtár - szervez a település gyermekei számára. A vakáció kezdetétől folyamatosan programokat biztosítanak az érdeklődő gyermekek részére. Céljuk lehetőséget biztosítani a gyerekeknek közösséggé szerveződni, egymás másságát elfogadni, tolerálni, csapatban együttműködni, összetartani.

A gyerekek számára a könyvtár által szervezett programok:

- Szünidei kikapcsolódás a könyvtárban (gyerekfoglalkozás),
- Nyári napközis tábor a Bocskai Várkastélyban, heti rendszerességgel,
- Könyvtárhasználati nap (gyerekfoglalkozás),
- Őszi szüneti családi napok (gyerekfoglalkozás)

i) gyermekétkeztetés (intézményi, hétvégi, szünidei);

A gyermekek egészséges fejlődésének alapfeltétele az egészséges étkezés. A mélyszegénységben élő gyermekek közül otthon sokan nem jutnak megfelelő mennyiségű egészséges táplálékhoz. Ezért nagy jelentőségű az önkormányzat által szervezett intézményekben történő közétkeztetés. A gyermekek étkeztetését Nagykeréki Község

Önkormányzata a tagóvodában, tagiskolában biztosítja. 2011-ig az önkormányzat fenntartásában működő konyhával oldotta meg a közétkeztetést, jelenleg a Sápex-Duett Kft. közreműködésével biztosítja az ellátást az óvodai, iskolai étkeztetést igénylők számára. A **közétkeztetés** megfelel az érintett korosztály egészséges étrendjére vonatkozó elvárásoknak. A Sápex-Duett Kft., mint szolgáltató minőségi és mennyiségi ellenőrzése folyamatos, szakember bevonásával történik. Az óvodás és iskolás gyermekek ebédeltetésének feltételei adottak. A hátrányos – és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek étkeztetése a jogszabályi kötelezettségeknek megfelelően történik. A gyermekek egészséges fejlődésének alapfeltétele az **egészséges étkezés**. A mélyszegénységben élő gyermekek közül otthon sokan nem jutnak megfelelő mennyiségű egészséges táplálékhoz.

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. tv. (a továbbiakban: Gyvt.) 21/C. §-a rendelkezik a szünidei gyermekétkeztetésről, mely alapján 2016. január 1. napjától a települési önkormányzat kötelező feladatává vált az iskolai szünidő, valamint a bölcsőde és óvoda zárva tartása esetén a szünidei gyermekétkeztetés biztosítása, amelyre a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermekek közül a hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek jogosultak ingyenesen. 2020-ban 115 gyermek részesült nyári gyermekétkeztetésben.

j) eltérő kultúrájú, vagy a hátrányos és nem hátrányos helyzetű gyermekcsoportok közötti programok;

Településünkön gyakorlatilag minden gyermekeknek szóló program lehetővé teszi az eltérő kultúrájú vagy családi háttérű gyermekek közti kapcsolatok kialakulását, az intézményi, települési rendezvények abban a szemléletben kerülnek megszervezésre, hogy minden gyermek számára igényes szabadidős programot biztosítson származástól, anyagi helyzetétől, családi körülményektől függetlenül.

k) hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése a szolgáltatások nyújtásakor;

Hátrányos megkülönböztetésről nincs információnk. Az óvodai, az iskolai ellátások, valamint a gyermekjóléti és gyermekvédelmi, a családsegítő szolgáltatások, illetve juttatások segítik a hátrányos helyzetbe került gyermekek, gyermekes családok életkörülményeinek mielőbbi javulását, a gyermekek egészséges fejlődését, a gyermekek érdekeit szem előtt tartva az esélyegyenlőséget.

l) előnyben részesítés, hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások az ellátórendszerek keretein belül;

A Gyermekjóléti Szolgálat esetében a hátránykompenzáló szolgáltatások nagyban hozzájárulnak a hátrányos helyzetbe került gyermekek és szüleik szociális helyzetének javulásához, ami információnyújtásból, hivatalos ügyek intézésében való közreműködésből, tanácsadásból, közvetítésből, elhelyezési és felülvizsgálati tárgyalásokon való részvételből áll.

4.4 A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek/tanulók, valamint fogyatékkal élő gyerekek közoktatási lehetőségei és esélyegyenlősége

a) a hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű, valamint sajátos nevelési igényű és beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek/tanulók óvodai, iskolai ellátása, a köznevelési intézménybe és más településen található fejlesztő programokra való eljutás módja, lehetőségei;

A 2011. évi CXCV. tv. a nemzeti köznevelésről határozza meg a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek/tanulók körét. A 4. § 13. pont alapján kiemelt figyelmet igénylő gyermek, tanuló:

- a) különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló:
 - aa) sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló,
 - ab) beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló,
 - ac) kiemelten tehetséges gyermek, tanuló,
- b) a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek, tanuló.

A halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek esélyegyenlősége előmozdításának elengedhetetlen feltétele az egyenlő hozzáférés biztosításán túl olyan támogató lépések, szolgáltatások tervezése és megvalósítása, amelyek csökkentik meglévő hátrányaikat, javítják iskolai sikerességüket. 2022-ben Nagykerekiben összesen 5-en nyilatkoztak arról, hogy halmozottan hátrányos helyzetűek, mind az 5 gyerek általános iskolás. Ez arra enged következtetni, hogy a HHH-s célcsoportok, illetve az önkormányzatok közötti kapcsolat, a kommunikáció elég hatékony. A sajátos nevelési igényű (SNI) tanulók, gyermekek oktatását minden köznevelési intézmény vállalja.

Nagykereki Önkormányzata az **óvodai ellátást** a Biharkeresztesi Szivárvány Óvoda és Bölcsőde tagóvodájaként helyben biztosítja. Fenntartója az Óvodai Társulás. Az óvoda a

gyermek hároméves korától a tankötelezettség kezdetéig nevelő intézmény. Az óvodai nevelés a gyermek neveléséhez szükséges, a teljes óvodai életet magában foglaló foglalkozások keretében folyik. Az óvoda a gyermek hároméves korától ellátja - a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvényben meghatározottak szerint - a gyermek napközbeni ellátásával összefüggő feladatokat is.

Az óvoda Pedagógiai Programjában kiemelt feladatként jelenik meg az individualizálva szocializálás, a családok óvodai programba történő bevonása, a hagyományápolás.

Az egyenlő esélyteremtés feltételeit az intézmény minden gyermek részére teljesíti. Mindenkinnek biztosítani tudja az óvodai férőhelyet, a fejlődésben lemaradottak és akadályozottak integrálódását, míg a lelkiismereti szabadsághoz való jog értelmében szülői kérésre biztosított a hitoktatás.

A Nagykereki tagóvoda 1 csoporttal működő, 25 férőhelyes intézmény.

4.4. a) 1.számú táblázat - Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű óvodás gyermekek

Év	Óvodába beírt gyermekek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 087)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű óvodás gyermekek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 092)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű óvodás gyermekek aránya az óvodás gyermekekben belül (TS 093)
	Fő	Fő	%
2015	36	29	80,56%
2016	36	28	77,78%
2017	35	25	71,43%
2018	27	22	81,48%
2019	24	16	66,67%
2020	23	17	73,91%

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A településen minden gyermek számára biztosított az óvodai ellátás, a férőhely kihasználtság mértéke 2022-ben 76%-os volt az óvodában.

Az óvodai gyermekcsoportok létszáma továbbra is csökkenő tendenciát mutat. Esélyteremtő óvodaként nagy figyelmet fordítanak a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek megkülönböztetett fejlesztésére. Az egy óvodapedagógusra jutó gyermekek száma 12 fő.

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény 4. sz. melléklete szerint az óvodai csoport átlagléttszáma 20, maximális létszáma 25 fő.

Az óvodába járó hátrányos helyzetű (HH) és halmozottan hátrányos helyzetű (HHH) gyermekek száma 2022. évben 13 HH óvodás (68,4%), HHH gyermek nem jár a helyi óvodába. Sajátos nevelési igényű (SNI) óvodás gyerek jelenleg nincs a tagóvodában.

Az óvoda Pedagógiai Programjában az egészséges életmódra nevelés kiemelt jelentőséggel bír. Az óvodai nevelés egyik alapvető feladata az óvodáskorú gyermekek testi és lelki szükségleteinek kielégítése. Olyan szemléletet kívánnak kialakítani, amely által a gyermekek, a családok, az óvodai dolgozó közösségek tagjai fontos emberi értéknek tekintik az egészség megőrzését, az egészséges életmód kialakítását.

Célul tűzték ki, hogy az óvodába járó gyermekek boldog, kiegyensúlyozott légkörben nevelődjenek, és boldogságra képes felnőtté váljanak. A szeretetteljes, vidám, elfogadó légkör nagyban hozzájárul a gyermekek pozitív pszichés fejlődéséhez, ezáltal kihat egészségükre, lelki és testi fejlődésükre egyaránt. A Boldog Óvoda cím birtokosaként, havi rendszerességgel tartanak boldogságórát mind a két óvodai csoportban.

Kirándulásokat, komplex mozgásfejlesztő rendezvényeket szerveznek, fontos szerepet kap tevékenységükben a séta, a szabad levegőn való tartózkodás. A Szivárvány Óvoda Nagykereki tagintézményében dolgozó óvodapedagógusok rendszeres testmozgáshoz szoktatják a gyerekeket, és azon fáradoznak, hogy kialakítsák bennük a sport, a testnevelés iránti igényt.

Az óvoda bevezette az IPR-t, mely a HHH-s gyermekek felzárkóztatására és kompetenciáinak a fejlesztésére fókuszál.

2013. január 1. napjától az állam gondoskodik - az óvodai nevelés, a nemzetiséghez tartozók óvodai nevelése, a többi gyermekkel, tanulóval együtt nevelhető, oktatható sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelése kivételével - a köznevelési alapfeladatok ellátásáról.

A településen a Biharkeresztesi Bocskai István Általános Iskola tagiskolája működik 5 osztállyal. A tagiskola halmozottan hátrányos helyzetű településen működik, ahol az országos átlagot tartósan meghaladó a munkanélküliek száma, a szülők iskolai végzettsége alacsony. Nagy feladat hárul pedagógusokra az alapvető viselkedési normák, szokások elsajátíttatása, a tanuláshoz való helyes hozzáállás formálása, a gyermekek neveltségi szintjének emelése terén. Szinte minden évfolyamon jelen van a motivátlanság, mely ellen csakis a szülők bevonásával, segítségével lehetnek eredményesek.

A **Biharkeresztesi Bocskai Általános Iskola Bocskai István Tagiskolájának** pedagógusai kiemelt figyelmet fordítanak a tehetségekkel való foglalkozás mellett a sajátos nevelési igényük miatt tanulási kudarcnak kitett és beilleszkedési, magatartási és tanulási nehézségekkel küzdő

tanulók segítésére. A hátrányos helyzetű tanulók nevelése az integrációs és képesség-kibontakoztató felkészítés pedagógiai rendszere (IPR) módszertani elemeinek adaptációja alapján folyik az iskolában. Pedagógiai rendszerük kiindulópontja, hogy a tanulók közti különbségek rendkívül sokfélék, a személyiség széles dimenzióiban írhatók le és nem korlátozhatók valamely tantárgyban elért iskolai eredményekben megmutatkozó különbségekre. A differenciálás nem azonosítható a felzárkóztatással és a tehetségneveléssel, a differenciálás tehát nem a tanulmányi eredményesség szintjeihez igazodik. A differenciálás mindenki számára a saját komplex személyiségstruktúrájának megfelelő, számára optimális fejlesztés biztosítását jelenti, figyelembe véve előzetes tudását, annak gyengébb és erősebb területeit, a tanuló igényeit, törekvéseit, érdeklődését, speciális erősségeit és gyengeségeit. Nevelésük, oktatásuk igazodik a tanulóhoz és ez azt is jelenti, hogy igazodik ahhoz a közeghez, amelynek tanulóiik részesei. Igyekeznek a tanulóikat sikerélményhez juttatni. Ha tanulmányi téren ez kevésbé lehetséges, akkor az életkori sajátosságoknak megfelelően erősítik bennük a rendszeres mozgás iránti igényt. A sport – az egészség megőrzésén túl – fejleszti a tanulóba a szabályokhoz való alkalmazkodás készségét, levezeti a felgyülemlett energiát, erősíti a közösséghez tartozás érzését, sikerélményt ad, s mindezek pozitív hatása az iskolai élet egyéb területein is megmutatkozik.

A beilleszkedési, tanulási és magatartási problémákkal küzdő tanulók esetében céljuk a megfelelő szokások, minták, attitűdök, készségek és ismeretek elsajátításának elősegítése. Tanulóikkal megismertetik a szociális viselkedés alapvető szabályait, a döntési szabadság és felelősség szerepét. Igyekeznek kialakítani bennük a közösségbe való beilleszkedéshez szükséges alkalmazkodó- és kompromisszum-készséget, toleranciát és türelmet.

Fontos, hogy a beilleszkedési és magatartási nehézségekkel küzdő gyerekek találjanak az iskolában olyan személyt, akihez bizalommal fordulhatnak, aki egyéni beszélgetések során könnyebben megtalálja a negatív viselkedés okait. Munkájukhoz a pedagógusok igénybe vehetik a nevelőtestület és az iskolai gyermekvédelmi felelős segítségét, hiszen az ilyen problémák megoldása csak következetes összefogással lehetséges. A gyermek- és ifjúságvédelmi felelősök fontos feladatot látnak el a köznevelési intézményekben a veszélyeztető körülmények feltárása, ezek megszüntetése, kialakulásuk megelőzése területén éppúgy, mint a drogprevenciót, egészségnevelést illetően. Amennyiben a nehézségek leküzdése a fent említett módokon nem eredményes pszichológus közreműködését is kéri.

Az iskola fogadja a beiskolázási körzet sajátos nevelési igényű (SNI) tanulóit, kiemelt feladatuknak tekintik az iskola életébe való maradéktalan integrálásukat. Az SNI tanulók

nevelése-oktatása állapotuknak megfelelően a vonatkozó jogszabályi előírások szerinti speciális implementációjú tanterv szerint történik. A használt módszerek igazodnak hiányosságaikhoz, fogyatékoságukhoz. Értékelésük egyéni elbírálás alapján, a vonatkozó szabályozók által megfogalmazott metódusnak megfelelően folyik. Azoknak az SNI tanulóknak kerül sor a többségi tanulókkal történő együttnevelésére, akiknek nevelését-oktatását a szakértői bizottságok integrált osztályban javasolják. Ezek a tanulók többségi társaikkal együtt végzik iskolai feladataikat, de a szükséges területeken támogatást kapnak.

A tanulók fejlesztése a törvényben rendelkezésre álló időkeretek (habilitációs és rehabilitációs órakeret) és csoportszervezési előírások megtartásával speciális szakemberek igénybevételével folyik. Az értelmi fogyatékos gyerekeket is integráltan oktatják, biztosítva számukra fejlesztő pedagógus irányításával a külön foglalkoztatást. Szükség esetén kis létszámú tanulócsoporthoz is szerveznek.

A segítő szakmák jelenléte a gyermekvédelmi munka eredményességét erősíti az intézményekben. Prevenciós céllal, és a feltárt esetek enyhítésére működnek a köznevelési és gyermekjóléti intézményekben a segítő szakemberek: védőnő, gyógypedagógus, fejlesztő pedagógus, pszichológus, gyermekvédelmi felelős. A gyermek- és ifjúságvédelmi felelősök fontos feladatot látnak el a köznevelési intézményekben a veszélyeztető körülmények feltárása, ezek megszüntetése, kialakulásuk megelőzése területén éppúgy, mint a drogprevenció, egészségnevelést illetően.

4.4. a) 2. számú táblázat - Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű általános iskolai tanulók			
Év	Általános iskolai tanulók száma a nappali oktatásban	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű általános iskolai tanulók száma (gyógypedagógiai oktatással együtt) (TS 094)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók aránya az általános iskolai tanulókon belül (TS 095)
	Fő	Fő	%
2015	91	69	82,14%
2016	84	62	83,78%
2017	74	52	77,61%
2018	67	52	78,79%
2019	72	42	58,33%
2020	68	52	76,47%

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati és intézményi adatgyűjtés

Az első-második, harmadik-negyedik osztályok részleges összevonásban és iskolaotthonos formában tanulnak. A pedagógusok és a szülők is jónak tartják ezt a formát. Kedvezőnek

tartják, hogy nem kell a gyerekeknek a táskát minden nap hazavinni, a házi feladatokat, gyakorlást az iskolában a tanító segítségével megoldják. Alsós napközis foglalkozás keretében fontos a tanulási rend kialakítása, egymás segítése tanulópárok kialakításával történik.

A szabadidős foglalkozások változatosak, sportolnak, könyvtárt látogatnak, rajzolnak, mesét/verset olvasnak/hallgatnak. A társasjátékok megfelelő használatának elsajátításával, gyermekközpontúan fejlesztik önismeretüket, önuralmukat, kudarcűrészüket, kitartásukat, egymás iránti toleranciájukat. Felső tanulószobán kiemelt feladat a tanulmányi munka segítése, a helyes tanulási szokások elsajátítása és alkalmazása mellett a higiéniai szabályok betartása és megtartása, a felelősségérzet, a tisztelet kialakítása.

Az időbeosztás, a szabad foglalkozások lehetőséget adnak a szokásrendszerek kialakítására, a gyerekek alaposabb megismerésére. Az óvoda iskola átmenetet is könnyebbé teszi ez a forma, hiszen délelőtt is lehetőségük van a gyerekeknek egy kis pihenésre, játékra. A szabadidő hasznos, fejlesztő jellegű eltöltéséhez sok, értékes fejlesztőeszköz áll rendelkezésre. Szabadidőben az udvaron játszanak, vagy társasoznak a teremben, természetfilmeket néznek.

A Bocskai István Tagiskolában a 2021/2022-es tanévben 46 hátrányos helyzetű gyermek tanul, ez az iskolás gyereklétszám 70,8%-a, ebből 5 a halmozottan hátrányos helyzetű gyermek, ez a tanulói létszám 7,7 %-a. A Nagykereki tagintézményben a 2021/2022-es tanítási évben a sajátos nevelési igényű tanulók száma 7 fő, az iskolai tanulólétszám 10,7%-a.

Az iskolai oktatásban nem tapasztalható sem hátrányos megkülönböztetés, sem szegregáció. Nagykerekiben a tagóvodában és a tagiskolában is teljes mértékben integrált nevelés, oktatás folyik. A továbbiakban a legfőbb cél a továbbtanulási arány javítása. Az egyik legfontosabb teendő e téren tudatosítani a szülőknél a tanulás fontosságát és szerepét a gyermekek további életében.

4.4. a) 3. számú táblázat - Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet a középszintű oktatásban						
Év	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gimnáziumi tanulók száma (TS 096)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók aránya a gimnáziumi tanulókon belül (TS 097)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű szakközépiskolai és hátrányos helyzetű szakiskolai és készségfejlesztő iskolai tanulók száma a nappali oktatásban (TS 098)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű szakközépiskolai és hátrányos helyzetű szakiskolai és készségfejlesztő iskolai tanulók aránya a tanulók számához viszonyítva (TS 099)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű szakgimnáziumi tanulók száma (TS 100)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók aránya a szakgimnáziumi tanulókon belül (TS 101)
	Fő	%	Fő	%	Fő	%
2015	n.a.	-	n.a.	-	n.a.	-
2016	n.a.	-	n.a.	-	n.a.	-
2017	n.a.	-	n.a.	-	n.a.	-
2018	n.a.	-	n.a.	-	n.a.	-
2019	n.a.	-	n.a.	-	n.a.	-
2020	n.a.	-	n.a.	-	n.a.	-

Forrás: TeIR, KSH
Tstar

A településen középiskola nem működik.

4.4. a) 4. számú táblázat - Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet		
Év	Megállapított hátrányos helyzetű gyermekek és nagykorúvá vált gyermekek száma (TS 114)	Megállapított halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek és nagykorúvá vált gyermekek száma (TS 113)
	fő	fő
2015	70	85
2016	160	13
2017	156	14
2018	139	14
2019	123	14
2020	118	13

Forrás: TeIR, KSH Tstar

b) a közneveléshez kapcsolódó kiegészítő szolgáltatások (pl. iskolára/óvodára jutó gyógypedagógusok, iskolapszichológusok száma stb.);

A Biharkeresztesi Szivárvány Óvoda és Bölcsőde Nagykereki Tagóvodája fontos feladatának tekinti, hogy elősegítsék az óvodába járó gyermekek sokoldalú, harmonikus fejlődését, a gyermeki személyiség kibontakoztatását, a hátrányok csökkentését, az életkori és egyéni sajátosságok figyelembevételét. Emellett megvalósítják az SNI-integrációt is, a gyerekek fejlesztése a szakértői és rehabilitációs bizottság által kiadott szakvélemény alapján történik.

4.4.1. számú táblázat - Óvodai nevelés adatai		
ÓVODAI ELLÁTOTTSÁG		
Az óvoda telephelyeinek száma (db)	0	
Hány településről járnak be a gyermekek (db)	0	
Óvodai férőhelyek száma (fő)	25	
Óvodai gyermekcsoportok száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (db)	1	
Az óvoda nyitvatartási ideje (...h-tól ...h-ig):	7.00	16.00
A nyári óvoda-bezárás időtartama (nap)	20 nap	
Személyi feltételek	Fő	Hiányzó létszám
Óvodapedagógusok száma	2	0
Ebből diplomás óvodapedagógusok száma	2	0
Gyógypedagógusok létszáma	0	0
Dajka/gondozónő	1	0
Kisegítő személyzet	1	0

Forrás: Önkormányzati, intézményi adatgyűjtés

4.4.2. számú táblázat - Óvodai nevelés adatai

Év	3-6 éves korú gyermek száma	Óvodai gyermekcsoportok száma - gyógypedagógiai neveléssel együtt (TS 085)	Óvodai férőhelyek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 090)	Óvodai feladatellátási helyek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 088)	Óvodába beírt gyermek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 087)	Óvodai gyógypedagógiai gyermekcsoportok száma (TS 086)	Gyógypedagógiai oktatásban részesülő óvodás gyermek száma az integráltan oktatott SNI gyermek száma nélkül (TS 091)	Egy óvodai gyermekcsoportra jutó gyermek száma (TS 089)
	fő	db	db	db	fő	db	fő	fő
2015	61	2	50	1	36	0	n.a.	18
2016	60	2	50	1	36	0	n.a.	18
2017	67	2	50	1	35	0	n.a.	18
2018	69	2	50	1	27	0	n.a.	14
2019	62	1	25	1	24	0	n.a.	24
2020	71	1	25	1	23	0	n.a.	23

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatgyűjtés

A 3-6 éves korú gyermekek számát megvizsgálva megállapítható, hogy számuk 2015-től kis ingadozással, de folyamatosan emelkedett. Ennek ellenére a tagóvoda 2019-ig 2 csoporttal működött, de a beíratkozott gyerekszám csökkenésére tekintettel 1 csoporttal működik a 2019/2020. nevelési évtől. Ennek oka valószínűleg, hogy több óvodáskorú gyermeket a környező települések óvodáiba hordanak át a szülők. A fenti táblázatból látható, hogy az óvodai férőhelyek száma minden évben magasabb a beírt gyermekek számánál, így nem fordulhatott elő, hogy bármilyen családi háttérrel rendelkező gyermek felvételi kérelme elutasításra került volna.

A tagiskolában a többi gyermekkel, tanulóval együtt nevelhető, oktatható sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók nevelése-oktatása (mozgásszervi fogyatékos, beszéd fogyatékos, egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdők, értelmi fogyatékos - enyhe értelmi fogyatékos, érzékszervi fogyatékos - hallási fogyatékos, érzékszervi fogyatékos – látási fogyatékos) valósulhat meg. Az SNI és BTMN státusszal rendelkező gyermekek fejlesztését a Hajdú-Bihar Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Berettyóújfalui Tagintézményének utazó gyógypedagógusai végzik.

4.4.4. számú táblázat - Általános iskolák adatai: osztályok, gyógypedagógiai osztályok, feladatellátási helyek

Tanév	Az általános iskolai osztályok száma a gyógypedagógiai oktatásban (a nappali oktatásban) (TS 080)	Az általános iskolai osztályok száma (a gyógypedagógiai oktatással együtt) (TS 081)	Általános iskolai feladat-ellátási helyek száma (gyógypedagógiai oktatással együtt) (TS 079)	Egy általános iskolai osztályra jutó tanulók száma a nappali oktatásban (gyógypedagógiai oktatással együtt) (TS 082)	Más településről bejáró általános iskolai tanulók aránya a nappali oktatásban (TS 084)
	db	db	db	fő	%
2014/2015	0	5	1	17	-
2015/2016	0	5	1	15	4,76%
2016/2017	0	5	1	13	4,05%
2017/2018	0	4	1	17	7,46%
2018/2019	0	4	1	18	4,55%
2019/2020	0	4	1	n.a.	4,17%

Forrás: TeIR, KSH Tstar

4.4.5. számú táblázat - A 8. évfolyamot eredményesen befejezők a nappali oktatásban	
Tanév	A 8. évfolyamot eredményesen befejezte a nappali oktatásban (TS 083)
	Fő
2014/2015	15
2015/2016	14
2016/2017	16
2017/2018	10
2018/2019	2
2019/2020	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A településen a vizsgált időszakban a 8. évfolyamot valamennyi tanuló eredményesen befejezte.

c) hátrányos megkülönböztetés és jogellenes elkülönítés az oktatás, képzés területén, az intézmények között és az egyes intézményeken belüli szegregációs jelenségek;

Településünkön az oktatás, képzés területén hátrányos megkülönböztetés és jogellenes elkülönítés nem történt, az intézmények között és az egyes intézményeken belüli szegregáció nem tapasztalható.

c) az intézmények között a tanulók iskolai eredményességében, az oktatás hatékonyságában mutatkozó eltérések;

A településen az alapfokú oktatást a Biharkeresztesi Bocskai István Általános Iskola Nagykereki Tagiskolája biztosítja. Az iskola oktatását a sokszínűsége jellemzi, ami az iskola által meghirdetett fejlesztő programok elérhetőségében nyilvánul meg. A sikeresség visszacsatolásaként értelmezhető a versenyeken való szereplés eredményessége. A fejlesztő-gondozó munka tekintetében a szakköri lehetőségek és a napközis foglalkozás kialakítása általános, melyet a gyermekek nagy aránya igénybe vesz.

e) előnyben részesítés, hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások;

A kiemelt figyelmet érdemlő gyermekek számára nyújtott ellátások (így például a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény, és a hozzá társuló számos természetbeni ellátás, vagy a szolgáltatások terén a fejlesztő foglalkozások) hátránykompenzáló célzattal, pozitív megkülönböztetés révén segítik elő a hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű, sajátos nevelési igényű, illetve beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek esélyegyenlőségét.

A településen nem működik Biztos Gyerekház és Tanoda, de a Biharkeresztes Város Önkormányzatával kötött megállapodás alapján a Biharkeresztesen lévő Nefelejcs Biztos Kezdet Gyerekház szolgáltatásait az arra jogosultak igénybe vehetik.

A táblázat alapján megállapítható, hogy a család- és gyermekjóléti szolgáltatást igénybe vevő kiskorúak száma csökkent az elmúlt három évben. Elmondható azonban, hogy viszonylag sok kiskorúval kerül kapcsolatba a szolgálat minden évben. Közülük azok családjával köt együttműködési megállapodást a szolgálat, akik esetében a hosszabb távú gondozás indokolt. A hosszabb idejű együttműködést indokolhatja a családban nevelkedő gyermekek veszélyeztetettsége, vagy egy-egy olyan nehéz élethelyzet, melyben a család tartósabb külső segítséget igényel. A család- és gyermekjóléti szolgáltatást mindenképp a hátránykompenzáló szolgáltatások közé sorolhatjuk, hiszen egyrészt hozzájárul a gyermekek veszélyeztetettségének megszüntetéséhez, másrészt különböző egyéb szolgáltatások, ellátások igénybe vételét segíti elő, melyek szintén a hátránykompenzáció célját szolgálják.

4.4.6. számú táblázat - Gyermekjóléti, hátránykompenzáló szolgáltatások				
Év	Biztos kezdet gyerekházat rendszeresen igénybe vevő gyermekek száma	Tanoda szolgáltatást rendszeresen igénybe vevő gyermekek száma	Család- és gyermekjóléti szolgáltatást igénybe vevő kiskorúak száma	Szünidei étkeztetésben részesülő gyermekek száma (TS 112)
	Fő	Fő	Fő	Fő
2015	0	0	n.a.	n.a.
2016	0	0	n.a.	172
2017	0	0	53	168
2018	0	0	27	138
2019	0	0	28	112
2020	0	0	28	115

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati és intézményfenntartói adatok

4.5 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A 2026. évi felülvizsgálat során megállapításra került, hogy a korábban elfogadott Helyi Esélyegyenlőségi Program felülvizsgálata során tett megállapításokban 2026. évig érdemi változás nem következett be.¹⁵

<i>A gyerekek helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön</i>	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
<i>nincs a településen a gyerekek számára játszótér</i>	<i>Játszótér kialakítása</i>
<i>a nyári szünetben a gyerekek napközbeni felügyelete sok esetben nem megoldott</i>	<i>Nyári tábor szervezése</i>

¹⁵ Megállapította a 2026. évi felülvizsgálat

5. A nők helyzete, esélyegyenlősége

5.1 A nők gazdasági szerepe és esélyegyenlősége

Jogi alapvetések a nők esélyegyenlőségéhez:

- Az Alaptörvény XV. cikke rögzíti, hogy a nők és férfiak egyenjogúak, vagyis mind a nőket, mind a férfiakat azonos jogok kell, hogy megillessék minden polgári, politikai, gazdasági, szociális, kulturális jog tekintetében.
- a Tanács 76/207/EGK irányelve a nőkkel és a férfiakkal való egyenlő bánásmód elvének a munkavállalás, a szakképzés és az előmenetel lehetőségei, valamint a munkafeltételek terén történő végrehajtásáról és az azt módosító 2002/73/EK irányelv,
- a Tanács 79/7/EGK irányelve a férfiakkal és a nőkkel való egyenlő bánásmód elvének a szociális biztonság területén történő fokozatos megvalósításáról,
- a Tanács 86/378/EGK irányelve a férfiakkal és a nőkkel való egyenlő bánásmód elvének a foglalkoztatási szociális biztonsági rendszerekben történő megvalósításáról.

A nemek szerinti összetétele a megyei és országos mutatóktól kis mértékben eltér. Nagykerekiben a 2021. évi adatok alapján, mivel a nők aránya kevéssel alacsonyabb, mint a férfiaké, 48 %. Gyermekekben és a 18 év alatti lakosság esetében a nemek összetételében a nők magasabb aránya jellemző, ez az eltérés azonban csekély. Jelentősebb eltérés a következő életszakaszban mutatkozik, a férfiak aránya a 18-59 év közötti korosztályban 8%-kal magasabb, mint a nőké. A 60 év felettiekénél azonban szignifikáns a változás, a nők aránya jóval magasabb lesz a település közösségében, ami a nők részéről a társadalom egészében várható magasabb átlagéletkor miatt tapasztalható.

a) foglalkoztatás és munkanélküliség a nők körében;

A nemek közötti hátrányos megkülönböztetést több jogszabály is tiltja, ezek között is kiemelt szerepet foglal el az Alaptörvény és a Munka Törvénykönyve. Ugyanakkor a nők és férfiak között a társadalmi élet minden területére kiterjedő egyenlőtlenség természetének, okainak feltárását nem írja elő jogszabály. A nők között is kiemelten hátrányos helyzetben vannak

- a 45 év feletti nők a változó képzettségi követelmények,
- a pályakezdők a szakmai tapasztalat hiánya,
- a gyeseen lévő, illetve a kisgyermekes anyukák a munkából való kiesés miatt.

A veszélyeztetett korcsoportba tartozó nők foglalkoztatása különös figyelmet és támogatást igényel. Az anyagi kiszolgáltatottságukat fokozza, hogy sokan nem tudják felmutatni a nyugdíjjogosultsághoz szükséges ledolgozott munkaidőt.

A munkavállalási korban lévő népesség száma mind a férfiak, mind a nők esetében 2015-től állandó tendenciát mutat településünkön. A munkanélküliségi adatokból úgy tűnik, nincsenek jelentős aránytalanságok a két nem között.

5.1.1. számú táblázat - Munkanélküliségi ráta nemek szerint (a 3.2.1. táblával azonos)			
Év	Nyilvántartott álláskereső aránya az állandó népességben a 15-64 évesek körében		
	Férfiak aránya (TS 033)	Nők aránya (TS 034)	Összesen
	%	%	%
2015	7,80%	7,01%	7,41%
2016	5,83%	4,01%	4,92%
2017	4,01%	5,73%	4,87%
2018	7,46%	8,35%	7,91%
2019	7,23%	6,29%	6,76%
2020	8,38%	6,53%	7,52%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A nők gazdasági szerepére azért is tekintettel kell lenni, mert az egyszülős családok jelentős részében a nők a családfenntartók. Abban az esetben, ha a nők álláskereső, a család helyzete is megrendülhet, a család segítségre szorul.

Az összes álláskereső között viszonylag nagy arányban vannak jelen a 180 napnál hosszabb ideje nyilvántartott álláskereső, azaz a tartós munkanélküliek. A nők aránya a vizsgált időszakban -2019-es évet kivéve - minden évben jóval magasabb volt, mint a férfiaké.

5.1.2. számú tábla - A 180 napnál hosszabb ideje nyilvántartott álláskereső (a 3.2.3. táblával azonos)		
Év	180 napnál hosszabb ideje regisztrált munkanélküliek aránya (TS 057)	Nők aránya a 180 napon túli nyilvántartott álláskeresőknél (TS 058)
	%	%
2015	38,03%	51,85%
2016	41,67%	45,00%
2017	45,65%	71,43%

2018	48,00%	52,78%
2019	54,69%	42,86%
2020	56,71%	55,26%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A nők gazdasági szerepe és esélyegyenlősége területen megállapítható, hogy a nők foglalkoztatási helyzete az elmúlt években nem változott. Az önkormányzat kiemelt figyelmet fordít a tartós munkanélküli nők közfoglalkoztatásba történő fokozott bevonására, minden közfoglalkoztatással kapcsolatos kérelmet benyújt a Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal Berettyóújfalui Járási Hivatal Foglalkoztatási Osztályához, így teljesült az intézkedési tervben megfogalmazott, tartós munkanélküli nők számának csökkentésére vonatkozó intézkedés is.

A pályakezdő álláskereső aránya az összes álláskereső között viszonylag alacsonynak tekinthető. Ezek alapján megállapítható, hogy településünkön az oktatásból a munka világába történő átlépés nehézsége nem képezi jelentős okát a munkanélküliségnek. A pályakezdők nem szerinti összetételéről nincs adatunk, de mivel eleve alacsony arányban jelennek meg pályakezdők az álláskeresők között, így feltételezzük, hogy a nőket sem érinti jelentős mértékben a pályakezdési munkanélküliség.

5.1.3. számú táblázat - Pályakezdő álláskeresők száma (a 3.2.6. táblával azonos)		
Év	Nyilvántartott álláskeresők száma (TS 052)	Nyilvántartott pályakezdő álláskeresők száma (TS 053)
	fő	Fő
2015	71	7
2016	48	7
2017	46	5
2018	75	10
2019	64	5
2020	67	9

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

b) nők részvétele foglalkoztatást segítő és képzési programokban;

A foglalkoztatást segítő és képzési programok esetében figyelembe kell venni, hogy megnőtt a szakmunka iránti igény, amely elsősorban a férfi munkaerőt érinti. A nők fizikai erejükénél fogva kevésbé vonhatók be ezekre a területekre. Kifejezetten csak nőknek meghirdetett foglalkoztatást segítő képzési programok kis számban indulnak, de jellegükénél fogva jellemzően pl. kertész, szociális ápoló, takarító képzések, melyeket a Járási Hivatal Foglalkoztatási Osztálya indít, akik jelentkeznek, őket vonják be.

c) alacsony iskolai végzettségű nők elhelyezkedési lehetőségei;

A nők elhelyezkedési esélyeit csökkenti az alacsony iskolai végzettség, a származás, az etnikai hovatartozás, a hátrányos helyzetű kistérségben való élés. Különösen nehéz helyzetben vannak azok, akiknek esetében ezen tényezők többségében vagy együttesen jelentkeznek.

Az alacsony iskolai végzettségű nők elhelyezkedési lehetőségei minimálisak, elsősorban az önkormányzat közfoglalkoztatási programjaiban vannak foglalkoztatva vagy végzettséget nem igénylő idegymunkán vesznek részt.

d) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén (pl. bérkülönbség);

A nők bérezésével kapcsolatos információink nincsenek, de az Önkormányzat, mint munkáltató eleget tesz az egyenlő munkáért egyenlő bér követelményének.

5.2 A munkaerő-piaci és családi feladatok összeegyeztetését segítő szolgáltatások (pl. bölcsődei, családi napközi, óvodai férőhelyek, férőhelyhiány; közintézményekben rugalmas munkaidő, családbarát munkahelyi megoldások stb.)

A nők munkaerő-piaci esélyeit és az ideális családtervezést is pozitívan befolyásolja, ha a gyermekek napközbeni ellátása biztosított a településen. A kisgyermekes nők munkavállalását, munkába való visszatérését segíti a bölcsődei és óvodai szolgáltatások teljes körű elérése. A nők munkaerő-piaci elhelyezkedése szempontjából lényeges a gyermekek számára nyújtott napközbeni ellátásokhoz történő hozzáférés, ugyanis elhelyezkedési esélyeiket ezen szolgáltatásbeli hiányosságok csökkentik.

Nagykerékben biztosított az óvodai és az iskolai ellátás is, viszont bölcsőde és családi napközi nem működik településünkön. Az önkormányzat a 0-3 éves korú gyermekek ellátását a Szociális és Gyermekjóléti Társulással kötött megállapodás alapján biztosítja a Biharkeresztesi Szivárvány Óvoda és Bölcsőde székhelyén, lehetővé téve ezzel a 0-3 éves korosztály részére a bölcsődei, a családi napközi ellátásokat. Erre eddig még nem volt igény.

5.2.2. a) Bölcsődék és bölcsődébe beíratott gyermekek száma (4.3.3. a.) számú táblázatból		
Év	Működő, önkormányzati bölcsődei férőhelyek száma	Önkormányzati bölcsődébe beírt gyerekek száma
	db	Fő
2015	0	0
2016	0	0
2017	0	0
2018	0	0
2019	0	0
2020	0	0

Forrás: Önkormányzati és intézményi adatgyűjtés

5.2.2. b) Bölcsődék és bölcsődébe beíratott gyermekek száma (4.3.3. b.) számú táblázatból								
Év	Működő munkahelyi bölcsődei férőhelyek száma (TS 126)	Munkahelyi bölcsődébe beírt gyerekek száma (TS 122)	Működő családi bölcsődei férőhelyek száma (TS 125)	Családi bölcsődébe beírt gyerekek száma (TS 121)	Működő mini bölcsődei férőhelyek száma (TS 127)	Mini bölcsődébe beírt gyerekek száma (TS 123)	Működő (összes) bölcsődei férőhelyek száma (TS 124)	Bölcsődébe (összes) beírt gyermekek száma (TS 120)
	db	Fő	db	Fő	db	Fő	db	Fő
2015	0	0	0	0	0	0	0	0
2016	0	0	0	0	0	0	0	0
2017	0	0	0	0	0	0	0	0
2018	0	0	0	0	0	0	0	0
2019	0	0	0	0	0	0	0	0
2020	0	0	0	0	0	0	0	0

Forrás: TeIR, KSH Tstar

Összességében elmondható, hogy hiányzó szolgáltatások ezen a téren nincsenek a községben, tehát a nők munkaerő-piaci esélyei biztosítottak.

5.3 Családtervezés, anya- és gyermekgondozás területe

A családtervezés, anya- és gyermekgondozás a védőnői hálózat szakmai munkájában jelenik meg. Ennek során a szociálisan nehéz helyzetben élő várandós anyára és gyermekekre fokozott figyelmet fordítanak. A leendő szülők számára a gyermekgondozással kapcsolatos ismeretek átadását már várandós korban kezdik meg: tanfolyamok, beszélgetések, családlátogatások formájában. Segítséget nyújtanak a családi-, szociális juttatások megismerésében és a hozzá tartozó nyomtatványok kitöltésében.

A védőnő nyilvántartja a körzetében bejelentett lakcímmel rendelkező/életvitelszerűen élő várandós anyákat. Családlátogatás és tanácsadás keretében célzott és szükséglet szerinti gondozást végez. A várandós anya válsághelyzetét észlelve jelzéssel él a család- és gyermekjóléti szolgálat felé. A védőnői szolgálat nemcsak a kisgyermek egészségi állapotának felügyeletét végzi, hanem feladata a kismama (gyakorlati és lelki) segítése, ezzel látva el a felügyelete alá tartozó gyermek megfelelő testi és mentális fejlődésének biztosítását.

A védőnő kapcsolatban áll a családdal, a kisgyermekellátó intézményekkel és a háziorvossal is, így adott településen árnyalt képpel rendelkezik a családok gyermekellátási és nevelési helyzetéről. Szakemberként hatékony segítséget képes nyújtani a családoknak, ez pedig szorosan összefügg a hozzá tartozó gyermekek számától.

5. 2. 1. számú táblázat – Védőnői álláshelyek száma (a 4.3.1. táblával azonos)			
Év	Betöltött védőnői álláshelyek száma (TS 109)	0-3 év közötti gyermekek száma	Átlagos gyermekszám védőnőnként
	db	fő	fő
2015	1	63	63
2016	1	59	59
2017	1	73	73
2018	1	64	64
2019	1	51	51
2020	1	60	60

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

A 0-3 éves korú gyerekek száma ingadozó a vizsgált időszakban.

5.4 A nőket érő erőszak, kapcsolati erőszak

Településünkön a krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások korlátozottak, ugyanis sem anyaoththon, sem családok átmeneti otthona nem működik helyi szinten. Szükség esetén a családsegítő felveszi a kapcsolatot az ilyen jellegű szolgáltatást nyújtókkal, akik férőhely függvényében azonnali segítséget nyújthatnak. Ezen kívül a Bihari Szociális Szolgáltató Központ – a Gyvt. előírásainak megfelelően – gyermekvédelmi jelzőrendszeri készenléti szolgálatot működtet, mely településünk lakói számára is elérhető, krízis esetén is hívható, munkaidőn túli telefonos szolgáltatást jelent.

5.5 Krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások (pl. anyaoththon, családok átmeneti otthona)

Az otthontalanná vált szülő kérelmére családok átmeneti otthonában együttesen helyezhető el a gyermek és szülője, ha az elhelyezés hiányában lakhatásuk nem lenne biztosított, és emiatt el kellene választani a gyermeket a szülőjétől. A település önállóan ilyen szolgáltatást nem nyújt, szükség esetén az itt élők a Megyei Intézményfenntartó Központ által működtetett intézményeket veheti igénybe.

5.6 A nők szerepe a helyi közéletben

A helyi közéletben a nők legalább annyira megtalálhatóak, mint a férfiak. Az önkormányzatnál az önkormányzati intézményeknél a munkavállalók aránya a nők javára billen, több vezetői pozíciót nők töltenek be. Kimagasló és hosszabb távon is kiegyensúlyozott a nők szerep vállalása, bár a 7 fős képviselő-testületben jelenleg nincs nő.

5.7 A nőket helyi szinten fokozottan érintő társadalmi problémák és felszámolásukra irányuló kezdeményezések

A nőket helyi szinten érintő társadalmi problémák felszámolására indított kezdeményezések a településen nincsenek, mivel nem érzékelhetők a nőket érő hátrányos megkülönböztetés, így annak felszámolására sem jött létre kezdeményezés.

Tapasztalatunk szerint a gyermek születését követően az otthon maradó anyák egy része magányosnak érzi magát, hiszen hirtelen az eddigi aktív életéből szinte minden háttérbe szorul, a megszokottól más helyzetbe kerül. Ennek a helyzetnek a felszámolása érdekében igyekszik az önkormányzat a közművelődés, a sport, a szabadidő eltöltésének terén olyan családbarát környezetet, közösségi teret létrehozni, melyek színvonalas programokat, rendezvényeket kínálnak.

5.8 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A 2026. évi felülvizsgálat során megállapításra került, hogy a korábban elfogadott Helyi Esélyegyenlőségi Program felülvizsgálata során tett megállapításokban 2026. évig érdemi változás nem következett be.¹⁶

<i>A nők helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön</i>	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
<i>a nők az egészségügyi szűrővizsgálatokon alacsony számban vesznek részt</i>	<i>A népegészségügyi célú szűrőprogramokon való részvétel</i>
<i>a magányérzet kialakulásával nemcsak az anya mentális állapota romolhat, hanem családi konfliktusokhoz is vezethet</i>	<i>Együtt a magány ellen!</i>

6. Az idősek helyzete, esélyegyenlősége

A magyar társadalom előregedő társadalom. Az előregedés kihívásaira adott válaszok az „aktív öregedés” ezért nálunk is egyre inkább a figyelem középpontjába kerül. Az aktív és méltó időskor érdekében szükséges az idős emberek aktív és széleskörű részvételének elősegítése, ennek érdekében idősbarát fizikai és társadalmi környezet megteremtése, és a közszolgáltatásokhoz való hozzáférés bővítése.

A társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXI. törvény értelmében járó

- saját jogú nyugellátás
 - öregségi nyugdíj

¹⁶ Megállapította a 2026. évi felülvizsgálat

— hozzátartozói nyugellátás

- özvegyi nyugdíj
- árvaellátás
- szülői nyugdíj
- baleseti hozzátartozói nyugellátások
- özvegyi járadék

6.1 Az időskorú népesség főbb jellemzői (pl. száma, aránya, jövedelmi helyzete, demográfiai trendek stb.)

A településen a 2019. évi statisztikai adatok alapján, a 65 éven felüliek száma 222 fő. Ebből a nők száma 124 fő, a férfiak száma 98 fő, a magyarországi helyzethez hasonlóan több az idős korosztályból a nő, mint a férfi. A községben a 65 év felettiek aránya az összlakosság közel 17 %-a.

A nyugdíjasok között igen magas az egyszemélyes háztartások száma, mely háztartások nagyobb részét özvegy nők alkotják.

6.1. számú táblázat - Öregedési index (3. táblával azonos)			
Év	65 év feletti állandó lakosok száma (fő) (TS 026 és TS 028 összesen)	0-14 éves korú állandó lakosok száma (fő) (TS 010 és TS 012 összesen)	Öregedési index % (TS 030)
2015	202	221	91,40%
2016	201	232	86,64%
2017	204	230	88,70%
2018	212	221	95,93%
2019	222	222	100,00%
2020	247	224	110,26%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

6.1.1. számú táblázat – Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülők száma

Év	Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülő férfiak száma (TS 063)	Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülő nők száma (TS 064)	Összes nyugdíjas
2015	127	162	289
2016	120	151	271
2017	117	144	261
2018	114	142	256
2019	116	141	257
2020	107	145	252

Forrás: TeIR, KSH Tstar

6.1.2. számú táblázat - Nyugdíjszerű ellátások

Év	Életkoron alapuló ellátásban részesülő férfiak száma (TS 067)	Életkoron alapuló ellátásban részesülő nők száma (TS 068)	Öregségi nyugdíjban részesülő férfiak száma (TS 069)	Öregségi nyugdíjban részesülő nők száma (TS 070)	Özvegyi és szülői nyugdíjban részesülő férfiak száma (TS 071)	Özvegyi és szülői nyugdíjban részesülő nők száma (TS 072)	Időskorúak járadékában részesítettek havi átlagos száma (fő) (TS 134)
2015	5	2	81	72	1	33	5
2016	3	0	77	75	1	25	5
2017	3	0	75	73	1	23	5
2018	3	0	77	78	2	18	5
2019	2	0	79	86	4	17	5
2020	2	0	75	85	2	n.a.	5

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A táblázat alapján megállapítható, hogy az öregségi nyugdíjban részesülő nők és férfiak száma közel azonos, míg ez nem mondható el az özvegyi és szülői nyugdíjban részesülők számáról, itt a nők száma jóval magasabb minden évben, mint a férfiak száma. Időskorúak járadékában a település lakosságszámának nagyon alacsony aránya részesül.

6.2 Idősek munkaerő-piaci helyzete

Az idős korosztály (jellemzően az 50 év felettiek) foglalkoztatási mutatói a településen igen alacsonyak. A településen a regisztrált munkanélküliek száma 2019. évben 64 fő volt, ebből az 50 év feletti nyilvántartott álláskeresők száma 17 fő. Arányuk igen magas, a nyilvántartott álláskeresők 26,5 %-a 50 év feletti. Annak a személynek, aki ebben a korban munkanélkülivé válik, az elhelyezkedési esélye alacsony.

a) idősek, nyugdíjasok foglalkoztatottsága;

A településen élő idős emberek helyben, a ház körüli mezőgazdasági termelésből önmaguk és szűkebb családjuk számára zöldséget termesztenek, kisállatokat tenyésztnek, többen feltételezhetően közülük kerülnek ki az őstermelők, de vannak olyan idősök, akik egyéni gazdasági vállalkozásukat tovább viszik így biztosítva az aktív időskort.

Az idősök nyugdíjai alacsonyak, különösen a volt mezőgazdasági dolgozóké. Az idősök, nyugdíjasok jövedelmi helyzetére tekintettel az egészségesek szívesen végeznének jövedelemkiegészítő tevékenységet. Erre esély, a munkaerő-piacon nincs, kivétel, ha speciális tudással rendelkezik.

6.2. számú táblázat - Hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás terén (a 3.2.2. táblázatból)							
Nyilvántartott álláskeresők száma összesen	Év	2015	2016	2017	2018	2019	2020
	Fő össze n	71	48	46	75	64	0
41-45 év (TS 042)	Fő	3	4	8	6	10	n.a.
	%	4,23%	8,33%	17,39%	8,00%	15,63%	-
46-50 év (TS 043)	Fő	4	1	2	3	2	n.a.
	%	5,63%	2,08%	4,35%	4,00%	3,13%	-
51-55 év (TS 044)	Fő	7	4	1	1	2	n.a.
	%	9,86%	8,33%	2,17%	1,33%	3,13%	-
56-60 év (TS 045)	Fő	10	3	4	5	2	n.a.
	%	14,08%	6,25%	8,70%	6,67%	3,13%	-
61 éves, vagy afeletti (TS 046)	Fő	5	1	3	15	13	n.a.
	%	7,04%	2,08%	6,52%	20,00 %	20,31%	-

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A táblázat alapján megállapítható, hogy a 61 éves vagy afeletti nyilvántartott álláskeresők aránya 2017-ről 2018-ra háromszorosára emelkedett. A vizsgált többi korcsoportban évről évre csökkent a nyilvántartott álláskeresők száma, kivéve a 41-45 év közötti álláskeresők számát. A 61 éves vagy afeletti álláskeresők nagyon nehezen helyezkednek el, és gyakori az is, hogy közel a nyugdíjhoz szüntetik meg valakinek a munkaviszonyát.

Nem áll rendelkezésünkre adat a településen élő idősök, nyugdíjasok foglalkoztatásáról, de helyi ismereteinkre támaszkodva elmondhatjuk, hogy nagyon alacsony a nyugdíj mellett dolgozók aránya. Ennek oka lehet egyrészt a községben a munkahelyek, munkalehetőségek hiánya, másrészt pedig az, hogy a nyugdíjasok egy ledolgozott élet után szeretnének már pihenni, kikapcsolódni.

b) tevékeny időskor, élethosszig tartó tanulás, idősök, nyugdíjasok foglalkoztatásának lehetőségei a közintézményekben, foglalkoztatásukat támogató egyéb programok a településen;

Településünkön elsősorban a közfoglalkoztatási programok nyújthatnak lehetőséget az idősök munkaerő-piaci aktivitására, egyéb, kifejezetten ezt a korosztályt célzó program nem szolgálja időseink foglalkoztatását.

c) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén;

A foglalkoztatás terén időseket ért hátrányos megkülönböztetés kapcsán konkrét esetről nincs tudomásunk. Ennek ellenére megállapítható, hogy egy rendkívül kiszolgáltatott munkaerő-piaci csoportról beszélünk, így településünkön is lehetséges a velük szembeni diszkrimináció előfordulása. A nyugdíjazás előtt álló munkavállalók különösen nagy nehézségekkel szembesülnek

a munkaerőpiacon. Az idősebb korosztály alacsonyabb fokú foglalkoztatottságát több tényező is befolyásolhatja. Az elmúlt évtizedekben jelentősen átalakult a munkaerő-piac, a felgyorsult technikai és technológiai fejlődés miatt számos munkakör szűnt meg és újabbak jöttek létre, ugyanakkor újfajta képességek és kompetenciák váltak szükségessé a sikeres érvényesüléshez.

6.3 A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés

a) az idők egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférése;

Az, hogy az idők hogyan élik meg az évek múlását, az egyedüllétet, nagymértékben függ a társadalom nyújtotta életkörülményektől, az időkkel szemben tanúsított társadalmi magatartástól. A család fiatalabb tagjai gyakran kevés időt szánnak a velük való törődésre, gyakran távol élnek idősebb családtagjaiktól, illetve a megélhetési gondok miatt több mint 8 órát dolgoznak. A fentiek miatt megnőtt a személyes gondoskodást nyújtó szociális ellátások iránti igény. Az önkormányzat kötelező feladatuként biztosítja a rászoruló, településen élő idők számára a szociális alapszolgáltatásokat, továbbá a nem kötelező alapszolgáltatásokhoz való hozzájutást. Az önkormányzat szociális rendeletébe foglaltak szerint az idők számára biztosított a

- szociális étkeztetés
- házi segítségnyújtás
- tanyagondnoki szolgáltatás

Az önkormányzat társulási formában, a Szociális és Gyermejjóléti Társulást keretében látja el házi segítségnyújtás feladatát, melyet a település idős lakossága magas arányban vesz igénybe, 2019-ben a 65 év feletti lakosság 27 %-a.

A tanyagondnoki szolgáltatást az önkormányzat önállóan biztosítja. A szociális étkeztetést pedig az Alapvető Segítség Közhasznú Alapítvány által biztosítja az önkormányzat.

6.3. számú táblázat – Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülők száma (Megegyezik a 6.1.1-es táblázattal)

Év	Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülő férfiak száma (TS 063)	Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülő nők száma (TS 064)	Összes nyugdíjas
2015	127	162	289
2016	120	151	271
2017	117	144	261
2018	114	142	256
2019	116	141	257
2020	107	145	252

Forrás: TeIR, KSH Tstar

Nagykerekiben 2008-tól idősök nappali ellátást biztosító intézmény már nem működik.

6.3.1. számú táblázat - 65 évnél idősebb népesség és nappali ellátásban részesülő időskorúak száma

Év	65 év feletti lakosság száma (férfiak TS 026, nők TS 028)	Nappali ellátásban részesülő időskorúak száma (TS 129)	Házi segítségnyújtásban részesülők száma (TS 130)	Szociális étkeztetésben részesülők száma (TS 131)
	Fő	Fő	fő	fő
2015	202	0	93	43
2016	201	0	26	32
2017	204	0	23	24
2018	212	0	53	20
2019	222	0	60	20
2020	247	0	n.a.	17

Forrás: TeIR, KSH Tstar

Amennyiben az idős, rászoruló személyekről életkoruk, egészségi állapotuk, szociális helyzetük miatt az alapszolgáltatások keretében nem lehet gondoskodni, akkor szükségessé válik az állapotuknak és helyzetüknek megfelelő szakosított ellátási forma igénybevétele. Az egészségügyi szakellátást helyben nem tudják igénybe venni a lakosok, a legközelebbi szakrendelő Berettyóújfaluban van. Aki betegsége folytán, vagy mozgásában korlátozott, annak lehetősége van a tanyagondnoki szolgálat gépjárművét igényelni erre a célra.

Problémát jelent az idősebb korosztálynak, hogy a belterületi utak, járdák több helyen balesetveszélyesek, nem biztonságos a közlekedésük.

b) kulturális, közművelődési szolgáltatásokhoz való hozzáférés;

A statisztikai adatok alapján az utóbbi években erősödni látszik az a tendencia, hogy az idős emberek ameddig csak el tudják látni magukat, még a megőzvegyülés után sem költöznek össze gyermekeikkel, unokáikkal, hanem megpróbálnak önállóan élni. Ennek ellenére a családi kapcsolatoknak nagy jelentősége van az idős emberek életében. A feleslegesség tudata, a bizonytalanságérzet akkor is fizikai-lelki hanyatlást idézhet elő, ha az idős emberek viszonylag kiegyensúlyozott anyagi lehetőségek között is élnek. Ezért az idősök életmódját javító társadalmi programok, civil szervezetek tevékenységét az élet e területére, az intenzív családi kapcsolatokból kirekesztődő idős emberek aktivitásának erősítésére célszerű kiterjeszteni.

Az önkormányzat évente hagyományosan megrendezi az idősök napját. A rendezvényre a helyi óvodások és kisiskolások is nagy szeretettel készülnek.

c) idők informatikai jártassága;

Az idők informatikai jártasságáról nem készült felmérés, így nem rendelkezünk pontos adatokkal arról, hogy az idősebb korosztály mennyire képes kihasználni ezeket a lehetőségeket. A Digitális Ponton ingyenesen használható, internet-hozzáféréssel rendelkező számítógépek állnak az idők rendelkezésére, használatukban pedig segítséget nyújtanak az intézmény dolgozói.

d) a generációk közötti programok;

Ha településen bármilyen rendezvényt szervez az önkormányzat, azon fiatalok és idők is egyaránt részt vesznek. Az önkormányzat Falunapot szokott szervezni, ahol a településen élő családok „apraja és nagyja” részt vesz. Nagykerekiben az önkormányzat nagy figyelmet fordít az idős lakosságra, és arra is, hogy semmilyen programból, rendezvényből ne maradjanak ki. Minden évben, szeptember vagy október hónapban megrendezésre kerül az „Idők-napja”, ahova a településen élő 60 év feletti személyek kapnak meghívást. A rendezvényen a fiatalabb korosztály szórakoztatja az idősebb korosztályt.

6.4 Az időket, az életkorral járó sajátos igények kielégítését célzó programok a településen

A községben több területen szerveződött alkotókör, klub, melyek lehetőséget biztosítanak az idősebb korosztály számára is a szabadidő hasznos és tartalmas eltöltésére, közös programok szervezésére.

- Helyi szerveződések alapján 2016 tavaszán, Nagykerekiben is megalakult az ügyeskedő kézművesek csapata: a Nagykereki Alkotókör. A helyi rendezvényeken és más települések programjain is láthatóak alkotásaik.
- Közösségszervezés érdekében csigacsináló klub létrehozását kezdeményezték. Kérdőívezés során felmerült az az igény, hogy gyakorolják a hagyományos házi tézsa készítésének elsajátítását csigacsináló eszköz alkalmazásával. Így meghirdették a csoportot, és 2017 őszétől kezdődően csigacsináló délutánokon vehetnek részt az érdeklődők, minden héten. A tagok létszáma 12-20 fő.
- A Bocskai Dalkör 2013. októberében alakult meg, amikor a tagok készültek a nagykereki szüreti felvonulásra, és az esti mulatságra. Azóta már több helyi rendezvényen is felléptek és más településen is szerepeltek. Jelenleg 11-en vesznek részt a dalkörben.
- Egész évben folyamatosan szerveznek színházi látogatásokat az igényeknek megfelelően.

A település a helyben biztosított szűrővizsgálatokkal segíti az idős emberek egészségmegőrzését, a betegségek korai felismerését. A háziorvosi ellátás keretében a pácienseinknek lehetőségük van

előre bejelentkezni, és időpontot kérni háziiorvosi vizsgálatra, továbbá a hosszas várakozás elkerülése miatt a rendelőben kihelyeztek egy postaládát, amibe a betegek a havi, rendszeresen szedett gyógyszereik listáját dobhatják be és másnap reggel megkapják a recepteket. Keddi napokon történik a vérvétel, a laborok beszállítását az önkormányzat végzi. Azoknál az idős betegeknél, akik nem tudnak házon kívül közlekedni, megoldják, hogy az otthonukban leveszik a laborvizsgálathoz a vért. Több idős beteget, aki nem tud megjelenni a rendelőbe, havi rendszerességgel meglátogatja a háziorvos az otthonában.

A települési közösségtől különleges figyelmet igényelnek azok az idős emberek, akik 80 év felettiek és egyedül élnek, vagy azok, akik éppen kórházból tértek haza, és egyedül élnek.

6.5 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A 2026. évi felülvizsgálat során megállapításra került, hogy a korábban elfogadott Helyi Esélyegyenlőségi Program felülvizsgálata során tett megállapításokban 2026. évig érdemi változás nem következett be.¹⁷

<i>Az idősök helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön</i>	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
<i>nemzedékek közötti kapcsolat nehézsége, idősök elszeparálódása a környezettől</i>	<i>Közös programok az idősökkel</i>
<i>az idősök a legveszélyeztetettebb korosztály a bűncselekmények tekintetében</i>	<i>Közbiztonság növelése</i>

7. A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége

A fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról szóló 1998. évi XXVI. törvény (továbbiakban: Fot.) 4. §. alapján fogyatékos személy: aki érzékszervi - így különösen látás-, hallásszervi, mozgásszervi, értelmi képességeit jelentős mértékben vagy egyáltalán nem birtokolja, illetőleg a kommunikációjában számottevően korlátozott, és ez számára tartós hátrányt jelent a társadalmi életben való aktív részvétel során.

A Fogyatékos-sággal élő személyek jogairól szóló egyezmény és az ahhoz kapcsolódó Fakultatív Jegyzőkönyv kihirdetéséről szóló 2007. évi XCII. törvény 1 cikk szerint fogyatékos személy minden olyan személy, aki hosszan tartó fizikai, értelmi, mentális vagy érzékszervi károsodással él, amely számos egyéb akadállyal együtt korlátozhatja az adott személy teljes, hatékony és másokkal egyenlő társadalmi szerepvállalását.

¹⁷ Megállapította a 2026. évi felülvizsgálat

A 2011. évi népszámlálási adatok alapján 456 638 fő vallotta önmagát fogyatékossgal élőnek Magyarországon. Az összes fogyatékossgal élő személyen belül, a mozgássérült fogyatékossgal élők vannak a legnagyobb arányban (41,37 %), gyengénlátók 13,08 %, vak 1,61%, nagyot halló 11,23%, értelmi fogyatékos 7,62 %.

A fogyatékkal élő emberek és családjaik világszerte a legsérülékenyebb társadalmi csoportot alkotják, évszázadok óta a szociális élet peremére sodródva élnek, boldogulásukat ezernyi tényező hátráltatja. Közös feladatunk annak lehetővé tétele, hogy egyenlő esélyekkel érvényesülhessenek a mindennapi életünk során a lakhatás és közlekedési eszközök használata, a szociális és egészségügyi ellátás, az iskoláztatási és munkalehetőségek, a kulturális és társadalmi élet, valamint a sport és a szórakozás területén is.

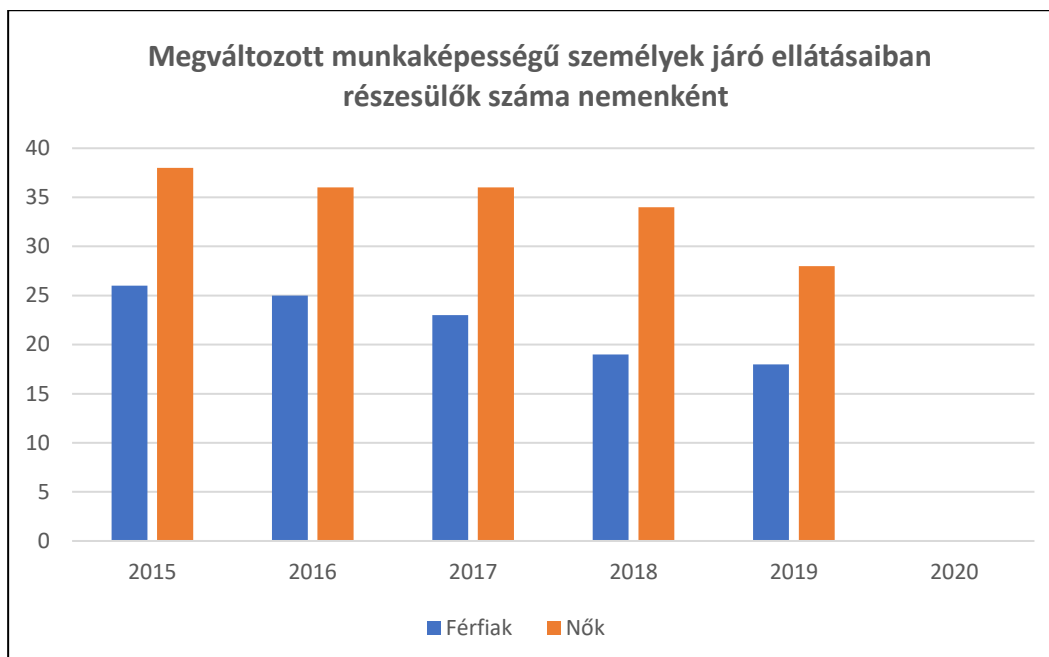
A fogyatékkal élőkre vonatkozóan nem állnak rendelkezésre értékelhető statisztikai adatok településünkre vonatkozóan, amelyek alapján pontos képet lehetne alkotni a fogyatékkal élők lakhatási, egészségügyi, foglalkoztatási helyzetéről. Kivételt képeznek ez alól a tanköteles korú fogyatékkal élő gyermekek, hiszen a sajátos nevelési igényű gyermekekről pontos adataink vannak, ők integrált oktatásban vesznek részt.

7.1 A településen fogyatékossgal élő személyek főbb jellemzői, sajátos problémái

A településen élő megváltozott munkaképességű személyek számáról nem rendelkezik az önkormányzat sem célcsoporti, sem nemek szerinti, sem pedig kor szerinti adatokkal. Foglalkoztatási helyzetükről nincsenek pontos információi a település önkormányzatának.

7.1.1 számú táblázat - Megváltozott munkaképességű személyek ellátásaiban részesülők száma nemenként			
Év	Megváltozott munkaképességű személyek ellátásaiban részesülők száma - Férfiak (TS 061)	Megváltozott munkaképességű személyek ellátásaiban részesülők száma - Nők (TS 062)	Összesen
2015	26	38	64
2016	25	36	61
2017	23	36	59
2018	19	34	53
2019	18	28	46
2020	15	27	42

Forrás: TeIR, KSH Tstar

Az aktív korú népességén belül 2019-ben 5 %-ot tettek ki a megváltozott munkaképességű személyek. A szociális törvény szerinti egészségkárosodottak rendszeres szociális segélyét 2015. március 1. napjáig az önkormányzat, ezt követően pedig egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatás formájában a járási hivatal folyósítja.

A vizsgált években a megváltozott munkaképességű személyek száma csaknem 30 %-al csökkent, és minden évben a nők jelentek meg jóval magasabb számban.

Egyes esetekben az iskolai végzettségük elmarad az egészséges társaikétól, ami tovább rontja megélhetési esélyeiket. A tartós egészségügyi problémákkal, illetve fogyatékkal élő emberek munkaerő-piaci lehetőségei erősen behatárolódtak.

7.1.2. számú táblázat - Nappali ellátásban részesülő fogyatékkal élők száma	
Év	Nappali ellátásban részesülő fogyatékos személyek száma (TS 128)
2015	0
2016	0
2017	0
2018	0
2019	0
2020	0

Forrás: TeIR, KSH Tstar; és helyi adatszolgáltatók

Nagykerékiben nem működik a fogyatékos személyek nappali ellátását biztosító intézmény.

a) fogyatékossgal élő személyek foglalkoztatásának lehetőségei, foglalkoztatottsága, védett foglalkoztatás, közfoglalkoztatás;

A fogyatékkal élők elhelyezkedésük során számos akadályba ütköznek. A munkáltató előítélete mellett a közlekedés eszközök használata is megnehezíti helyzetüket. A fogyatékos személyek elszigeteltek a társadalomban, így családjaik is jobban elkülönülnek a környezetüktől, ami értelmi fogyatékosok esetén még jelentősebb. A fogyatékkal élők jelenleg nincsenek foglalkoztatva településünkön közfoglalkoztatás keretében; a fogyatékkal élő, megváltozott munkaképességű személyeket településünk közelében Biharkeresztesen foglalkoztatnak.

b) munkavállalást segítő lehetőségek;

A településen nem működik olyan civil szervezet, egyesület, alapítvány, amely a fogyatékos személyek foglalkoztatását segítené elő. Amennyiben igény merül fel, az önkormányzat segítséget nyújt a szállításban, illetve a munkahellyel történő kapcsolattartásban.

c) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén;

Gyakran előforduló probléma, hogy a fogyatékos személyt akadályozottsága miatt nem foglalkoztatják a végzettségének és képzettségének megfelelő álláshelyen. A fogyatékos személyek foglalkoztatása akkor is meghiúsulhat, ha a fogyatékos személy nem tudja megközelíteni a munkahelyet,

d) önálló életvitelt támogató helyi intézmények, szolgáltatások, programok;

Fogyatékosok önálló életvitelét támogató intézmény nem található a községben. A szolgáltatások esetében a Szociális és Gyermekjóléti Társulás által biztosított szociális alapszolgáltatásokat kell kiemelni, melyek a fogyatékkal élők számára is elérhetők. A szociális étkeztetést, házi segítségnyújtást, igénybe vevők között, nem vele született fogyatékosokkal rendelkezőket is találunk. Az általuk igényelt szolgáltatás hozzájutását nagyban megkönnyíti, hogy az önkormányzat biztosítja az ebédek házhoz szállítását.

7.2 Fogyatékkal élő személyek pénzügyi és természetbeni ellátása, kedvezményei

A fogyatékkal élők pénzügyi, természetbeni ellátása a jogosultság alapján történik. Nem tekinti külön az önkormányzat a fogyatékos személyeket egy-egy ellátás biztosításánál, ezért a szociális ellátásokat igénybevevők között nagy valószínűséggel jelen vannak fogyatékos személyek is.

A házi segítségnyújtás is olyan ellátás, amire a fogyatékos személyek is jogosultak lehetnek. Bejelentett igényük szerint biztosítjuk a lakókörnyezetben történő ellátásukat, szem előtt tartva életvitelük önállóságának megőrzését. Feltételezhetően vannak fogyatékos személyekkel együtt élő családok, akik családsegítésre szorultak az elmúlt évben, vagy gyermekeik számára gyermekvédelmi kedvezményt utal az önkormányzat.

A településen sem önkormányzati, sem egyházi, sem civil fenntartású intézmény a nappali ellátásban részesülő fogyatékkal élő személyek számára nincs.

7.3 A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés lehetőségei, akadálymentesítés

a) egészségügyi és rehabilitációs ellátások elérhetősége, együttműködése;

A szakellátások Berettyóújfaluban, vagy Debrecenben vannak, az ide történő eljutás feltételezhetően a fogyatékos személyek számára problémát jelent, ezért az Önkormányzat a tanyagondnoki szolgálat gépjárművével igény esetén biztosítja a szállítást.

b) települési önkormányzati tulajdonban lévő középületek akadálymentesítettsége;

A fizikai akadálymentesítés az intézmények egy részénél megtörtént a korábbi években (Polgármesteri Hivatal, Orvosi rendelő) más intézményeknél még nem megfelelő (védőnői szolgálat, könyvtár épület). Az épületen belüli akadálymentesítés is még több esetben megoldásra vár. Az ügyintézők, dolgozók azonban minden esetben biztosítják számukra a szolgáltatások elérését ott is, ahol fizikailag ez nehézségekbe ütközik.

c) közszolgáltatásokhoz, köznevelési intézményekhez, kulturális és sportprogramokhoz való hozzáférés lehetőségei, fizikai, információs és kommunikációs akadálymentesítettség, lakóépületek, szolgáltató épületek akadálymentesítettsége;

Településünk honlapja akadálymentesített, mely megkönnyíti a fogyatékkal élők eligazodását. A település kulturális és sportprogramjai mindenki előtt nyitottak, bár ezeken a fogyatékkal élők csak kis számban, vagy egyáltalán nem vesznek részt.

d) munkahelyek akadálymentesítettsége;

Nagykerekiben a munkahelyek többségénél nem megoldott az akadálymentesítés és az önkormányzati intézmények esetében is fejlesztésre vár.

e) közösségi közlekedés, járdák, parkok akadálymentesítettsége;

Az Önkormányzat tulajdonában lévő járdák, zöldterületek, játszóterek felújítása során folyamatosan gondoskodik az önkormányzat a hozzáférés akadálymentességének biztosításáról.

f) fogyatékkal élő személyek számára rendelkezésre álló helyi szolgáltatások (pl. speciális közlekedési megoldások, fogyatékkal élő személyek nappali intézménye, stb.);

Kifejezetten fogyatékkal élő személyek számára működtetett helyi szolgáltatások nem állnak rendelkezésre. A célcsoport részére biztosítottak ugyanazon feltételek, mint amelyek az idősek

számára biztosítottak. A szociális alapszolgáltatások közül jelenleg a családsegítés, a házi segítségnyújtás, az étkeztetés érhető el a fogyatékos személyek számára Nagykerekiben.

g) előnyben részesítés (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások);

Egyéb pozitív intézkedések, hátránykompenzáló juttatások nem segítik a településen élő fogyatékos személyeket.

7.4. Fogyatékossgal élők sajátos igényeinek kielégítését célzó programok a településen

Kifejezetten a fogyatékossgal élők sajátos igényeinek kielégítését célzó programok nem működnek településünkön, ilyen programok működtetésére nem jelentkezett igény.

7.5 A fogyatékossgal élőket helyi szinten fokozottan érintő társadalmi problémák és a felszámolásukra irányuló kezdeményezések

Tapasztalataink alapján feltételezhetjük, hogy nincs olyan társadalmi probléma, mely településünkön fokozottabban érintené a fogyatékossgal élők csoportját, mint más településeken. Nem talákoztunk olyan esettel amikor egy fogyatékossgal élő személyt bármilyen atrocitás ért volna helyben. Azonban bizonyára településünkön is jelen vannak azok az esetleges problémák, melyekkel bárhol máshol is szembesülhet egy fogyatékossgal élő személy. Ilyen probléma lehet, hogy a többségi társadalom tagjai sokszor nem tudják, miként közelítsenek egy fogyatékossgal élő személyhez, hogy miként kommunikáljanak, mi a számukra megfelelő segítségnyújtási forma stb.

7.6 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása

A 2026. évi felülvizsgálat során megállapításra került, hogy a korábban elfogadott Helyi Esélyegyenlőségi Program felülvizsgálata során tett megállapításokban 2026. évig érdemi változás nem következett be.¹⁸

<i>A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön</i>	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
<i>nincsenek pontos információk a településen fogyatékkal élők számáról, koráról, iskolai végzettségéről, foglalkoztatottságáról</i>	<i>Egységes nyilvántartás a településen fogyatékkal élőkről</i>
<i>a közszolgáltatást nyújtó intézmények akadály-mentesítése nem teljes körű</i>	<i>Az egészségház és a könyvtár akadálymentesítése</i>

¹⁸ Megállapította a 2026. évi felülvizsgálat

Több célcsoportot érintő, településszintű megállapítások	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
<i>a belterületi utak, járdák állapota nagyon rossz, nem biztonságos rajta a közlekedés, különösen az idősebb korosztály számára</i>	<i>Belterületi utak, járdák karbantartása, felújítása</i>
<i>a településen a belvíz elvezetés nem megoldott, esőzések esetén gondot okoz</i>	<i>Csapadékvíz elvezetés megoldása</i>

8. Helyi partnerség, lakossági önszerveződések, civil szervezetek és for-profit szereplők társadalmi felelősségvállalása

- a) a 3-7. pontban szereplő területeket érintő civil, egyházi, karitatív szervezeti szolgáltató és érdekvédelmi szervezetek, önszerveződések feltérképezése (közfeladatot ellátó szervezetek, közfeladatonként bemutatva, önkéntesek száma, partnerségi megállapodások száma);**

A településen működik az Összefogás Nagykerekiért Egyesület. Az egyesület célja Nagykereki és Hajdú-Bihar Megye lakossága számára kulturális és sportprogramok biztosítása, a népi hagyományok, valamint a kulturális és közösségi értékek átadása a fiatalabb generációk számára. Továbbá a szociálisan hátrányos helyzetű családok, valamint gyermekek támogatása.

- b) helyi önkormányzati, nemzetiségi önkormányzati, egyházi, civil szektor és gazdasági szereplők közötti partnerség bemutatása;**

A településen a roma nemzetiségi önkormányzat 2022. júliusával megszűnik, de az egyházi és civil szereplőkkel jellemzően szorosan együttműködik az Önkormányzat. A civil szféra képviselői a települési rendezvények szervezésében és lebonyolításában is részt vesznek. Az esélyegyenlőségi célcsoportokat érintő esetleges problémák felmerülése esetén az Önkormányzat és a problémában érintett csoport érdekeit képviselő civil vagy egyházi szereplő közösen gondolkodva, szoros együttműködésben keres megoldást a bajba jutottak megsegítése céljából.

- c) önkormányzatok közötti, illetve térségi, területi társulásokkal való partnerség, társadalmi felzárkózást segítő közös programok bemutatása;**

Az önkormányzat a település érdekeit szem előtt tartva több területen is együttműködik a térség településeivel. Elsősorban szociális területen, köznevelés területén erős az együttműködés.

- Önkormányzatunk tagja a Szociális Gyermekjóléti Társulásnak. A társulásban 7 önkormányzat vesz részt. A társulás keretében látja el az önkormányzat a szociális, valamint a család- és gyermekvédelmi feladatait.
- Önkormányzatunk tagja az Óvodai Társulásnak is. A társulásban 5 önkormányzat vesz részt. A társulásban résztvevő önkormányzatok a hatékony és eredményes tevékenység érdekében közösen szervezik és oldják meg a köznevelési feladatokat.
- Településünk a Bihari Önkormányzatok Többcélú Kistérségi Társulása keretében látja el a család- és gyermekjóléti központ működtetésének feladatát.

d) a nemzetiségi önkormányzatok célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége;

Nagykerekiben roma nemzetiségi önkormányzat működik, de működése 2022. júliusától megszűnik. A nemzetiségi önkormányzat rendezvényekkel, programokkal segítette saját hagyományainak, kulturális szokásainak megismerését, támogatták az óvodai és iskolai rendezvényeket.

e) civil szervezetek célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége;

A civil szervezetek az érintett célcsoportokkal kapcsolatosan az esélyegyenlőség elérésére törekszenek. A szervezetek alapszabályukban meghatározott módon képviselik tagságukat, szükség esetén társadalmi párbeszédet kezdeményeznek és lehetőségeikhez mérten támogatják a látókörükben élő rászoruló célcsoportok tagjait.

f) for-profit szereplők részvétele a helyi esélyegyenlőségi feladatok ellátásában.

A for-profit szféra konkrét szerepvállalása az esélyegyenlőségi feladatok ellátásában nem jellemző településünkön.

A társadalmi partnerség és együttműködés egyik eszköze a HEP Fórumok szervezése.

HEP Fórumok segítségével a helyi állami, önkormányzati, egyházi és civil szervezetek között a hatékonyabb együttműködés alakulhat ki a célcsoportok esélyegyenlőségi problémáinak a beazonosításában, a problémákra adekvátan válaszoló intézkedések megfogalmazásában, összehangolásában, valamint a HEP intézkedéseinek megvalósításában, megkönnyítve így az önkormányzatok esélyteremtő feladatainak ellátását.

9. A helyi esélyegyenlőségi program nyilvánossága

a) a helyzetelemzésben meghatározott esélyegyenlőségi problémák kapcsán érintett nemzetiségi önkormányzatok, egyéb partnerek (állami vagy önkormányzati intézmények, egyházak, civil szervezetek, stb.) bevonásának eszközei és eljárásai a HEP elkészítésének folyamatába;

A Helyi Esélyegyenlőségi Program elkészítése során a település intézményei, a civil szervezetek, az egyházak, az állami intézmények bevonásra kerültek az egyes esélyegyenlőségi célcsoportokat érintő problémák feltárásának folyamatába. Adatszolgáltatás kapcsán működtek velünk együtt, de a problémák beazonosítása, megfogalmazása terén is segítségünkre voltak. Az egyeztetések személyes, telefonos és elektronikus formában zajlottak.

b) az a) pont szerinti szervezetek és a lakosság végrehajtással kapcsolatos észrevételeinek visszacsatolását szolgáló eszközök bemutatása, valamint annak rögzítése, hogy működtet-e HEP Fórumot;

Az esélyegyenlőségi program a képviselő-testület általi elfogadását követően kihirdetésre kerül a település honlapján (www.nagykerek.hu), valamint az Önkormányzat hirdetőtábláján, hogy bárki számára megismerhető legyen, és a település lakossága számára biztosított legyen az észrevételek megtételének lehetősége. A települési intézmények, az egyházak, a civil szféra képviselői, illetve a lakosság visszajelzéseit az Önkormányzat beépíti a végrehajtással kapcsolatos feladatok ellátásának folyamatába.

c) A képviselő-testületi döntést követően az elfogadott HEP dokumentumot, valamint a hiteles határozatot a települési önkormányzat a helyben szokásos módon közzé teszi, és megküldi a TEF esélyegyenlőségi mentora részére. A TEF az települési önkormányzatok HEP-jeit közzéteszi, honlapján megjelenteti.

A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)

1. A HEP IT részletei

A helyzetelemzés megállapításainak összegzése

Célcsoport	Következtetések	
	problémák beazonosítása rövid megnevezéssel	fejlesztési lehetőségek meghatározása rövid címmel
Romák és/vagy mélyszegénységben élők	nincs egy rendezvényeknek, programoknak helyt adó modern közösségi tér a településen	Közösségi tér kialakítása
	egészségi állapot romlása, rendszeres testmozgás hiánya	Sportpark létrehozása Megvalósult¹⁹
Gyermekek	nincs a településen a gyerekek számára játszótér	Játszótér kialakítása
	a nyári szünetben a gyerekek napközbeni felügyelete sok esetben nem megoldott	Nyári tábor szervezése
Idősek	nemzedékek közötti kapcsolat nehézsége, idősek elszeparálódása a környezettől	Közös programok az idősekkel
	az idősek a legveszélyeztetettebb korosztály a bűncselekmények tekintetében	Közbiztonság növelése
Nők	a nők az egészségügyi szűrővizsgálatokon alacsony számban vesznek részt	A népegészségügyi célú szűrőprogramokon való részvétel
	a magányérzet kialakulásával nemcsak az anya mentális állapota romolhat, hanem családi konfliktusokhoz is vezethet	Együtt a magány ellen!
Fogyatékkal élők	nincsenek pontos információk a településen fogyatékkal élők számáról, koráról, iskolai végzettségéről, foglalkoztatottságáról	Egységes nyilvántartás a településen fogyatékkal élőkről
	a közszolgáltatást nyújtó intézmények akadálymentesítése nem teljes körű	Az egészségház és a könyvtár akadálymentesítése

¹⁹ Megállapította a 2026. évi felülvizsgálat

Több célcsoportot érintő, településszintű megállapítás	<i>a belterületi utak, járdák állapota nagyon rossz, nem biztonságos rajta a közlekedés, különösen az idősebb korosztály számára</i>	<i>Belterületi utak, járdák karbantartása, felújítása</i>
	<i>a településen a belvíz elvezetés nem megoldott, esőzések esetén gondot okoz</i>	<i>Csapadékvíz elvezetés megoldása</i>

Jövőképünk

- Olyan településen kívánunk élni, ahol a romák fel tudnak zárkózni a közösséghez, valamint életminőségük és önálló életük fokozatosan javul.
- Fontos számunkra, hogy a mélyszegénységben élők életminősége folyamatosan javuljon.
- Kiemelt területnek tartjuk a gyerekek testi és lelki fejlődését.
- Folyamatosan odafigyelünk az idősek szociális és egészségügyi szolgáltatásainak biztosítására, illetve a nemzedékek közötti szolidaritásra.
- Elengedhetetlennek tartjuk a nők esetén a szülői és munkahelyi feladatok összeegyeztetését, az egyenlő esélyek érvényesülését.

2. Összegző táblázat - A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)

2026. évi felülvizsgálat intézkedései

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L
Intézkedés sorszáma	Az intézkedés címe, megnevezése	A helyzetelemzés következtetéseiben feltárt esélyegyenlőségi probléma megnevezése	Az intézkedés elérése kívánt cél	A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal	A cél kapcsolódása országos szakmapolitikai stratégiákhoz	Az intézkedés tartalma	Az intézkedés felelőse	Az intézkedés megvalósításának határideje	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága	Önkormányzatok közötti együttműködésben megvalósuló intézkedés esetében az együttműködés bemutatása
0. Település szintű probléma												
1	Belterületi utak, járdák karbantartása, felújítása	a belterületi utak, járdák állapota nagyon rossz, nem biztonságos rajta a közlekedés, különösen az idősebb korosztály számára	biztonságos közlekedés biztosítása	gazdasági program	Magyar Program	Falu belterületi utak, járdák karbantartása, javítása pályázati lehetőségek felhasználásával	polgármester	2027. 06. 29. (kedd)	felújított belterületi utak, járdák hossza	pályázati forrás kihasználása	folyamatosan fenntartható	nem releváns
2	Csapadékvíz elvezetés megoldása	Csapadékvíz elvezetés megoldása	a településen teljes körű belvíz elvezető rendszer kiépítése	gazdasági program	Magyar Program	Falu belvíz elvezetés megoldása	polgármester	2027. 06. 29. (kedd)	a projekt megvalósulása	pályázati forrás kihasználása	pályázati feltételekkel biztosítható	nem releváns
I. A mélyszegénységben élők és a romák esélyegyenlősége												
1	Közösségi tér kialakítása	nincs a településen közösségi tér	rendezvények, programoknak helyt adó modern közösségi tér létrehozása, szervezett programok, szabadidős programok számának növelése	gazdasági program	Magyar Program	Falu a mai kor igényeit teljesen kielégítő épületkomplexumban létrehozni azt a közösségi teret, ahol mindenki zavartalanul élvezheti a művelődés, a kultúra, a szórakozás különféle aspektusait	polgármester	2027. 06. 29. (kedd)	közösségi tér létrejötte, programok, résztvevők száma	pénzügyi – pályázati kiírásokhoz kapcsolódó	folyamatosan fenntartható	nem releváns
II. A gyermekek esélyegyenlősége												
1	Játszótér kialakítása	Játszótér kialakítása	Szabadidő hasznos,	gazdasági program	Magyar Program	Falu EU-s normáknak megfelelő, állandóan	polgármester	2027. 06. 29. (kedd)	rendszeresen használók száma	pályázati forrás kihasználása	pályázattól függően	nem releváns

			biztonságos eltöltése			látogatható játszótér kialakítása					olyamatosan fenntartható		
2	Nyári tábor szervezése	Nyári tábor szervezése	a gyermekek biztonságos felügyelete, szabadidő hasznos eltöltése, baráti kapcsolatok, közösségek kialakulása	gazdasági program	MNTFS 2030	Az önkormányzat a településen élő fiatal önkéntes középiskolások, és közmunkások bevonásával nyári napközit szervez	polgármester, közművelődési szakember, családsegítő munkatársa	2027. 06. 29. (kedd)	résztevők száma	humán erőforrás, pályázati forrás kihasználása	olyamatosan fenntartható	nem releváns	
III. A nők esélyegyenlősége													
1	A népegészségügyi célú szűrőprogramokon való részvétel	A népegészségügyi célú szűrőprogramokon való részvétel	A lehető szélesebb körben népszerűsíteni és tudatosítani a szűrés célját és fontosságát.	gazdasági program	MNTFS 2030	A szervezett szűrés célja minden korai miatt veszélyeztetett nő hozzá juthasson az ellenőrzés lehetőségéhez. Személyre szóló értesítéssel és információ átadással népszerűsíteni a szűrőprogramokat.	orvosok, védőnők, önkormányzat	2027. 06. 29. (kedd)	az érintett nők száma, és a szűrésben résztvevők aránya	szűrőközpontba való jutást elősegítő közlekedési eszközök biztosítása	olyamatosan fenntartható	nem releváns	
2	Együtt a magány ellen!	Célzott programok, fejlesztések az elmagányosodás ellen	Közösségi részvétellel erősítése az elmagányosodás megelőzésére	költségvetési koncepció	MNTFS 2030	Célzott programok, fejlesztések az elmagányosodás ellen	védőnő, közművelődési szakember, családsegítő munkatárs, polgármester	2027. 06. 29. (kedd)	a résztvevők száma	humán, pénzügyi, technikai	olyamatosan fenntartható	nem releváns	
IV. Az idősek esélyegyenlősége													
1	Közbiztonság növelése	Közbiztonság növelése	Az idősek biztonságának fokozása érdekében térfigyelő kamerarendszer telepítése.	gazdasági program	MNTFS 2030	térfigyelő kamerarendszer kiépítése	polgármester	2027. 06. 29. (kedd)	bűnelkövetések számának csökkenése	pályázati forrás kihasználása	pályázattól függően folyamatosan fenntartható	nem releváns	
2	Közös programok az idősekkel	Közös programok az idősekkel	Az idősek érzik, hogy szükség van rájuk. A gyermekekre is jó hatással van az idősekkel való közös játék:	gazdasági program	MNTFS 2030	Közös Generációs programok szervezése az idősek és fiatalok kapcsolatának erősítéséhez.	polgármester, szociális intézmény vezetője	2027. 06. 29. (kedd)	évi két alkalommal a betervezett programok megvalósulása	személyi, tárgyi feltételek biztosítása az önkormányzat költségvetésében, pályázati források kihasználása	olyamatosan fenntartható	nem releváns	

			fejlődik szociális érzékenység ük, és hozzászokna k, megtanulják elfogadni az idő múlását, az öregedés jellemzőit.									
V. A fogyatékkal élők esélyegyenlősége												
1	Egységes nyilvántartás a településen fogyatékkal élőkről	Egységes nyilvántartás a településen fogyatékkal élőkről	Az érintett csoport ismerete céltobb segítségnyújtást biztosít.	nem releváns	MNTFS 2030	Az érintettek körének teljes feltérképezése, adatbázis létrehozása	polgármester, szociális intézmény vezetője	2027. 06. 29. (kedd)	adatállomány létrejött	humán erőforrás	fenntartás frissítéssel	nem releváns
2	Az egészségház és a könyvtár akadálymentesítése	Az egészségház és a könyvtár akadálymentesítése	Az egyenlő esélyű hozzáférés biztosítása az önálló életvitelben.	gazdasági program	MNTFS 2030	Az akadálymentesítés áttekintése, pályázatok keresése a fejlesztéshez	polgármester	2027. 06. 29. (kedd)	Akadálymentesített középületek száma, utak aránya	Személyi, tárgyi feltételek biztosítása az önkormányzat kötségvetésében, pályázati források kihasználása	folyamatosan fenntartható	nem releváns

3. Megvalósítás

3.1 A megvalósítás előkészítése

Önkormányzatunk az általa fenntartott intézmények vezetői számára feladatul adja és ellenőrzi, a településen működő nem önkormányzati fenntartású intézmények vezetőit pedig partneri viszony során kéri, hogy a Helyi Esélyegyenlőségi Programot valósítsák meg, illetve támogassák.

Önkormányzatunk azt is kéri intézményeitől és partnereitől, hogy vizsgálják meg, és a program elfogadását követően biztosítsák, hogy az intézményük működését érintő, és az esélyegyenlőség szempontjából fontos egyéb közszolgáltatásokat meghatározó stratégiai dokumentumokba és iránymutatásokba épüljenek be és érvényesüljenek az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó azon kötelezettségek, melyek az önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Programjában részletes leírásra kerültek.

Önkormányzatunk elvárja, hogy intézményei a Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Tervében szereplő vállalásokról, az őket érintő konkrét feladatokról intézményi szintű akcióterveket és évente cselekvési ütemterveket készítsenek.

Önkormányzatunk a HEP kidolgozására és megvalósítására, továbbá értékelésére, ellenőrzésére és az ennek során nyert információk visszacsatolására, valamint a programba történő beépítésének garantálására **Helyi Esélyegyenlőségi Programért Felelős Fórumot** hoz létre és működtet.

A fentiekkel kívánjuk biztosítani, hogy az HEP IT-ben vállalt feladatok településünkön maradéktalanul megvalósuljanak.

3.2 A megvalósítás folyamata

A társadalmi partnerség és együttműködés egyik eszköze a HEP Fórumok szervezése lehet. HEP Fórumok segítségével a helyi állami, önkormányzati, egyházi és civil szervezetek között a hatékonyabb együttműködés alakulhat ki. A célcsoportok esélyegyenlőségi problémáinak a beazonosításában, a problémákra adekvátan válaszoló intézkedések megfogalmazásában, összehangolásában, valamint a HEP intézkedéseinek megvalósításában, megkönnyítve így az önkormányzatok esélyteremtő feladatainak ellátását.

A HEP Fórum feladatai:

- a célcsoportok esélyegyenlőségi problémáinak a beazonosítása, a problémákra adekvátan válaszoló intézkedések megfogalmazása, összehangolása,
- a HEP intézkedéseinek megvalósításában, az HEP IT megvalósulásának figyelemmel kísérése, a HEP IT-ben lefektetett célok megvalósulásához szükséges beavatkozások évenkénti felülvizsgálata,
- annak figyelemmel kísérése, hogy a megelőző időszakban végrehajtott intézkedések elősegítették-e a kitűzött célok megvalósulását, és az ezen tapasztalatok alapján esetleges új beavatkozások meghatározása
- a HEP IT aktualizálása, az esetleges változások beépítése a HEP IT-be, a módosított HEP IT előkészítése képviselő-testületi döntésre
- az esélyegyenlőséggel összefüggő problémák megvitatása
- a HEP IT és az elért eredmények nyilvánosság elé tárása, dokumentálása, kommunikálása

Az esélyegyenlőség fókuszban lévő célcsoportjaihoz és kiemelt problématerületekre a terület aktorainak részvételével tematikus munkacsoportokat alakítunk az adott területen kitűzött célok megvalósítása érdekében. A munkacsoportok vezetői egyben tagjai az Esélyegyenlőségi Fórumnak is, a munkacsoportok rendszeresen (minimum évente) beszámolnak munkájukról az Esélyegyenlőségi Fórum számára.

A HEP Fórum működése:

A Fórum legalább kétfévente, a felülvizsgálatok és az új HEP elfogadása előtt, de szükség esetén ennél gyakrabban ülésezik.

A Fórum működését megfelelően dokumentálja, üléseiről jegyzőkönyv készül.

A Fórum javaslatot tesz az HEP IT megvalósulásáról készített beszámoló elfogadására, vagy átdolgoztatására, valamint szükség szerinti módosítására.

A HEP Fórum egy-egy beavatkozási terület végrehajtására felelőst jelölhet ki tagjai közül.

A HEP Fórumok összetétele:

Tagok

- a település polgármestere,
- a közös önkormányzati hivatal jegyzője,
- ügyrendi bizottság elnöke,
- családsegítő szolgálat munkatársa,
- a településen működő - a HEP célcsoportjai kapcsán érintett - civil szervezetek és egyházak képviselői,
- közművelődési szakember,
- tagóvoda-vezető,
- a település HEP referense,
- védőnő

Egyéb meghívottak

- a település képviselő-testületének tagjai,
- az illetékes esélyegyenlőségi mentor,
- tankerületi központ képviselője,
- környező települések önkormányzati szereplői,

- járási jelzőrendszeri tanácsadó,
- egyéb meghívottak (járási hivatalok beavatkozási területekhez és célcsoportokhoz kapcsolódó szervezeti egységeinek képviselői, térségi felzárkózási programok képviselői).

3.3 Monitoring és visszacsatolás

A Helyi Esélyegyenlőségi Program megvalósulását, végrehajtását a HEP Fórum ellenőrzi, és javaslatot készít a HEP szükség szerinti aktualizálására az egyes beavatkozási területek felelőseinek, illetve a létrehozott munkacsoportok beszámolóinak alapján.

3.4 Nyilvánosság

A program elfogadását megelőzően, a véleménynyilvánítás lehetőségének biztosítása érdekében nyilvános fórumot hívunk össze.

A véleményformálás lehetőségét biztosítja az Helyi Esélyegyenlőségi Program nyilvánosságra hozatala is, valamint a megvalósítás folyamatát koordináló HEP Fórum első ülésének mihamarabbi összehívása.

A nyilvánosság folyamatos biztosítására legalább évente tájékoztatjuk a program megvalósításában elért eredményekről, a monitoring eredményeiről a település döntéshozóit, tisztségviselőit, az intézményeket és az együttműködő szakmai és társadalmi partnerek képviselőit.

A HEP Fórum által végzett monitoring vizsgálatok eredményeit nyilvánosságra hozzuk a személyes adatok védelmének biztosítása mellett. A nyilvánosság biztosítására az önkormányzat honlapja, a helyi média áll rendelkezésre. Az eredményekre felhívjuk a figyelmet az önkormányzat és intézményeinek különböző rendezvényein, beépítjük kiadványainkba, a tolerancia, a befogadás, a hátrányos helyzetűek támogatásának fontosságát igyekszünk megértetni a lakossággal, a támogató szakmai és társadalmi környezet kialakítása érdekében.

3.5 Kötelezettségek és felelősség

Az esélyegyenlőséggel összefüggő feladatokért az alábbi személyek/csoportok felelősek:

A Helyi Esélyegyenlőségi Program végrehajtásáért az önkormányzat részéről a polgármester felel.

- Az ő feladata és felelőssége a HEP Fórum létrejöttének szervezése, működésének sokoldalú támogatása, az önkormányzat és a HEP Fórum közötti kapcsolat biztosítása.
- Folyamatosan együttműködik a HEP Fórum vezetőjével.
- Felelősségi körébe tartozó, az alábbiakban felsorolt tevékenységeit a HEP Fórum bevonásával és támogatásával végzi. Így
 - Felel azért, hogy a település minden lakója és az érintett szakmai és társadalmi partnerek számára elérhető legyen a Helyi Esélyegyenlőségi Program.
 - Figyelemmel kíséri azt, hogy az önkormányzat döntéshozói, tisztségviselői és intézményeinek dolgozói megismerik és követik a HEP-ben foglaltakat.
 - Támogatnia kell, hogy az önkormányzat, illetve intézményeinek vezetői minden ponton megkapják a szükséges felkészítést és segítséget a HEP végrehajtásához.
 - Kötelessége az egyenlő bánásmód elvét sértő esetekben meg tennie a szükséges lépéseket, vizsgálatot kezdeményezni, és a jogsértés következményeinek elhárításáról intézkedni

A település vezetése, az önkormányzat tisztségviselői és a települési intézmények vezetői

- felelősek azért, hogy ismerjék az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó jogi előírásokat, biztosítsák a diszkriminációmentes intézményi szolgáltatásokat, a befogadó és toleráns légkört, és megragadjanak minden alkalmat, hogy az esélyegyenlőséggel kapcsolatos ismereteiket bővítő képzésen, egyéb programon részt vegyenek.
- Felelősségük továbbá, hogy ismerjék a HEP IT-ben foglaltakat és közreműködjenek annak megvalósításában.
- Az esélyegyenlőség sérülése esetén hivatalosan jelezzék azt a HEP IT kijelölt irányítóinak.
- Az önkormányzati intézmények vezetői intézményi akciótervben gondoskodjanak az Esélyegyenlőségi Programban foglaltaknak az intézményükben történő maradéktalan érvényesüléséről.

Szükséges továbbá, hogy a jogszabály által előírt feladat-megosztás, együttműködési kötelezettség alapján a települési önkormányzattal kapcsolatban álló szereplők ismerjék a HEP-et, annak megvalósításában aktív szerepet vállaljanak.

3.6 Érvényesülés, módosítás

Amennyiben a kétévente előírt – de ennél gyakrabban, pl. évente is elvégezhető - felülvizsgálat során kiderül, hogy a HEP IT-ben vállalt célokat nem sikerül teljesíteni, a HEP Fórum megvitatja a beavatkozási tevékenységek korrekciójára, kiegészítésére vonatkozó intézkedési tervjavaslatát annak érdekében, hogy a célok teljesíthetők legyenek.

Az HEP IT-t mindenképp módosítani szükséges, ha megállapításaiban lényeges változás következik be, illetve amennyiben a tervezett beavatkozások nem elegendő módon járulnak hozzá a kitűzött célok megvalósításához.

Az egyenlő bánásmód elvét sértő esetekben az HEP IT végrehajtásáért felelős személy megteszi a szükséges lépéseket, vizsgálatot kezdeményez, és intézkedik a jogsértés következményeinek elhárításáról.

4. Elfogadás módja és dátuma

I. A Nagykereki község Helyi Esélyegyenlőségi Programjának szakmai és társadalmi vitája megtörtént. Az itt született észrevételeket a megvitatást követően a HEP Intézkedési Tervébe beépítettük.

II. Ezt követően Nagykereki község képviselő-testülete a Helyi Esélyegyenlőségi Programot (melynek része az Intézkedési Terv) megvitatta és 33/2022. (VI. 29.) számú határozatával elfogadta.

Csatolt melléklet:

- képviselő testület elfogadó határozatának kivonata

III. 2024. évi felülvizsgálat:¹

Nagykereki község Helyi Esélyegyenlőségi Programjának felülvizsgálata 2024. évben megtörtént. Nagykereki Községi Önkormányzat a Helyi Esélyegyenlőségi Program felülvizsgálatát a 37/2024. (VI. 17.) határozatával elfogadta.

¹ Megállapította a 2024. évi felülvizsgálat

²⁰IV. 2026. évi felülvizsgálat:

Nagykerekéi Község Helyi Esélyegyenlőségi Programjának felülvizsgálata 2026. évben megtörtént. Nagykerekéi Községi Önkormányzat a Helyi Esélyegyenlőségi Program felülvizsgálatát 26/2026. (VI. 25.) határozatával elfogadta.

Nagykerekéi, 2026. június 25.

.....
polgármester

.....
jegyző

K i v o n a t

a Nagykereki Községi Önkormányzat Képviselő-testületének **2026. június 25-én**
– csütörtök – megtartott **rendkívüli nyilvános** üléséről készült jegyzőkönyvéből:

Nagykereki Községi Önkormányzat Képviselő-testületének 26/2026. (VI. 25.) sz. határozata:

Nagykereki Községi Önkormányzat Képviselő-testülete – az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény 31. §-ában foglaltak alapján – Nagykereki Községi Önkormányzata 2022 - 2027. évre szóló Helyi Esélyegyenlőségi Programját a 2026. évi felülvizsgálattal egységes szerkezetben az előterjesztés melléklete szerinti tartalommal elfogadja.

A Képviselő-testület felkéri a Polgármestert a szükséges intézkedések megtételére.

Felelős: Zilai Károly polgármester

Határidő: azonnal

kmft.

Zilai Károly sk.
polgármester

Dr. Köstner Dávid sk.
jegyző

A kivonat hitelül:
Biharkeresztes, 2026. július 7.